

DRÁMAMELLÉKLET

1984
MÁRCIUS

BÁRDOS PÁL

A dráma műfaja

„Az élet örület”

A kézirat föltalálása

A lappangó ismeretlen mű felfedezése véletlen volt. Szerencse. Bár elébe kellett mennem a szerencsének. Egy évtizede foglalkozom a Rádiószínház dramaturgiaként a magyar dráma előadatlanul maradt vagy el-felejtett értékeivel. Füst Milán irásaira, pontosabban azoknak méltatlan kiadási körülményeire. Az *oroszlán torka* című egyfelvonásos-gyűjtemény hívta fel a figyelmemet. (Szerk.: Osztovits Levente.) Abban találtam rá A lázadó című remeklésre, amely műsorra is került a Rádióban, majd röviddel utána a Pesti Szín-házban. Ezt követően kerestem ki a Nyugatból és más folyóiratokból Füst többi publikált jelenetét, majd fel-hívtam az író özvegyét, és a hagyaték sorsáról tudakoltam. Ő említette, hogy férje írt egy bohózatot. Tőle hallottam először a mű címét. Többszöri beszélgetés után sem találva példányt, Somlyó Györgyhez utasított, aki a hagyatékot őrzi. Somlyó némi habozás után — érezhető volt bizonytalansága annak a tény-nek megítélésében, hogy mestere, a zord őszösvetségi próféta vigjátékot is írt — készségesen bocsátotta rendelkezésemre a kéziratot, miután meggyőződött arról, hogy a mű nem kompromittáló a szerzőre.

A kézirat

A kézirat tulajdonképpen gépirat, százhatvan úgy-nevezett nyomdai flekk terjedelemben, kifogástalan gépeléssel. Aláíratlan, csak a másoló neve van rajta. Legelőször a szerzőség kérdésében kellett döntenem. A *Máli néni* a szakirodalom nem említi. A szerző visszaemlékezéseiben, nyilatkozataiban, naplójában hallgat róla. A keletkezés körülményeiről semmit sem tudok. Idejét meg lehet állapítani. A darabban emlegetett pénzegység a pengő. Az egyik szereplő születési évét és életkorát említik, ebből, valamint a darabban ábrázolt életfoszlányokból a harmincas évek legelejére következtethetünk. A „Németországot is megalázták”-tréfát valószínűtlen lenne Hitler hatalomra jutása után föltételeznünk. Ebből következően valószínű, hogy a *Máli néni* abban a korszakban keletkezett, amelyikben a *IV. Henrik király (1931)*. A szerzőség kérdését számomra eldöntötte az özvegy emlékezete, a feltalálás helye, a darab nyelve és miliője valamint az öreg-asszony-figura, aki a *Boldogtalanok* főszereplőjének távoli alakmása. Nyelvi lelemény és alakteremtés, szituációk és dialógustechnika, kifogástalan szerkezet vallott nagy íróra, és a bohózat félreértései mögött lap-pangó ontológiai szomorúság emlékeztetett Füst Milán más műveire.

A mű tartalmát és szerkezetét tekintve úgynevezett franciás bohózat. Kései terméke egy szinte irodalmi értéket nélkülöző, iparilag előállított műfajnak, mely akkor már fél évszázada a színházak repertoárjának része volt. E szórakoztató termékek fő jellemzője a helyzetkomikum, s abban is kiváltképp a félreértés. Gyengéje pedig a jellemábrázolás hiánya, A jellem ugyanis öntörvényű, sehogy se fér bele a bohózat gépezetébe, nem lehet korlátlanul váltakozó szituációkba erőltetni. Gyakorlatilag a bohózatok figurái kissé ütődöttek, legalábbis bárgyúak, ezzel nem hitelesítik ugyan a hiteltelen fordulatokat, de túrhetővé, elfogadhatóvá teszik azokat. A humor közegében a közönség elfogadja a szertelen túlzást, és általában nem szoktak rákérdezní, miből is lett a félreértés. Konvenciórendszer az egész, amit van, aki elutasít, van, aki elfogad. Az utóbbi színházi ember és közönség, az előbbi esztéta és igényes olvasó. Hanem ha ketten csinálják ugyanazt, az már nem ugyanaz. Füst Milán kihasználja a közismert jelenséget: a formák nagy-fokú közömbösséget. Persze a műfajt meghaladó módon. Minden általam ismert bohózatnak van egy gyenge alappontja, amire a szerkezet épül, vagy van szerkezeti önkény benne, amely túllendíti az ötletet a holt-pontjáról. A *Máli néni* ebben kivétel. Szerkezete tökéletes. Az örületben minden részlet logikus. Nincs kívülről behozott, csak mulatságosságával létjogosult elem, a történet az első perctől az utolsóig szerves, és a figurák végig megőrzik öntörvényű tulajdonságaikat. a színmű legfőbb esztétikai érdeme a szerkezeti tökéletesség, egyetlen jelenetét sem lehet elhagyni, egyetlen szavát sem kell külső eszközökkel megerősíteni.

A színpadi változat

A fentebb elmondottakból következik, hogy a darab színpadra állítása komoly dramaturgiai gondot okozott. Két okból is. Részint alkalmazkodnunk kellett a kamaraszínpad lehetőségeihez. Részint a teljes terjedelem meghaladta volna a szokásos színpadi-színházi játékidőt. Az első probléma megoldására én vállalkoztam, kihúзва a nélkülözhető személyeket és a nyilvánvalóan elhagyható — bár a mű stílusára nagyon jellemző és fontos — ismétlődéseket. A többi húzást Berényi Gábor igazgató, Verebes István rendező és Faragó Zsuzsa dramaturg végezte, majd a próbafolyam során a színészek továbbfinomították a húzást -- egy alapely figyelembevételével: nem kell a dara-bot kijavítani, nem szabad semmit elhagyni, rövidíteni csak arányosan tanácsos, kizárólag terjedelmi okokból. Nagyobb játéktéren, nagy személyzetű színházban esetleg más megoldást alkalmaznak majd, ha később előveszik a *Máli néni*t, de ugyanabba a problémába ütköznek, mint mi, tudniillik, hogy minden rövidítéssel, ha mégoly kényszerű is, a darab nyelvezete sérül, humora csonkul, minden szavával nagy erejű költői látomás része vész el. Vigaszul csak a teljes darab megjelentetése szolgálhat.

További nehézséget jelentett a darab nyelve. Ez az a nyelvhasználat, melyet közönségesen és tévesen „lipótvárosinak” szoktak bélyegezni. Valójában Füst köl-

tői módon jelzi a pesti polgárság német—osztrák—zsidó—magyar keveréknyelvűségét. Ebből a jelzésből ki kellett hagyni, ami ma már „mondhatatlan” vagy érthetetlen, de a jellegét meg kellett őriznünk.

Miért késett ez a bemutató fél évszázadot?

Könnyű lenne általában a magyar dráma sanyarú sorsára hivatkozni. Sajnos a hasonló késések nem ritkák. Füst Milán különös balszerencséje is megemlíthető. Próza munkái közül is sok évtizedes késéssel jelent meg. Drámáinak helyzete még rosszabb volt. Valóságos csoda, hogy még halála előtt Pártos Géza felfedezte egy részüket, és így legalább legfontosabb alkotásainak bemutatóját megélte. Különös módon még ma is van a *Máli néni* kívül is kiadatlan és eljátszatlan darabja. Ebben lehet némi része a szerző különös alakjának, szerepjátszó természetének, amely a kor-társak előtt elfedte igazi nagyságát. Bár olyan kiemelkedő alkotók, mint Osváth, Karinthy, Kosztolányi tisztában voltak jelentőségével. Kétségtelenül felelős a korabeli színház is, amely taláiba érezhette magát a *Máli nénitől*. Ez a komédia ugyanis többek között a „mese az írógépről” típusú szocializáló giccs paródiája is. Ez a giccstípus került át a korszak filmjeibe, erre utal vissza sok ponton Verebes színpadi elképzelése, aki kibontotta a mű paródiajellegét.

Nem lehet említetlenül hagyni azt sem, hogy Füst Milán a Nyugat nagy nemzedékének olyan tagja volt, aki nem tudott kora társadalmával szinkronba kerülni sem a huszas-harmincas, sem az ötvenes években, zsidó származása miatt pedig kifejezetten kitagadottá vált a negyvenes években. Különös módon rehabilitációja mindmáig késik. Nagyságát már elismerik, nemzetiségét még mindig nem teljesen. Egyetemes művészetének „polgárvá” minősítése csak eufémizmus. A magyar drámaírás történetéből kirekesztett drámái-nak helyén folytonossági hiány van. Nem Füst életművét kisebbítjük. Nemzeti irodalmunkat.

A Máli néni modernsége

Mindez figyelembe veendő. A teljes igazsághoz azonban az is hozzátartozik, hogy a magyar színjátszásból kimaradt az avantgarde korszaka.

A *Máli néni* kifejezetten avantgarde mű. Már az a mód is jellegzetes, hogy Füst a bohózat hagyomány-rendszerét parodisztikusan túlhaltja. Továbbá a darab tisztaműfajúságát megszünteti, hogy bohózati el-járásai a pusztá létfenntartásra irányulnak. A nyomor, az állástalanság réme, a munkanélküliség állandó fe-

nyezettségben tartják a szereplőket. Így a mű tragikus felhangot kap. Hőse képtelen észrevenni, hogy megöregedett, s ezért minduntalan megalázó helyzetbe kerül. Ha Calderón úgy vélte, az élet álom, Füst darabja inkább arról szól: az élet örület. Így a szerkezetében bohózat jellegű darab tulajdonképpen tragikomédia, a modern dráma jellegzetes műneme.

A bohózati konvenció is tragikus módon jelenik meg. Ezek az emberek ugyanis nem szerzői önkényből vagy véletlenül nem értik meg egymást. A kölcsönös és állandó meg nem értés abból fakad, hogy nem is figyelnek egymásra. Önzésük lehetlenné teszi emberi kapcsolataikat és az emberi kommunikációt. Összességében ez az állandó kapcsolatzavar már arról szól, hogy az emberi kommunikáció lehetetlen, és ezért viszonyaink groteszkek és abszurdak. (Ugyanerre a dramaturgiára épül korunk egyik legjobb modern magyar drámája, az *Adáshiba* is.)

A harmincas évek magyar színháza egyáltalán nem volt felkészülve arra, hogy egy író a bohózat álruhájában szomorú létfilozófiáját írja meg. Nem szólván a közönségről. Hol van még akkor Beckett bohóctréfája? És ki értette volna meg? Hol volt még az a fül, melynek hallása volt ilyen diszsonanciákra? Űtem-előző művészek, korukat messze meghaladó elmék akkor is felfigyeltek Füst Milán alapvető újítására a magyar dráma történetében. De nem ők vezették a színházakat, nem ők vettek jegyet a nézőtérre. A világirodalomból kellett jönnie a sok új impulzusnak, hogy észrevegyük, Sartre *Zárt tárgyalását* Füst meg-írta 1919-ben *A lázadóban*. És még mi mindent többi művében ... Ebben az újító dramaturgiában van szerény része a *Máli néni* című bohósnak, amely, meglehet, szerzőjének is csak mostohán kezelt gyereke. De ugyanaz a kéz írta, ugyanaz a létérzés élte, mint a fő műveket. Mi pedig, kései utódok, mostanában kezdünk felnőni hozzá.

Miért öltöztette Füst Milán tragikomikus látomását a franciás bohózat álruhájába? Csak találgatni lehet. Remélem, nem tévedek olcsó lélektanba, ha arra gyanakszom, meg akarta mutatni, tud ő is olyat csinálni, mint a darabgyárosok . . . Sikerre vágyott? Inkább szeretetre. Nem ritka a modern irodalom történetében az a törekvés, hogy az új gondolatot, új törekvéseket tömegdivatokba, bevett formákba, népszerű keretekbe szorítják. Az újító alakoskodik, szerepet játszik, elfogadtatni törekszik magát. Ötven évvel ezelőtt Füst Milánnak ez nem sikerült. Elkésett-e ez a bemutató? Érdemes-e színház, könyvkiadás, közönség közönyét, szegényét emlegetnünk? Nem bizonyos. Lehet, egy mű akkor jut el hozzánk, amikor megérdemeljük . . .

Füst Milán ismeretlen műve sikerdarab lett Buda-pestén. Vajon a szerző mit szólna hozzá?

FÜST MILÁN

Máli néni

Vigjáték öt képben

Szereplők:

MÁLI, egy szegény rokon
NOVÁK BÁCSI, a férje
EGY VEZÉRIGAZGATÓ
ALFONZ, a fia
TILDA, a lánya
MARGIT KISASSZONY, egy gépirólány
HORVÁTH ÚR, egy könyvelő
EGY MÁSIK MARGIT
EGY SZOLGÁLO
EGY VIRÁGKIHORDÓ LÁNY

Első kép

Egy gyár irodája. A háttérben két ajtó, jobboldalt még egy, a sarokban. A két háttérben levő ajtó közt van Margit íróasztala, amellet kétoldalt olyan paraván, hogy az íróasztal mögé csak a nézőtérről lehet belátni, az ajtókból nem. — Margit kisasszony és Tilda

TILDA Milyen szép maga, hogy lesült, csupa élet. Mutassa magát, hatalmasság, álljon elő... *(Rákiált)* Ragyogjon! ... *(A világosság felé vonja magával)*
MARGIT *(ezalatt, halkán)* Mit csinál velem? Már az egész gyárban hatalmasságnak neveznek...
TILDA Jól teszik, mert az. Jól néz ki, hatalmasság, remek, még szebb. Most pedig ezt a fogadalmi virágocskát fogadja el egy szerény kérelmezőtől...
MARGIT De Tildus! ... Mit csinál?
TILDA Hát nem hatalmasság? Van egy gyár, egy kicsi gyár, négyszáz munkással, ez itt — az apámé állítólag. Én meg állítólag a leánya vagyok az apámnak. Mármost ahhoz, hogy tulajdon, egy, szegény édes-apámat megnyergeljem, meg a fivéremet, az is, mondják, a tulajdon fivérem ... ehhez a maga közbenjárására van szükségem... Hát nem hatalmasság? Tehát megvesztegetem. — Itt a virágom.
MARGIT Köszönöm.
TILDA Itt egy cigaretta is.
MARGIT Azt is köszönöm.
TILDA Most pedig ülünk le és cigarettázzunk.

Rágyújtanak

Igaz-igaz, itt egy kis csokoládé is... *(Rákiált)* No, vegyen már ...
MARGIT Nem szeretem a csokoládét...
TILDA Vegye csak be a szájába, ott nagyon jó. Meg-látja. *(Mutatja neki)* Ide tegye be...
MARGIT *(nevet)*
TILDA *(bánatosan)* Én ezt szoktam csinálni, mikor kéjelgek délután... Csokoládét cigarettával... *(Szünet, sóhaj)* Óh, nehéz az élet ...
MARGIT *(mosolyog)* Mért olyan nehéz, Tilduska? TILDA Mit tudom én, mit tudom én. Meg szeretnék szökni valakivel...
MARGIT *(nevet)*
TILDA Mit nevet? Maga is talán?
MARGIT *(szendén)* Én is, Tilduskám ...
TILDA No lám, hát ennyit mégiscsak kiszeded én magából, hatalmasság...
MARGIT Mást nem is akar kiszedni, Tilduskám? TILDA *(vadul)* Hát van más is?
MARGIT Óh, ha tudná ...
TILDA *(rákiált)* Mondja, mitől olyan szép maga? Mi baja?

MARGIT Szerelmes vagyok, Tilduskám ...
TILDA *(siránkozva)* Gondoltam én azt, Margitkám ... MARGIT *(kicsit ő is siránkozva)* Oh, túlságosan is, Tilduskám ...
TILDA *(siránkozva)* És kibe, Margitkám?
MARGIT *(ugyanúgy)* Azt nem mondom meg, Tilduskám.
TILDA *(ugyanúgy)* Szegény jó édesapámba, Margit-kám?
MARGIT *(sóhaj)* Óh, én nem tudom, Tilduskám ... TILDA Vagy idétlen fivérembe, Margitkám?
MARGIT Óh, nem árurom el, Tilduskám. És nem is idétlen.
TILDA *(feláll)* Nem idétlen? Annak még nem nőtt be a feje lágya, figyelmeztetem. *(Rákiált)* Vagy a könyvelőbe, a nyakkendő-emberbe? *(Szünet)* Oly jó volna nekem... *(Hozzányúl)* Tegye meg a kedvemért, édes, legyen a könyvelőbe szerelmes...
MARGIT *(óvatosan)* És mért jó az magának, édes? TILDA Megszabadulnék magától, édes.
MARGIT Nagyon édes. *(Szünet)*
TILDA *(leül valahol)* Hát nem? Nem volna jó nekem? Figyeljen ide! *(Buzgón)* Mit csinálnék én magával, ha maga lenne a mostohamamám, egy évvel fiatalabb, mint én? És azonfelül: az idétlen fivér folyton nyafogna, venne magának egy gyönyörű revolvvert ...
MARGIT *(nevet)*
TILDA Csak nevéssen, szívem. A dolog ugyanis komoly.
MARGIT *(mosolyogva)* Komoly?
TILDA *(rákiált)* Itt az idő, dönteni kell!
MARGIT *(szelíden)* És mit gondol, édes, hogy döntsek?
TILDA *(felugrik)* Maga talán az apámat akarja választani, Margit?
MARGIT *(szelíden)* Hát választhatok én, Tildus? TILDA Maga túlságosan rejtelmes, szívem.
MARGIT *(mosolyog)* Én vagyok az. *(Szünet)*
TILDA *(szemléli)* Maga észbontó nőalak.
MARGIT *(mosolyog)* Én az is vagyok.
TILDA Maga képes rá, és szerelmes lesz az én mafla fivérembe.
MARGIT *(szelíden)* Hát lehetek én szerelmes? TILDA *(ésszebe kap)* Jaj, jaj, jut eszembe valami... MARGIT *(szinte udvariassan)* Az én helyzetemben,
Tildus...
TILDA Ez nem mer se jobbra nézni, se balra nézni. Óh, a szegény nő. Itt az apa, ott a fiú ... *(A szobákra mutat)*
MARGIT *(szomorkásan)* No látja, szívem.
TILDA *(felkiált)* Hála istennek, hogy ilyen rossz a helyzete!
MARGIT *(szomorkásan)* Nagyon rossz, mondhatom, Tildus. *(Szünet)*
TILDA *(feláll)* Maradna tehát a könyvelő. *(Kis szünet, odamegy hozzá)* No, kislány? *(Lehúzza az alsó szemhéját, mint az orvosok a vérszegény betegét)* Nincs kedve hozzá? Figyeljen ide. Én pártfogolom. *(Kis szünet)* Mit mosolyog úgy?
MARGIT Én szoktam néha mosolyogni.
TILDA Eh mit, könnyű magának. *(Otthagyja)* Körülzümögik, mint a legyek... *(Leül valahol, cigarettára gyújt)*
MARGIT Maga mondta épp az imént...
TILDA *(szavába vág)* Igen, igen, az csak egy. Mit érek eggyel? Az se zümög körül... *(Szünet)* Ha viszont mégiscsak a fivérembe szerelmes... Hallgasson ide, ha hozzámegy, mit ér vele akkor is? Kidobják magukat innen, repülnek, mint a legyek — nem igaz?
MARGIT Maga, Tildus csupa szív!
TILDA Én az vagyok.
MARGIT *(nevet)*
TILDA Bebizonyítsam? *(Szünet)* Akar megszabadulni a főnök urak szerelmétől? Igen vagy nem? *(Kis szünet)* Segítek.
MARGIT *(nevet)*
TILDA Mit nevet, édes? Komolyan mondom. Van ugyanis egy tervem.
MARGIT Csakhogy nekem is, édes.
TILDA *(meglepetve)* Magának is?

Kis szünet. A háttérben levő egyik ajtó kinyílik, és Novákné feje lesz láthatóvá, majd a szolgálja feje

A SZOLGA Ide, kérem, nem lehet bemenni ... NOVÁKNÉ *(késébeesve)* De mért nem lehet, kérem? Hagyjon csak maga engem.

A SZOLGA Ha mondom, hogy nem lehet. Tiltva van.

NOVÁKNÉ De mért nem lehet?

MARGIT *(felugrik)* Egy pillanat, édes néni ... *(Az ajtó becsukódik — Margit nevet)*

TILDA Ki ez a hölgy?

MARGIT Egy kéregető szegény.

TILDA *(feláll)* Jaj, jaj, hiszen van egy komoly ügyem is, — jut

eszembe. Hiszen én is kéregető vagyok, — hallgasson ide!

MARGIT *(kérlelően)* Egy kicsit dolgozni is kéne már, Tilduskám

édes ...

TILDA Vagyis hogy menjek el? — azt akarja, szívem?

MARGIT Igen, szívem.

TILDA Akkor leülök.

MARGIT *(az óráját mutatja)* De mindjárt itt lesz a méltóságos úr is ...

TILDA Nem baj. — A következőkről van sürgősen

szó. Van egy barátnóm, egy szegény nő, és van egy

kisgyereke is, nagyon szép gyerek, mondhatom. MARGIT

(sóhaj) Milyen jó neki. *(Leül az íróasztal-*

hoz)

TILDA Akar egyet?

MARGIT *(nevet)*

TILDA No látja, szívem. *(Rákiált)* Tudniillik ez a gyerek

törvénytelen.

MARGIT Jaj.

TILDA És amellett ennek a szegény nőnek nincs is mit enni.

(A szájára mutat) Itt, a szájával, — ért engemet? A

gyermekről majd én gondoskodom vala-hogy — az rendben

volna —, maguk pedig vegyék ide azt az asszonyt a

hivatalba, — no nem? Ezt gondoltam ki az éjjel.

MARGIT És mért nem fordul ezzel, Tildus, az édes-apjához?

TILDA Először is : ha én kérem őt, — ne rázza úgy a

fejcskáját, — még nem ismeri, még nem felesége ...

MARGIT Azért mégis ismerem.

TILDA Én még jobban, akár a földgolyó, — mondom magának

én. Az ember akárhogy jajgat, tovább forog.

MARGIT Igen, igen.

TILDA Mit igen-igen?

MARGIT Azért mégiscsak magának kellene beszélni vele.

TILDA *(rákiált)* Egy törvénytelen gyerekről? És hogy az én

barátnőmnem van egy olyan?

HORVÁTH *(egy nagyon fiatal ember, virággal a ke-*

zében benyit) Ah, édes Margit kisasszony... *(Észre-*

veszi Tildát) Ezer bocsánat, Tilda kisasszony... TILDA

(ránéz) Csak zümmögjön, kisfiam, semmi baj. HORVÁTH

(mosolyog) Hogyhogy zümmögjek, Tilduska

kisasszony?

TILDA Mint a légy, kisfiam, úgy. Züm-züm. HORVÁTH

(mosolyog) Tilduska szereti zavarba hozni az embert.

TILDA Azt én szeretem, fiam, igaza van.

HORVÁTH *(mosolyog)* És vajon minek zümmögjek, Tilda

kisasszony.

TILDA Csak úgy, -- magától. Nem tud? Egy főkönyvelő.

HORVÁTH De tudok, Tilda kisasszony.

TILDA No látja. Vagy maga is törvénytelen gyerek? HORVÁTH

Nem vagyok törvénytelen gyerek.

TILDA *(rákiált)* A szerelem nem esik erkölcsi meg-

ítélés alá, ne szégyellje magát, szegény ember. Te-

gye le a virágait.

HORVÁTH Nem szégyellem magam. *(Átnyújtja a virágokat*

Margitnak)

MARGIT *(szendén)* Óh, köszönöm, Horváth úr. TILDA És

milyen szép virágok ezek. Maga csinálta ezeket?

HORVÁTH Nem én, Tilda kisasszony.

TILDA Hanem?

HORVÁTH Talán a jó isten, Tilda kisasszony. TILDA

És magát is?

HORVÁTH Talán engem is, Tilda kisasszony. TILDA Akkor

maga testvére ennek a virágnak? HORVÁTH Mi mindnyájan

testvérek vagyunk, Tilda

kisasszony.

TILDA Akkor nyilván mi ketten is, nemde? Vagyis bátran

lehetek goromba ...

HORVÁTH Csak bátran, Tilda kisasszony.

TILDA *(rákiált)* Ez a lapátlevelű orchidea, fiam — megörült

maga, igazgatókkal akar maga versenyre kelni?

HORVÁTH Vagyok bátor, Tilda kisasszony.

TILDA *(Margithoz)* Ez egy impozáns alak, — mit akar?

MARGIT *(behatóan)* A virágok gyönyörűek, nagyon köszönöm,

Horváth úr. *(Feltűnő helyre, vázába teszi a virágokat)*

HORVÁTH *(eközben)* Erről eszembe jut, Margit kis-asszony,

hogy a méltóságos úr már nyolc órákor betelefonált, hogy

ma délelőtt bejön, vagyis akár-mikor jönne, maga

okvetlenül várja meg őt.

TILDA No látja, kisfiam. *(Kis szünet)* És az aligazgató úr, a

fivérem?

HORVÁTH Az már itt is van az épületben.

TILDA No lám, — nincs igazam? Mindenki felkel idejében.

Még én is. Fél kilenc múlt, és már itt is vagyok, kérem.

Csak azért, hogy mielőbb üdvözölhessem ezt a gyönyörű

kisasszonyt.

HORVÁTH *(meghajol)* És én is. Alázatos kézcsoikom, kedves

hölgyek ... *(Rögtön kimegy)*

TILDA *(rögtön)* Nagyon szerelmes a fiú. Isten bizony.

Esküdjek még egyszer?

MARGIT *(kitör)* Ne szekírozsanak, Tilda.

TILDA *(mohón)* De szekírozom. És magácska? Beléje? *(Kérleli)*

Egy kicsi szót, aranyos ...

MARGIT Most már haragszom, Tildus.

TILDA Nagyon szerelmes?

MARGIT Nagyon haragszom.

TILDA Akkor szerelmes. Megvan. Hála isten. Mondjam még

egyszer?

MARGIT Ha nem hagy békén, Tildus ...

TILDA *(a szavába vág)* Hát annyira szerelmes?

MARGIT Rögtön kimegyek, Tildus ...

TILDA Csak épp mit vág hozzá ilyen arcokat, szívem? Én

pártfogolom magukat ... Mit akar? Ez egy csinos fiú,

impozáns alak, — mit akar?

Az ajtó kinyílik, Novákné újra láthatóvá lesz, mögötte a szolgálja

A SZOLGA Már mondtam, kérem, hogy nem lehet. NOVÁKNÉ

Maga hagyjon engem. Van magának ma-mája, kérem?

A SZOLGA Milyen mamám?

NOVÁKNÉ A rendes mamája, kérem.

A SZOLGA Nincs már mamám, néni.

NOVÁKNÉ Na látja, azért ilyen goromba velem. Én egy

öregasszony vagyok.

MARGIT *(felugrott, elébe megy)* Jaj, ide nem lehet, néni.

NOVÁKNÉ *(az ajtóban megáll, kitarja a karját)* Maga is

mondja, kérem: nem lehet?

MARGIT De édes néni, a méltóságos úr minden perc-ben

jöhet, és ebbe a szobába nem szabad bejönni, kérem ...

NOVÁKNÉ Mért nem szabad? *(Beljebb jön, bizalmasan)* Én,

látja, éppen azt gondoltam ki magamnak, még jobb, ha itt

talál engem. Csak nem dob ki akkor egy öregasszonyt,

mikor maga is itt van, — nem igaz? *(Meggyőződéssel)*

Tolakodni kell, no persze. Csak hagyja, ahogy én mondom.

(Egyre beljebb jön eközben) Maga már hazajött a

szabadságról?

MARGIT Igenis, néni.

NOVÁKNÉ Milyen szép haja van magának. *(Bizalmasan)* A

férjem megint beteg, nincs mit enni, mit csináljak. Mit néz

úgy rám, mintha nem ismerne? A Novákné vagyok, a Máli

néni ...

MARGIT *(mosolyog)* Tudom, néni, emlékszem én önre ...

TILDA *(nagyt nevet)*

NOVÁKNÉ (*Margitnak*) Még valaki van itt? MARGIT
(*halkan*) No látja, néni.

NOVÁKNÉ (*bizalmasan*) Nem baj. (*Tilda felé*) Novákné vagyok, egy szegény rokon ... (*Kölcsönösen hajbókolnak egymásnak.* — *Édesen Tildához*) Szegény vagyok, mit csináljak? Maga meg szép, — minden-kinek megvan a magáé. Én se voltam mindég szegény, maga se lesz mindég szép. (*Bizalmasan*) Ilyen a világ, kérem ...

TILDA (*előbbre jött, szelíden*) És kit keres itt a néni?

MARGIT (*e beszélgetés alatt kioson a szobából*)

NOVÁKNÉ Kit keresnek? Azt a nagy kötelet, tudja már? A méltóságos urat, ahogy itt mondják neki mindig. Van pénz, mindenki meghajol. (*Kicsit büszkén*) Nekem rokonom. — Akarja tudni, milyen rokonom? Az én anyám a második felesége volt az ő anyja fivérének, és amellet még unokatestvérek is voltak. Az csak elég rokonság, nem igaz?

TILDA Nekem hiába magyarázza, néni, én úgysem értem ...

NOVÁKNÉ Nem érti? Mit nem ért maga ezen? Hát hallgasson ide. Az ő anyja, egy bizonyos Józsi nevű, elég nagy csirkefogóhoz ment feleségül, mert az is kétszer ment férjhez ...

TILDA Jaj, ne magyarázza, édes néni.

NOVÁKNÉ (*csodálkozva*) Ne magyarázzam?

TILDA És most miért jött ide, néni?

NOVÁKNÉ (*megvetően*) Jótékonyság. (*Kis szünet*) TILDA

(*zavartan*) Oh, igazán?

NOVÁKNÉ Éhen csak nem halhatok, nem igaz? Volna szíve?

És ha még csak én halnék éhen, azt nem bánom ...

TILDA Ugyan, néni.

NOVÁKNÉ De van egy férjem, tudja ... Ha maga azt látná: ilyen kicsi. (*Felemeli az ujját*) De azért jó férjem nekem! Hát kóduini megyek, mit csináljak? Mert az az egy snicli, annak meg kell lenni minden nap. Öreg ember. Inkább én nem eszek. No nem? Este nem mondom: tea, kenyér. — Mondja, maga még lány?

TILDA Én bizony még az vagyok, néni.

NOVÁKNÉ No látja, hogy én mindent kitalálok. Mért nem megy maga férjhez?

TILDA Mért nem visznek, néni ...

NOVÁKNÉ Nem viszik? Hát varrja rá magát vala-kire. Nagy dolog.

TILDA (*nevet*)

NOVÁKNÉ Mit nevet? Majd én megmondom magának. A házasság nagyon jó. Azt maga még nem tud-ja. Ülünk itt le. Sokat kell itt mindig várni ...

Leülnek, szünet

TILDA (*miközben rágyújt*) Van egy gondolatom. Nem vállalna el a néni egy kisgyereket gondozásra? NOVÁKNÉ Milyen gyereket?

TILDA Egy szegény kis törvénytelen gyerekről szeretnék gondoskodni ...

NOVÁKNÉ (*rémülettel*) Maga?

TILDA Van egy szegény barátnóm, néni, az jutott ilyen bajba.

NOVÁKNÉ A maga barátnéja?

TILDA Hát mit csináljak, néni? (*Nevet*)

NOVÁKNÉ Magának ilyen barátnéja van?

Kis szünet. A szolgál kinyitotta az ajtót. Két lány hatalmas kosár rózsát hoz be a szobába

ELSŐ VIRÁGÁRUS LÁNY Kisztihand, hölgyeim, mi a Varga Mancsi úrnót keressük.

NOVÁKNÉ Az az a titkárné?

TILDA (*feláll, kissé ridegen*) A Margit kisasszonyt keresik?

MÁSODIK VIRÁGÁRUS LÁNY Azt az úrnót, aki mindig itt szokott ülni. Annak hoztuk a kosarat. NOVÁKNÉ És ki küldi?

ELSŐ LÁNY (*diszkrétén*) Van itt egy névjegy. MÁSODIK LÁNY (*bájosan*) Megmondhatjuk, mért ne? A méltóságos úr. (*Kis csend*)

NOVÁKNÉ (*felkiált*) Hallott maga ilyet?

TILDA Tegyük le. Majd megmondjuk a kisasszonynak.

MÁSODIK LÁNY Kisztihand.

TILDA Ha van kedvük, keressék meg. Itt van vala-hol a másik szobában.

ELSŐ LÁNY Igenis, hölgyeim.

Letették a kosarat, kimennek. Szünet

NOVÁKNÉ (*a csendben*) Most mit szól maga ehhez? TILDA (*fel-le jár*) Mihez, néni?

NOVÁKNÉ Maga még kérdezi? Egy titkárné, aki hat hét szabadságot kap egy gyárban? Hallott már maga ilyet? Hat hetet nem volt itt ez a nő, hiába jöttem ide.

TILDA És mi következik ebből?

NOVÁKNÉ Egy titkárné?

TILDA Hát mért ne, ha titkárné?

NOVÁKNÉ A Rivierára?

TILDA (*kacag*) Hát ha pénze van, mért ne mehetne?

NOVÁKNÉ Akkor semmit se szóltam. (*Szünet*) Én

csak annyit mondok magának, ez a lány túl szép nekem ebben a szobában. (*Szünet*)

TILDA Hát baj az, ha valaki szép?

NOVÁKNÉ Maga még kérdezi? Egy öreg ember, van egy fia meg egy felnőtt lánya? Mondják, nem nagyon sikerült lány, de lány. Ismeri maga ezt a lányt?

TILDA (*kiáltva*) Ez a szerelem, kérem. Ez az a veszélyes szerelem, amiről az újságok írnak. (*Vészjóslóan*)

Ki fogja törni a nyakát annak az öregembernek ... ALFONZ

(*nagy virágcsokorral a kezében bejön*) Jó

reggelt. Te vagy itt, és nem is egyedül?

TILDA (*bemutatja Nováknét*) Egy nagynénénk van itt, a Máli

néni.

NOVÁKNÉ Hogyhogy nagynéni? Magának én nagy-néni

vagyok?

ALFONZ (*a kosárra*) Szépek ezek a rózsák, — mi? TILDA A

tiéd is!

NOVÁKNÉ (*felkiált*) Jaj, maga a lánya nekil!

TILDA Én vagyok, édes néni.

NOVÁKNÉ Jaj, az én nagy szájam folyton... TILDA Sose búsuljon, nincs semmi baj, néni. ALFONZ (*ridegen Nováknéhez*) Mivel szolgálhatok,

kérem?

NOVÁKNÉ (*hajbókol, — rögtön igen folyékonyan*) Egy szegény rokon. Valaha jómódban, most tönkretéve. A kegyed papája sokszor volt nálam, csak úgy tömtem minden jóval, akkor nekem volt, most nincs. (*Alázatosan*) Ilyen a világ, kérem...

ALFONZ (*a mellényéből pénzt vett elő, — ránéz*) Tíz pengő? A rövidség kedvéért.

NOVÁKNÉ (*alázatosan*) Mein Komplement. Köszönem.

ALFONZ (*odadugja neki*) Nekem sincs sok. NOVÁKNÉ Oh, én tudom. Annyi sok a kiadás min-

dig, nem igaz? Milyen szépek ezek a rózsák. (*Bic-*

cent) Mein Kompliment. Üdvözetemet.

TILDA: Várjon csak, néni. Hagyja meg kinn a portásnál a

címét. Hátha tudok valami jót magának. NOVÁKNÉ Az nagyon jó volna, kérem.

TILDA Még nem biztos, de lehet.

NOVÁKNÉ (*édesen*) Nagyon jó szíve van, kérem. TILDA

Viszont látásra, néni.

NOVÁKNÉ Minden köszönem. (*Hajbókol, kimegy*) ALFONZ (*rosszkedvűen*) Mit akarsz most megint evvel?

TILDA Nagyon eszes, kedves öreg asszony.

ALFONZ (*idegesen*) És főként: mit keresel itt az irodában?

TILDA Gyönyörködöm a csokraitokban.

ALFONZ No, nézd, Tilda. Ebből nekem régen elég. TILDA

Miből?

ALFONZ Mindenből.

TILDA Nekem is.

ALFONZ Minek ezek a sanda szemek? Egyszerű a dolog. Én szeretem ezt a lányt, és el fogom venni feleségül, tehettek, amit akartok.

TILDA Az nagyon jó lesz. Csak épp, hogy mi lesz akkor ezzel a rózsacsokorral?

ALFONZ Azt ki is lehet ám hajítani, Tilda.

TILDA Gondolod?

ALFONZ Az ablakon, hogyne. Mit nézel úgy rám? Hogy ő az apámba szerelmes, azt akarod mondani nekem, egy hatvanéves öregemberbe?

TILDA Óh, nem. Azt én egyáltalán nem mondom. ALFONZ Hanem, mit mondasz?

TILDA Semmit. Hogy beléd szerelmes, kisfiam, azt. ALFONZ Szóval, hogy nem szerelmes belém... TILDA Mit tudom én? — Olyan jól vagy felöltözve ma is ...

ALFONZ Azt talán hagyjuk, kérlek.

TILDA Mért hagyjuk? Hódító vagy. Csak épp, hogy a szerelem kicsit szeszélyes is néha, hallottál már arról?

ALFONZ *(dühösen)* És ha szeszélyes? *(Fel-le jár)* TILDA Semmi. Akkor szeszélyes. Te ökör.

ALFONZ *(megáll előtte)* Nézd, Tilda.

TILDA Mit néztek, szívem?

ALFONZ Mondd, mit keresel te itt kora reggel? TILDA Egy kis dolgom volt itt.

ALFONZ Mi dolgod?

TILDA A hatalmasságnál egy kis dolgom.

ALFONZ Mondd, mit akarsz te ettől a lánytól? TILDA *(mosolyog)* Az majd kiderül, szívem.

ALFONZ Ellenem izgatod?

TILDA A szerelem hatalma ellen hiábavaló mesterkedés...

ALFONZ *(bizalmasan)* Nézd, Tilda. Nem jobb, ha én veszem el? Mihelyt apánk veszi el, neked egy vasad se marad.

TILDA Nekem?

ALFONZ Persze, hogy neked.

TILDA És neked?

ALFONZ Nekem sem.

TILDA Ja úgy. Hát ez a szerelem.

ALFONZ Amellett szerelem.

TILDA És ha elveszed, és az apánk kidob, hogy a lábatok sem éri a földet, akkor mi lesz?

ALFONZ Kidob?

TILDA Ki, ki, ki. Ő a szerelmes.

ALFONZ Hatvanéves korában?

TILDA Te ökör. És ha kétezer éves korában? — Azon mi nem tudunk változtatni.

ALFONZ De tudunk.

TILDA Megölnöd az apádat párbajban. Nagyon helyes. ALFONZ Majd másképp változtatunk, Tilduskám. TILDA Másképp? Jó. Összekötözöd, beviszed egy kamrába, és mindennap levest viszel neki.

ALFONZ Van még más mód is.

TILDA Rejtélyes egy ifjú.

ALFONZ Meg lehet például szökni, Tilduskám. Fel lehet rugni ezt az egész bagázst. Ki lehet menni Angliába ...

TILDA És ott mit fogsz enni? Zabot?

ALFONZ Az már el is van intézve. Lesz ott mit enni ...

TILDA Akkor gratulálok. *(Kezet nyújt)*

ALFONZ Nagyon köszönöm.

TILDA No, nyújtsd már ide azt a nőies, munkához nem szokott kezdetet. Mert téged szeret, komolyan, egy rendes beszédem is. — Téged szeret.

ALFONZ *(ellágyulva)* Ne hadonássz, testvér ... TILDA Nem tréfálok. A rendes beszédem, — mondom neked.

ALFONZ *(ugyanúgy)* Honnan veszed ezt, Tilduskám édes? Könyörgök, mondd meg, honnan veszed? TILDA Tűzz egy violát a gomblyukadba, győztél. —

Ma ő is mondta nekem, hogy meg akar szökni ...

ALFONZ *(sápadtan)* No, jól nézek ki. Csak nem az apámmal akar megszökni?

TILDA Hát most mondtad éppen te magad, hogy te is meg akarsz szökni. Akkor nyilván veled együtt akar, — nem?

ALFONZ Csakhogy én ezt még neki sose mondtam. TILDA Mit?

ALFONZ Hogy meg akarok szökni. Ezt én csak vasárnap éjjel gondoltam ki, még Pesten sem volt. Nyomban másnap telefonon érintkezésbe léptem Angliával ...

TILDA Te nagystilű személy.

ALFONZ És a kilátások igen kedvezőek ...

TILDA Akkor hát a két szív egymástól távol ugyan-azon pontra jutott.

ALFONZ Óh, nem.

TILDA Mért nem?

ALFONZ Mert ez egy rossz szívű nő, Tilda. Egy érdekhajhász.

TILDA Akkor mért akarod elvenni?

ALFONZ Mert szeretem. *(Kötör)* Érts már meg. Nem tudok nélküle lenni, Tilda.

TILDA Hát mit gondolsz, kivel akar mégis megszökni? Az apánkkal?

ALFONZ *(leverten)* Lehet.

TILDA *(rémülten)* Lehet, mondd?

ALFONZ *(maga elé)* Óh, jaj, ez baj.

TILDA *(vadul)* Most már rimelsz ám, — veszed ész-re?

ALFONZ *(gyerekesen)* Mert baj van, Tildus. Édes jó Tildus. *(Átöleli)* Testvérke, segíts ...

TILDA *(rákiált)* Képzeld el, lehet az? Apával együtt szökni egy fiatal nőnek? A szakálla kilóg a vonatból.

ALFONZ *(mint aki felébred)* Ez igaz.

TILDA No látod, hát kótyagos vagy? *(Behatóan)* A könyvelőre nem gondolsz? Az egy nagyon csinos ember ...

ALFONZ *(hirtelen vadul)* Most menj már, mert agyon-ütlek . .

TILDA És az is telefonált talán, ha nem is Angliába, de Nagymarosra. És ott is nagyon kedvezők a kilátások. Mivel, hogy ma ő is virágot hozott. És viszont ez nem is éppen érdekhajhász nő ... *(Szünet)* ALFONZ Hát erre megint nem gondoltam, jaj. TILDA No látod, kisfiam.

ALFONZ De most már menj el, Tilda, könyörgök, úgy megzavarod még az életemet is ...

TILDA Csak épp megvárom, fiam, amíg leteszed már azt a virágot ...

ALFONZ Hát leteszem, csak menj már ... És ne hadonássz . . .

TILDA Nem hadonászok.

MARGIT *(bejön, nyájasan)* Jó napot kívánok, igazgató úr.

ALFONZ *(ridegen)* Jó napot. *(Szünet)*

TILDA *(körülnéz a terepen)* Így tehát, szíveim. Mi-után mindent elrendeztem szépen, most talán már mehetek is. — A viszontlátásra. *(Gúnyosan hajbókol)*

ALFONZ *(utána szól)* És mikor szököl meg valakivel? TILDA Még nem tudom. A napokban. A kellemes viszontlátásra. *(Kimegy)*

Szünet

ALFONZ *(fölköszve)* Nyaralt?

MARGIT Igenis, igazgató úr.

ALFONZ Az jó, — akkor kezdjük a munkát. *(Jegyzeteiből)* Vegye fel, amit mondok. Levél. Két másolat, a könyvelőségnek, illetve azon hülye könyve-lőnek utasítás, vörössel aláhúzva, ahogy szoktuk. Ajánlott. Mellékelve számlakivonat. Schmiedléknek, a címük épp most megváltozott, nem baj, kikéri a dossziét, előjegyzi az új címüket. A Total—Viva ügyben. Készen van? Maga kérem nagyon lassú lett. Válaszolva legutóbbi levelükre, — kikeresi, hivatkozik, kulimunkákat én nem vállalom, — írja! — sajnáljuk, hogy ingerülten gondol a velünk való összeköttetésére ... Ez aztán ki van fejezve. Nem? MARGIT De bizony.

ALFONZ Gondolja át még egyszer, sajnáljuk, hogy ingerülten gondol a velünk való összeköttetésére. Mit jelent ez? Hogy elhárítom azt a bizonyos hangot, s amellet jóban vagyok velük. És az én apám még nekem tesz szemrehányásokat. Mikor ezt én éjjel gondolom ki, — ért engemet?! Éjjel, kínomban, nyomorúságomban ...

MARGIT *(szendén)* Szép virágai vannak, igazgató úr ...

ALFONZ Igen, igen, az van. *(Fölköszve)* Egy nagy-nénémnek viszem, — szegény, ma van a születés-napja ...

MARGIT Csak nem a Máli nélinek?
ALFONZ Mi az? Maga beszélt itt evvel az öregasszonnyal?
MARGIT Igenis, igazgató úr.
ALFONZ A rokonaimmal? Maga mindenkivel beszél itt?
MARGIT Ha hozzám fordulnak, igazgató úr.
ALFONZ És a nővéremmel is talán?
MARGIT Ha megtisztel, és szóba áll velem... ALFONZ Mi az, hogy megtiszteli? Az magának megtiszteltetés, miután én itt alázatosan hódolok?
MARGIT Az is megtiszteltetés.
ALFONZ *(eléje áll)* Maga meg akar szökni?
MARGIT Én? Az Istenért.
ALFONZ Most mondta a nővéremnek. Kivel akar megszökni?
MARGIT Én nem akarok.
ALFONZ Hanem? Mondjuk úgy, hogy szeretne. Kivel szeretne megszökni?
MARGIT *(szendén)* Meg tetszik engedni, hogy azt mondjam, hogy az igazgató úrral?
ALFONZ Ezt az apámnak is így mondja?
MARGIT Hát mit csináljak?
ALFONZ És a könyvelőnek is, annak a nyakkendő-embernek, a nyavalyásnak? Most mért nem néz a szemembe? Maga érdek-alak. Az az uracs pedig ki fog innen penderülni, vegye tudomásul. És ebben még az apámmal is hajlandó vagyok szövetkezni. És most folytassuk. És egy fölösleges szó nélkül, kis-asszony. Írja: sajnáljuk, hogy ingerülten gondol a velünk való összeköttetésre. Leírta?
MARGIT Már régen.
ALFONZ Ne nagyozoljunk, kérem, elszokott a gyors-írástól, látom a mozdulatain, magától értetődik, hiszen biztosan udvaroltak ott is elegen, nemde? — amennyit akarok ...
MARGIT *(szendén)* Mért nem jött el az igazgató úr is oda, hogy ellenőrzött volna?
ALFONZ Maga kacér?
MARGIT Nem, csak tisztességes. Ha egy szegény, tehetséges fiút ki akarnak dobni az állásából énmiattam...
ALFONZ Maga sajnálja őt?
MARGIT Persze. Én mindenkit sajnálok, aki szenved.
ALFONZ Engem is?
MARGIT *(lesütött szemmel, halkan)* Miért sajnálnám az igazgató urat?
ALFONZ Én rideg ember vagyok. Térjünk a tárgyra. Sajnál vagy nem sajnál?
MARGIT *(lesütött szemmel, halkan)* Sajnálom az igazgató urat.
ALFONZ És mért sajnál?
MARGIT *(ugyanúgy)* Amiért éjszakákon át nem alszik, amint mondja.
ALFONZ És még mért sajnál? — Halljuk.
MARGIT Hát, amiért szenved.
ALFONZ *(főléje hajlik)* Amiért megfogom a torkomat, és meg akarom fojtani magamat éjjel, és minden es-te, — igen? Feleljen.
MARGIT *(nagyon halkan)* Azért is ...
ALFONZ Amért felrúgtam magáért mindent, a legszentebb családi kötelekeket szétéptem. *(Ordítva)* Mi ez a virág itt? Hogy került ez ide?
MARGIT Én nem tudom.
ALFONZ Maga nem tudja?
MARGIT Én még hozzá sem nyúltam, oda se néztem. ALFONZ És ki küldte? Azt se tudja?
MARGIT *(halkan)* Gondolom...
ALFONZ Maga gondolja? És mégis elfogadta? MARGIT *(panaszosan)* Hát mit tegyek?
ALFONZ Muszáj elfogadni? Visszautasítani nem lehet? Kötelező? Én tegyem meg maga helyett? *(Felrúgja a virágokat)*
MARGIT *(felugrik)* Istenem, igazgató úr ...
ALFONZ Maga ugyanis meg fog engem tébolyítani, az lesz a vége. *(Odavágja a földre saját virágait is, kimegy, bevágja az ajtót maga után. Csend)* MARGIT *(a csendben)* Most mit csináljak? *(Sírni kezd.)*
Aztán gondol egyet, úgy helyezkedik el az ajtó elé,

hogy aki bejön, először őt lássa meg és tovább sír. Szünet. — Hirtelen durcásan) Most mit csináljak? *(Tovább sír)*
A SZOLGA *(kinyitja az ajtót)* Parancsoljon, méltóságos uram.
V. IGAZGATÓ *(belép, az ajtóban megáll)* No, Margit. Jó napot. Hát itt mi van? Maga sír?
MARGIT *(sírva)* Fellökték a virágaimat, méltóságos úr...
V. IGAZGATÓ *(elborul az arca)* Úgy? És kicsoda? *(Szünet)*
MARGIT *(sír)*
V. IGAZGATÓ Minek is kérdezem, hogy kicsoda? Mi-kor úgyis tudom. Az csak természetes. *(Kicsit átöleli)* Nem baj, Margit. Födolog, hogy maga nem löki fel. *(Aztán elengedi rögtön)* Mi tudjuk a magunkét, az a fő ... *(Megy a szobája felé, visszafordul)* Jöjjön be hozzám a szobámba, Margit. *(Bizonytalanabban)* A postát fogjuk elintézni ...
MARGIT Igenis, méltóságos uram.
V. IGAZGATÓ *(kissé szégyenlősen)* Kicsit beszélgetni is fogunk. Jó lesz? Akar?
MARGIT *(engedelmesen)* Igenis, méltóságos uram.
V. IGAZGATÓ Majd én elmagyarázok magának mindent, ne féljen, — mindent a világon ... Jöjjön csak be! *(Bemegy a szobájába)*
MARGIT *(maga elé megint)* Most mit csináljak? *(Fel-veszi hamar a könyvelő csokrát, megcsókolja, a keblére szorítja, majd leteszi gyorsan, bemegy a vezér-igazgató után, és beteszi az ajtót)*

Szünet. A másik háttérben levő ajtó nyílik, és Novákné dugja be azon a fejét

NOVÁKNÉ Nincs maga itt? *(Bejön, megáll a feldöntött rózsakosár előtt)* Mi van itt? Csata? *(Előbbre jön)* Minden úgy van mindenütt, ahogy azt a Máli neked megmondja előre.

A függöny lemegy

Második kép

Novákné lakása. Novákné tesz-vesz a szobában, öreg férje egy karszék előtt áll

NOVÁKNÉ Tudod, mi van ott? Szerelmesek. — Láttál már olyat? Nincnts anderes zu tun. Kénytelen vagyok már németül beszélni veled, amilyen nehéz a felfogásod. Mondd, igen, mondd, nem. Mondjál már valamit. *(A fülébe)* Hoztam neked halat vacsorára. Ettél rendesen nélkülem? Mit állsz itt? Új ott le.

NOVÁK *(leül)*
NOVÁKNÉ Miről is beszélnek? Mert folyton zavarnak engem.
NOVÁK Mondtad: a gyár.

NOVÁKNÉ Ja, a gyár, Hát ott van egy kisasszony, azt te tudod. Szép kis arca van neki, azt is lehet monda-ni, hogy hogy azok mit akarnak ettől a nótól? Tudod te, mi a szerelem? Mért mondod azt, hogy tudod? Du Narr. Amiről az újságban írnak. Most képzel el magadnak azt az öreg Tónit. Mit meséljek annyit? Tizenöt évvel fiatalabb, mint én... *(Az asztalra csap)*

NOVÁK Te mit nem szólsz.
NOVÁKNÉ Szerelmes belé, ahogy mondom. — Meg a fia ... meg a fiatal ember. Mindenki. — Megismerkedtem a lányával is, jut eszembe. Eine Missgaburt.

NOVÁK Te mit nem szólsz ...
NOVÁKNÉ Rövid kis haj, rövid szoknya, cigaretta, alles modern, — ezek hat hétre mennek nyaralni, hallottál már ilyet? Nyaralni, mondják, ha én azt hinném, Isten tudja, hova mennek ...

A szolgáló végigmegy a színen

Maga álljon meg ...
A SZOLGÁLÓ *(megáll)*
NOVÁKNÉ Maga süssön ki nekem zsirban krumplit, nagyon éhes vagyok.

A SZOLGÁLÓ *(nem felel)*
NOVÁKNÉ Mondja, igen, mondja, nem.
A SZOLGÁLÓ Igenis, nagyságám. *(Kimegy)*
NOVÁKNÉ Most mondd azt, hogy a te Málied nem egy zseni.
Cselédem van nekem, egy ilyen nagy darab, ebben a nehéz időben ... *(Kénn csengetnek. — Összerezzen)* Ki az, most aki idejön? *(Rárivall az urára)* Mondjál már valamit.
NOVÁKNÉ *(tehetetlenül)* Mit akarsz te már éntőlem, Máli?
NOVÁKNÉ Te folyton eszel? Mi az? Újdonságok öreg korodra?
A SZOLGÁLÓ *(íjeden)* Nagyságám, egy nagyon szép kisasszony van itt.
NOVÁKNÉ *(felugrik)* Mi?
A SZOLGÁLÓ Egy kisasszony...
NOVÁKNÉ Hozzám?
SZOLGÁLÓ Ide akar ...
NOVÁKNÉ *(lázasan)* Küldje be. *(A férjéhez)* Gondolom, ki az. Wirst du sehn. *(A lányhoz)* Várjon. Várjon, maga nagy darab. Zöld kalapja van neki?
SZOLGÁLÓ Azt nem néztem.
NOVÁKNÉ Olyan kicsiféle feje van, olyan, mint a krumpli?
SZOLGÁLÓ Úgy, úgy, nagyságám.
NOVÁKNÉ *(az asztalra csap)* Az, az. Megmondtam neked. *(A férjéhez lázasan)* Menj ki már, ha mondom, persze. Ne oda menj, du Mensch, — a másik szobába. És hallgatózzál. *(A szolgálóhoz)* Ne csinálja meg most azt a krumplit. Föltette már a zsírt?
SZOLGÁLÓ Még nem.
NOVÁKNÉ Ne csinálja meg. Csináljon teát, vegye elő azt a két maradék csészét, de ne a töröttet, maga Narr, — hogy mondják azt? Csinál kis kenyereket, tudja már, ahogy szoktam, ne legyen rajta semmi, mégis valami ... *(Magának)* Noblesse. És ne rikácsoljon nekem odakint, ne énekeljen mindig abban a konyhában. „A babám”, meg ilyeneket....
SZOLGÁLÓ Nem fogok.
NOVÁKNÉ És most mondja: A nagyságám kéreti a hölgyet. — Hogy fogja mondani?
SZOLGÁLÓ A nagyságám kéreti a hölgyet.
NOVÁKNÉ És most menjen. — Na, várjon, Mit siet úgy? Hadd várjon ez a nő, — sürgős magának? Na, látja? Szép lassacskán.

Szünet

SZOLGÁLÓ *(kimegy)*
NOVÁKNÉ *(magamagához)* Én maradok itt ülve. Jöjjön ő ide hozzám *(Szünet. Az ajtón kopognak. — El-haló hangon)* Tessék kérnem.
TILDA *(bejön)* Kezét csókolom, kedves Máli néni. NOVÁKNÉ *(felkiált)* Ahogy én ezt előre megmondtam. TILDA *(előrejön, mosolyog)* Mit mondott meg, néni? NOVÁKNÉ Hogy maga ide fog jönni, — hogy magának zöld kalapja lesz ...
TILDA *(mosolyog)* Azt is tudja? Ezt mind előre tetszett tudni?
NOVÁKNÉ Persze. Mindent.
TILDA És mért nem tegez, Máli néni?
NOVÁKNÉ Azt is megmondtam, kérem, hogy ezt fogja maga kérdezni tőlem.
TILDA Hogy tegezzem engem?
NOVÁKNÉ Na, persze. *(Szünet)* — De nem teszem. TILDA És mért nem teszi? *(Nevet)*
NOVÁKNÉ Azt már úgyse lehet megszokni, kérem. Tessék ide. *(Helyet mutat)*
TILDA *(állva marad)* Milyen okos asszony maga, Máli néni.
NOVÁKNÉ Pedig sokat beszéllek, nem igaz?
TILDA *(mosolyog)* Én bámulom magát. Tudja, mért? Hogy ilyen jókedvű tud lenni ...
NOVÁKNÉ Ebben a nyomorban, nem igaz?
TILDA Nem úgy gondoltam, édes Máli néni. NOVÁKNÉ De csak mondjuk meg az igazat. Üljön itt le.
TILDA *(leül)* Hogy csinálja maga ezt, hogy ilyen jó-kedvű tud lenni, néni?
NOVÁKNÉ Maga nem?

TILDA Bizony én nem, édes Máli néni.
NOVÁKNÉ Hány éves maga?
TILDA Már bizony huszonöt.
NOVÁKNÉ Huszonöt? Már .nem fiatal maga.
TILDA *(szomorúan)* Bizony nem.
NOVÁKNÉ És mért nem megy maga férjhez? TILDA Mert nem vesznek, édes Máli néni.
NOVÁKNÉ Nem veszik?
TILDA Ilyen szellemes lányt, mint én, — mit szól ehhez?
NOVÁKNÉ Azért nincs jókedve magának.
TILDA Bizony, az lehet. *(Kis szünet)*
NOVÁKNÉ Huszonöt éves és nincs jókedve? Látta volna maga a maga nagymamáját, mikor hetvenéves volt.
TILDA Az is ilyen volt?
NOVÁKNÉ Akkurát, mint én, még kedvesebb. Hallgasson ide. Azt mondja nekem egyszer, te Máli, ha már tudod, hogy én meg fogok halni, ha már mindenki tudni fogja, csak nem akarják megmondani nekem, akkor te csak hozzád nekem káposztát. Mondom neki, minek akkor magának a káposzta? Hátha meg se tudja már enni, — nem igaz? Mondja nekem: abból fogom én éppen tudni, hogy meghalok, ha te hozol nekem káposztát. Hát ilyen asszony volt. Akar egy kis heringet?
TILDA *(mosolyog)*
NOVÁKNÉ Mondja, igen, mondja, nem.
TILDA *(mosolyog)* Én már ebéd után vagyok, néni.
NOVÁKNÉ Hoztam a férjemnek, nézze, milyen szép. Pedig beteg, nincs jó egészsége. Kezd nekem nagyon sokat enni. Mondja nekem: Te Máli, te csak hozzád nekem jó heringet, de jó pácolva legyen... jó sok hagymával, — már ahogy ezt a betegek gondolják. De hát betegnek azt nem szabad. — De te csak hozzád, — hát hoztam neki. Igaz? Beteggel nem szabad vitatkozni ... *(Ránéz)* Miért jött maga hozzám?
TILDA *(ránéz, mosolyog)* Én folyton csak bámulom magát, Máli néni.
NOVÁKNÉ Mit bámul rajtam sokat? Öreg emberek vagyunk. Mondja, mit akar?
TILDA Hát azért jöttem, Máli néni, mert azzal a kis-gyerekekkel... szeretném elhelyezni, — sürgős a dolog. Nem volna az alkalmatlan itt magának? Megfizetném persze rendesen. *(Kis szünet)* Volna kedve hozzá?
NOVÁKNÉ *(rejtélyesen)* Meglátom.
TILDA Igaz, hogy szeretnék tanácsot is kérni magától, Máli néni.
NOVÁKNÉ Tanácsot kérni?
TILDA *(búsan)* Bizony, bizony. Mert úgy gondolom, maguk talán már tudják is, hogy hogy kell élni, viszont én nem tudom megtanulni, Máli néni ...
NOVÁKNÉ Maga jött tanácsot kérni?
TILDA Bizony azt.
NOVÁKNÉ *(kiált)* Feri, te gyere be. *(Tildához)* Majd én megmondom, maga milyen tanácsot akar éntőlem. Az a titkárné, avval a szép hajával, meg a maga papája, a Töni, — igazam van?
TILDA *(szomorkásan)* Bizony, sajnos, édes Máli néni.
NOVÁKNÉ Na látja, hogy én mindent tudok.
NOVÁKNÉ *(bejött)*
TILDA *(feláll)*
NOVÁKNÉ *(a férjéhez)* Most nézz meg engem, ahogy itt ülök. *(Kiáltva)* Gazdag emberek jönnek hozzám tanácsot kérni. Mit szölsz ehhez?
NOVÁKNÉ *(kissé bágyún)* Te mit nem szölsz. NOVÁKNÉ Most menj vissza, és hallgatózzál tovább. TILDA *(nevet)*
NOVÁKNÉ *(visszamegy)*
NOVÁKNÉ Ez a férjem. Már nagyon öreg. Nincs már rendbe. *(Felemeli az ujját)* De jó volt, nagyon jó volt, sokat dolgozott értem... *(Bólogat. A szemei megtelnek könnyel)*

Szünet

TILDA *(meghatva)* Édes Máli néni ...
NOVÁKNÉ Hja, megöregszünk, — mit csináljak? *(Kifűjja az orrát)* Lehet hozni nekünk is a káposztát.

TILDA Nem kell még az a káposzta, Máli néni ... NOVÁKNÉ (mérgesen) Na, mondja már, mit akar? TILDA Arról van szó, Máli néni édes, hogy én szere-tek valakit ...

NOVÁKNÉ Tudtam ...

TILDA És még csak meg se merem mondani az apám-nak, kidobna, biztos, hogy kidobna.

NOVÁKNÉ Maga ne beszéljen semmit. Majd én meg-mondom magának. Magáé az a gyerek?

TILDA Jézus Mária, — dehogyan az enyém!

NOVÁKNÉ És mért nem a magáé, mért nem? — Ha a maga apja, a Tóni, hatvanéves korában beleszeret abba a Mariskába ...

TILDA Margitnak hívják, Máli néni.

NOVÁKNÉ Hagyjon békét, nem mindegy, hogy hívnak valakit? Én mondom még egyszer: ha a maga apja, a Tóni olyan szemtelen, és hatvanéves korában megy, és beleszeret egy fiatal nőbe, — akkor magának lehet egy kisgyereke ...

TILDA De mi haszon van abból, Máli néni? NOVÁKNÉ Maga semmit se szóljon, majd én meg-mondom magának. Azt kell mondani, hogy a gyerek a magáé.

TILDA Hogyhogy az enyém?

NOVÁKNÉ Mért ne? Elment hat hétre nyaralni, lett egy gyerek. Ért engemet? Akkor megijednek, odaadják annak az embernek, — nincs igazam?

TILDA (felkiált) Jaj, Máli néni, magának aranyos esze van!

NOVÁKNÉ Mi? Mi?

TILDA Jutott eszembe valami.

NOVÁKNÉ Mindig mondták: aranyos a szívem. Mi jutott az eszébe?

TILDA Mi volna, ha mi tényleg megcsinálnánk ezt édes Máli néni?

NOVÁKNÉ (legyint) Ah, dehogyan.

TILDA Hanem?

NOVÁKNÉ Maga mindig siet. Az a gyerek azé a titkárnéé, avval a szép hajával...

TILDA (ámulva) Mit beszél, édes Máli néni? NOVÁKNÉ Látja, ehhez van kedvem nekem, egy gyereket idevenni, mi az nekem, ahhoz az én eszemhez? Hallgasson ide. Ha a maga apja meg a fivére megtudják, hogy annak a titkárnénak van egy törvénytelen gyereke ...

TILDA Jézus Mária ...

NOVÁKNÉ Maga csak hozza nekem ide azt a gyereket. De hamar.

TILDA De mit akar csinálni vele, édes Máli néni? NOVÁKNÉ Mit tudom én? Az a gyerek azé a titkárnéé. A többi majd meglátom.

TILDA De ebből tragédia lesz, Máli néni.

NOVÁKNÉ Milyen tragédia?

TILDA Isten tudja. A fivérem agyonlövi magát, Máli néni.

NOVÁKNÉ Az nem siet olyan nagyon, mint maga. TILDA És hogy akarja ezt maga megcsinálni, Máli néni?

NOVÁKNÉ Majd kispokolok. Azt hiszi, tudom? Maga mindennap korán keljen fel, és jöjjön ide. — Azért volt az hat hétig nyaralni télen. — Ott születte az a gyerek. Mi az neki?

TILDA (kiáltva, nevetve) De Máli néni édes, hisz nem igaz, hiszen nincs is neki gyereke ...

NOVÁKNÉ (megsértődve) Mit tudom én? És nem igaz, nem lehetne igaz?

TILDA (könyörögve) Máli néni édes, hallgasson meg engem ...

NOVÁKNÉ Maga már készen van?

TILDA Mivel?

NOVÁKNÉ Az egésszel? Minden készen van? Mondom, hogy maga nagyon siet. És magával akkor mi legyen, kérem?

TILDA Hogyhogy velem?

NOVÁKNÉ Hát a szerelem, — vagy ahogy az újságban mondják ...

TILDA Óh, az már nem sürgős. Az én ügyem nem sürgős. Tudok én várni, Máli néni. Ha ez el van intézve, akárhogy, akkor én már tudok várni ...

NOVÁKNÉ Most megint nem siet. Maga vélnél akar lenni?

TILDA Dehogyan akarok.

NOVÁKNÉ Na lássa. Maga tűrölközőt köt a hasára, minden héten egyet, — nekem fogadjon szót. TILDA Jézus Mária.

NOVÁKNÉ (jelentősen) Én is úgy csináltam.

TILDA De minek, Máli néni, az Istenért.

NOVÁKNÉ Megijednek. Ha kérdezik, mért olyan kövér? — mondja rá: gyereke lesz, készen van. TILDA Én 'is, Máli néni?

NOVÁKNÉ Persze. Most már tudom, mért fog maga idejönni reggel énhozzám. Én majd megnézem ma-gát, — nem igaz?

TILDA És akkor mi lesz?

NOVÁKNÉ Meg vannak ijedve, az nem elég? TILDA És ha kidobnak?

NOVÁKNÉ A maga papája, a Tóni, az nem siet olyan nagyon, — azt én már ismerem.

TILDA De ha mégis, édes Máli néni?

NOVÁKNÉ Akkor levesszük a sok tűrölközőt.

TILDA (kétségbeesve) Csakhogy akkor már nem hiszik el, hogy lány vagyok ...

NOVÁKNÉ Kell azt hinni?...

TILDA Hát nem kell hinni?

NOVÁKNÉ Kit szeret maga, az a kérdés.

TILDA Egy szegény fiút, néni. Mődfelett, de nagyon. Egy festőt. Már öt éve szeretem.

NOVÁKNÉ Festő?

TILDA Igen, az.

NOVÁKNÉ Az nem foglalkozás.

TILDA De jogász is amellet, sajnos, már régen jogász.

NOVÁKNÉ Na, látja, az más. Attól a jogásztól maga kérdezze meg, hogy az mit hisz. Kell magának több?

Maga milyen okos, édes Máli néni.

NOVÁKNÉ Mondják.

TILDA Milyen fölényes ... (Kinn csengetnek) Jaj, Máli néni, — el is felejtettem mondani, — én már ide is rendeltem azt a barátnőmet a gyerekével... NOVÁKNÉ Ne mondja? Úgy siet maga? Menjen ki, hozza be azt a gyereket.

TILDA (halkan) De az anyja is itt van.

NOVÁKNÉ Hozza be az anyját is.

TILDA (kimegy)

NOVÁKNÉ (kiált) Feri, gyere be.

NOVÁKNÉ (rögtön bejön)

NOVÁKNÉ Hallgatóztál?

NOVÁKNÉ Mondta : törvénytelen ...

NOVÁKNÉ Mindent megértettél?

NOVÁKNÉ (tehetetlenül) Mit akarsz te már éntőlem, Máli?

NOVÁKNÉ (halkan) Én mondom neked — hiába hoz-ta nekem ide ezt a barátnőjét, — az a gyerek ezé a lányé. Manapság? Elmegy nyaralni, senki sem tudja, hat sie ein Kind. — Kénytelen vagyok németül beszélni veled, mert semmit sem szölsz.

NOVÁKNÉ Mit akarsz te már éntőlem, Máli?

NOVÁKNÉ (halkan) Ha nem igaz, mondd, hogy hazudtam.

A másik Margit a gyerekekkel bejön

TILDA Itt hozom egy kedves barátnőmet, Máli néni, fogadja szívesen. (Margithoz) Csak ne sirj már folyton, édes Margit ...

NOVÁKNÉ Margitnak hívják?

TILDA Igen.

NOVÁKNÉ Szép neve van neki.

TILDA Csakhogy folyton sir. Ne sirj. Jó helyen lesz a gyerek. És csak addig, amíg állásod nem lesz. Mi-helyt lesz, magadhoz veszed. És lesz állásod, ne félj, semmitől se félj, minden lesz, csak ne sirj már folyton.

NOVÁKNÉ Maga mindjárt sir?

MÁSIK MARGIT Oh, édes asszonyom...

NOVÁKNÉ Jöjjön ide közelebb, üljön ide le.

Tilda és Margit a gyerekekkel közelebb jönnek

NOVÁKNÉ Van neki egy gyereke, és sir. (Férjéhez) Nekem lett volna életemben, nem sirtam volna. — Nem igaz? — Egy ekkora gyerek? Akkor én kigon-

doltam még valamit. Maga semmit se szóljon. *(Behatón)* Most már úgyse a magáé ez a gyerek. MÁSIK MARGIT *(rémulten)* Nem az enyém? NOVÁKNÉ Akar maga hivatalnokné lenni? MÁSIK MARGIT Szeretnék. NOVÁKNÉ Na látja, akkor hallgasson énrám. Maga senkinek se mondja, hogy gyereke van. Mit gondol maga? Az emberek nem szeretik azt egy hivatalban ... MÁSIK MARGIT Tudom én azt, édes asszonyom ... NOVÁKNÉ Maga ne szakítson engem félbe. A gyerekek majd csinálók én valamit ... MÁSIK MARGIT *(felkiált)* Meg akarja ölni? A GYEREK *(felkiált)* Anyukám, édes anyukám! *(Oda-szalad Tildához)* NOVÁK *(nehézkésen)* Mért kell egy gyereket megölni, kérem? TILDA *(felkapja a gyereket, átöleli)* Édes gyerekem.

(Szünet)

NOVÁKNÉ *(a csendben)* De hab ich doch wieder Recht gehabt. A GYEREK Anyukám, én úgy félek. TILDA Dehogy hagylak, én édes virágom ... *(Szünet)* NOVÁKNÉ *(Margithoz)* Ilyen jó színésznő maga? Akkor mért megy maga hivatalba? TILDA *(a gyerekekkel a karján)* Máli néni, én olyan nyomorúságban vagyok ... *(Sírni kezd)* NOVÁKNÉ Mit van maga nyomorúságban? TILDA A barátnőmnek hivatalba kell menni, nem tudom, hova dugjam ezt a gyereket, édes Máli néni ... NOVÁKNÉ Mi ez, hogy hova dugja? Mondom, hogy maga nagyon siet. Ez a gyerek nem is a magáé, — mit akar? Maga tegye fel nekem azt a törülközőt, magának most születik ez a gyereke. Hallja maga, amit én mondok? TILDA Felteszem, édes Máli néni, a törülközőt is, mindent megpróbálok ... NOVÁKNÉ Na, látja kérem. SZOLGÁLÓ *(bejött a téval)* NOVÁKNÉ Itt van maguknak tea, szendvics, minden-féle, kérem. Noblesse. Csak két csészám van. Nálam előkelő, nem igaz? MÁSIK MARGIT *(kacagni kezd)* Óh, édes jó Máli néni ... *(Átöleli)*

A függöny lemegy

Harmadik kép

Ugyanaz a szín, mint az első képben

MARGIT *(kacag)* Hallott már ilyet, Tilduskám édes? Egy gyerek ír nekem levelet, azt sem tudom, kicsoda, mintha az anyja volnék. Édes Anyukám, nagyon jól vagyok, meg ilyeneket. TILDA A gyerek maga írta? MARGIT *(bosszúsan)* Dehogya. Az ördög tudja, ki írhatta. Ugyan, nézze meg. TILDA *(olvassa)* Nagyságos Lassányi Margit úrleány-nak, bizony ... MARGIT *(bosszúsan)* Méghozzá úrleánynak ... TILDIA Hja, a világ megújul. *(Visszaadja a levelet)* MARGIT Mit mondott, Tilda? TILDA Csak éppen sóhajtottam, Margitkám. MARGIT És mit sóhajtott, Tilduskám? TILDA *(sóhajt)* Hja, a világ megújul, — ezt sóhajtottam, Margitkám. MARGIT *(dühösen)* Maga tényleg gyanúsít engem, hogy van egy gyerekem? TILDA *(mintegy önmagának)* És milyen könnyen jut hozzá némelyik. MARGIT *(könyörög)* Tilduskám édes, ilyesmivel nem jó tréfálni. TILDA *(bólogat)* Bizony nem jó, Margitka szívem. MARGIT Pedig oly édes, olvasta? *(Felolvass)* Kapok levelet, husikát, olyan kövér vagyok. A mócsingot a néni mindig levágja előbb, hogy ne fájuljon a hasikám ... Hát nem édes? Mért nem nevet? TILDA *(szenvelgőn)* Mert elgondoltam éppen, hogy mi volna, ha nekem is volna egy ilyen édes kis-

gyerekem. Mondja, Margit, jól áll nekem ez a ruha? *(Megperdül előtte)*

MARGIT Nagyon jól. De mondja, mit jelent az, amit mondott: ha magának is volna egy gyereke? TILDA Semmit, szívem, éppen semmit, biztosíthatom. Mondja, jól áll nekem ez a ruha? MARGIT Mondtam már, hogy jól. De maga igazán gyanúsít? TILDA Én magát? Mivel? MARGIT Azzal, hogy igazán van egy gyerekem. TILDA De Margitka, hogy tud ilyen bünt a szájára venni? MARGIT Az bűn? TILDA Hát nem? Egy ilyen angyali lénynek egy gyerek? Mit csinálna vele, mondja csak, maga édes? *(Megcsípi az arcát)* MARGIT *(szendén)* Tudja-e, hogy még jó is volna. TILDA Mi, Margitka szívem? MARGIT Ha az embernek volna valahol eldugva egy ilyen édes kis gyereke ... TILDA *(ábrándozva)* Az bizony nagyon jó lehet ... MARGIT *(ábrándozva)* Az ember vinne neki minden-féle jót, amit csak kapni, csokoládét, ő pedig gagyogna, totyogna az ember körül ... TILDA Na látja, helyben vagyunk. A barátnőmnek ugyanis van egy éppen ilyen gyereke. Gagyog, totyog. S ezenfelül maga a nő nagyon derék személy. MARGIT Láttam, igen. TILDA Hívjam be még egyszer? MARGIT De minek, Tilduskám? TILDA Behívom még egyszer a maga kedvéért. MARGIT *(könyörögve)* De édes Tildus, itt a papája, minden percben bejöhet. TILDA Nem baj. *(Kinyitja a folyosóra vezető ajtót)* Halló, gyerebe. MÁSIK MARGIT *(bejön)* Lehet bejönni megint? TILDA Pszt! Ide állj. *(Betolja őt a paraván mögé)* Itt egy cigareta. *(Margithoz)* Nézze meg őt még egyszer magának tetőtől talpig. Rendkívül tehetetlen, sóhajtozó, álmodozó személy. Gyűjts rá. (Tűzet ad) Semmire sem lehet használni. MARGIT Már mondta. MÁSIK MARGIT Köszönöm. TILDA *(rágyújtott)* A papának pedig mondjon róla, amit akar. Hogy egy kereskedelmi zseni. Tudja már. Amit akar. A legnagyobb badarságokat ... ALFONZ *(benyit)* Margit! MARGIT Azonnal, igazgató úr. MÁSIK MARGIT *(kiszúr az ajtón)* ALFONZ *(Tildához)* Ja, te vagy itt? TILDA Hah, hah, csak én. ALFONZ *(Margithoz)* Majd később. *(Visszavonul)* TILDA Hah, hah, milyen gógós! *(Margithoz)* Mondja, maga mit néz rajtam? MARGIT Én, magán? TILDA No de komolyan, Margitkám. MARGIT Esküszöm, hogy semmit. TILDA No de mégis Margitkám! Talán az alakom?

Megperdül előtte

MARGIT Én nem jól értem, Tildus. TILDA Talán túl nagy a hasam? MARGIT Jézus Mária, Tildus! TILDA Ugyan, vessen már keresztet, maga szentlélek. MARGIT Könyörgök, ne beszéljen, Tildus, ilyeneket. TILDA Egyszóval, mi van velem? Halljuk! MARGIT Hát honnan tudjam én azt, Tildus?! *(Elneveti magát)* TILDA Nagy a hasam? MARGIT Nem nagy, csak a ruha nem jó, Tildus. TILDA Nem nagy? MARGIT *(könyörögve)* A jó Isten áldja meg már, hagyja ezeket a szörnyűségeket. TILDA Milyen szörnyűségeket, fiam? Maga angyali üdvölet. Menjen ki az Andrássy útra, nézzen ott körül. És ha már mindent látott, akkor gondolja magában azt, hogy minden ember, akit csak ott lát, az mind így született. MARGIT Akárcsak a Máli néni.

TILDA Semmi Máli néni. — Nem elég nagy? MARGIT
(*könyörögve*) A jó Isten áldja meg, Tilda,
ne hozza így hirbe magát, kérem szépen, saját maga,
mit akar evvel?
TILDA (*megcsípi az állát*) Ugye, hogy meg vagytok ijedve,
angyalkák? Nem volna jó egy kicsi magának is ebből a
dologból?
MARGIT Milyen dologból?
TILDA Egy kicsi a rossz hírből, kicsi lány... Így-úgy! Érti már,
mire gondolok?
MARGIT (*ámulva*) Hogy rossz legyen a hírem, Tildus? TILDA
Persze. Megszabadulna az imádóitól, kicsi lány. (*Megcsípi
újra*)
V. IGAZGATÓ (*benyit*) Margit kérem!
TILDA (*azonnal odalép az apja elé*) Kezét csókolom, apus. —
Lám, milyen alázatos vagyok.
V. IGAZGATÓ Te itt vagy?
TILDA Amint látni tetszik. Nem ad egy csókot?
V. IGAZGATÓ Milyen nyájas vagy te hozzám —, mi bajod?
TILDA (*rejtélyesen*) Semmi a világon. (*Megcsókolja*) V.
IGAZGATÓ Kell talán valami?
TILDA (*rejtélyesen*) Semmi a világon. Oly boldog vagyok.
(*Megeperdül előtte*) Lallallá, látja, dalolok. MARGIT (*nevet*)
V. IGAZGATÓ És milyen furcsán vagy te felöltözve máma ...
TILDA Az alakomat gondolja, apuskám?
V. IGAZGATÓ Miket beszélsz te? Talán bolond vagy? TILDA
Milyen érzékenyek a férfiak, mihelyt egy nő
alakját teszi ^{szóvá}.
ALFONZ (*beszól a jobb oldali ajtón*) Tilda!
TILDA Mit akarsz?
ALFONZ (*bejön*) Ne csinálj itt nekem kérem ilyen galibákat.
Nekem telefonon tárgyalásaim vannak ... TILDA Angliával?
V. IGAZGATÓ (*izgatottan*) Igaz is, ne csináljatok itt
ilyen családi főzeléket. (*Tildához*) Ez hivatal, kérem. TILDA
(*énekel*) Óh, szerelmek dicső csarnoka. V. IGAZGATÓ Miket
beszélsz te itt?
TILDA Csak épp brummogok. (*Alfonz felé hívó mozdulatot tesz
a mutatóujjával*)
V. IGAZGATÓ (*ezalatt Margithoz*) Maga lejön velem a
raktárba. Hozza a fűzetét. Főlírja, amit ott diktálni fogok.
MARGIT (*engedelmesen*) Igenis.
V. IGAZGATÓ Vegyen kabátot, mert megfázik. Hagyjuk itt ezt
a főzeléket. (*Kimennek*)
TILDA (*odalépdél a fivéréhez, megérinti a mutató-ujjával*) Hogy
állsz körülöttem?
ALFONZ Nagyszerűen, testvér, én oly boldog vagyok ...
TILDA Ne beszélj.
ALFONZ Hozzám jön feleségül, meglátod, A körülmények
kényszerítő hatása, testvérem. Hallgass csak ide. Hogy én
milyen ravasz vagyok folyton. (*Halkan*) Az egyik
vetélytársat például már le is ráztam ...
TILDA Ne beszélj, az öreg?
ALFONZ (*suttogva*) Egyelőre csak a fiatalt, sajnos. Van itt
ugyanis egy nyálas pasas, egy rongy könyvelő ...
TILDA Ne beszélj.
ALFONZ Egy egész rendes papas, az a bajom. Az be szokott
járni leskelődni, képzelj.
TILDA Ej, ej.
ALFONZ (*suttogva*) Körülszaglász itt a szobában, ki-derült ...
TILDA (*suttogva*) És az ,mit jelent?
ALFONZ Még kérdezed? Tehát féltékeny a pasas, tehát
abszolúte nincs a nyeregben a pasas ... TILDA És persze te
dobtad ki a nyeregből?
ALFONZ Nem is az öreg.
TILDA És erre te hogy jöttél rá, te lángész, hogy ő leskelődik?
ALFONZ Óh, ez egyszerű! Én is leskelődöm ugyanis. TILDA
Ne beszélj.
ALFONZ (*énekel*) Oly egyszerű az élet, ah, oly egy-szerű ...
TILDA Te, látom, meg vagy örülve.

ALFONZ Meg, meg, szerelmes vagyok, testvérem. Oda nézz.
Az az ajtó, ugye? Azt egy kicsit nyitva szoktam hagyni,
egy picit, egy csöppecskét, annyira csak, mint a barack ...
TILDA Te, látom, tréfás kedvedben vagy.
ALFONZ Nagyon. Az ajtót ugyanis melléje zárom. És ha csend
van idebenn, delejes, nyelhe csend ... TILDA Akkor kicsit
kinyitod, nemde?
ALFONZ Mindent kitalálsz, testvér. Oly boldog vagyok, hogy
így mindent kitalálsz. Lesem, hogy mit csinál az édes
idebenn, egyedül...
TILDA Szegény kislány.
ALFONZ Mért szegény?
TILDA Még az orrát sem törhatja békében.
ALFONZ Hiába hadonászol. Ide hallgass. Tegnap szépen
leskelődöm újra, délután, szokás szerint. A szoba üres.
Egyszerre csak jön a pasas. Pockosan, szélesen, azt hiszi,
egvedül van. Mindent körülszaglász, mint egy titán.
TILDA Mért mondod, titán?
ALFONZ Csak úgy mondom. A virágokat felemeli, valami után
kutathat ez a pasas, azt már én látom. Te mit gondolsz? Te
olyan okos vagy, Tilda. Talán hogy nem írok-e neki
szerelmes leveleket? (*Ujjongva*) Mit gondolsz? Édes
nővérem?
TILDA Nyilván. Ez nem lehet kétséges. Nyeregben vagy, fiú.
No és az öreg?
ALFONZ Hol van már az öreg? (*Halkan*) Hiszen ez a violaszál,
az édes, csak az állását féltette nála, annyi volt az egész ...
TILDA Ne beszélj. És most már nem is félti? ALFONZ
Megmondtam neki Angliát ...
TILDA És ő belement?
ALFONZ Felvillant az a gyönyörű szeme neki. TILDA
Bizony, a szeme gyönyörű.
ALFONZ Ugye, hogy gyönyörű? Ugye, hogy mondod, hogy
gyönyörű. Óh, testvérem, csak dicsérd. Én oly szerelmes
vagyok, testvérem, ezt az asztalt tudnám szétharapni ...
TILDA Óh, te szegény.
ALFONZ Ha csak az illatát érzem is. (*Szaglászni kezd*) Nem
érzed itt a levegőben?
TILDA (*szintén szaglász*) Hogyne érezném. Nagyszerű és
remek.
ALFONZ Vagy ez a te parfümöd? (*Megakad a szeme rajta*) Te
milyen ruhában vagy itt, Tilda?
TILDA Hogyhogy milyen ruhában? Amely eltakar. ALFONZ Ej,
ne hadonásszál folyton, fordulj csak meg gyorsan ! Tilda!
TILDA (*megpenderül előtte*) Talán te veszel észre rajtam
valamit?
ALFONZ (*zavartan*) Dehogy veszek én, édes, észre ... TILDA
Talán hogy elől rövidebb, mint hátul? ALFONZ (*idegesen*) Eh,
hagyjuk ezt a témát, hagy-
juk gyorsan testvérem. Milyen hangversenyen vol-
tál utoljára?
TILDA Mért hagyjuk? Semmi hangversenyen. Maradjunk a
tárgynál inkább.
ALFONZ Ezzet te forszírozod, kérlek?
TILDA Dehogy forszírozom. De mért szaladsz úgy mindjárt
ide-oda, mint egy biliárdgolyó?
ALFONZ (*tétován*) Milyen biliárdgolyó?
TILDA Egy közönséges biliárdgolyó.
ALFONZ Mért mondod te ezt a szót, hogy biliárd-golyó?
TILDA Hát mért ne mondanám, hogy biliárdgolyó? ALFONZ
(*aggódalmasan*) Te, valami furcsa van veled, Tildus ...
TILDA Talán az alakomon?
ALFONZ (*ugyanúgy*) Én nem tudom, Tildus. Jaj, én úgy félek,
testvérem ...
TILDA Talán túl nagy a hasam?
ALFONZ (*kétségbeesve*) Most megint ezt a szót mond-ja...
TILDA De mért ne mondanám ezt a szót?
ALFONZ Ne mutogasd úgy legalább. Tudjuk, hogy van hasad.
TILDA Hát hogyne volna? Egy nő has nélkül? ALFONZ
(*közelebb lép, irtózva*) A szád is oly piros. (*Kétségbeesve*)
Mondd, mi van veled, édes testvér-

kém, én nem nézek oda, könyörgök, a jó Isten áld-jon meg téged ...

TILDA (*gógósen*) Hát mi lehet egy oly nő alakjával, igazgató úr, aki egész szívével szeret ...

ALFONZ Most megint hadonászol.

TILDA Dehogy hadonászok.

ALFONZ Tildus, ne tréfálg, ne folytasd, én oly ideges vagyok, igazán ...

TILDA Dehogy tréfálok. (*Vadul*) Én szeretek. ALFONZ Hát akkor jaj nekem. (*Sétálni kezd*) Melegem lett, isten bizony. Egy napig legyen jókedve az embernek ezen a világon ...

TILDA (*szenvedelmesen*) Bizony, én is gyakorta voltam rosszkedvű, igazad van.

ALFONZ (*megáll előtte*) És most jókedvű vagy? TILDA (*gógósen*) De nagyon. Hogyne. Büszkén viselem.

ALFONZ Egy törvénytelen gyereket?

TILDA (*gógósen*) Az úr előtt minden gyerek törvényes.

ALFONZ Te meg vagy örülve?

TILDA Meg hát. Mért ne legyek? Ha ti mind meg vagytok örülve. Ahol egy hatvanéves ember a fiával vetekszik ...

ALFONZ Jaj, bizony ebben igazad van.

TILDA No látod, testvércém. Én is produkálok nektek valamit.

ALFONZ Jaj, hagyjuk ezt, könyörgök, Tildus. Nem is olyan nagy baj talán, fene vigye. De mondok valamit hamar. Szójk meg, az Istenért.

TILDA De mért szókném én meg?

ALFONZ Azért, azért. De nagyon. Megszökní hamar. TILDA És egyedül szójk meg?

ALFONZ (*idegesen*) Azt már megint nem tudom, édes Tildus.

TILDA (*sírósan*) Mikor ó nem jöhet velem? Hiszen ó folyton dolgozik ...

ALFONZ Ne bosszants már, mert megörülök. Ki az, aki folyton dolgozik?

TILDA Hát ó, a barátom, akit szeretek.

ALFONZ A fene egye meg őt.

TILDA A természetbeni sógorodat?

ALFONZ (*kétségbeesve*) Természetbeni sógor, — most megint új fogalmakat tanulhatok, — jaj, jaj, az élet mennyi mindent létrehoz ...

TILDA (*sírósan*) Azt egye meg a fene, akit szeretek? ALFONZ Hát ne egye meg. Higgadt leszek, mint az apám. Megszökní, édes testvér, ez a fő.

TILDA (*sírósan*) De ha nem akarok?

ALFONZ Jaj, jaj, most mit csináljak veled? (*Megfogja a kezét*) Kérem szépen, meg kell szökní hamar . . . TILDA Meg kell szökní, mikor nem akarok, — ó, de boldogtalan vagyok én! (*Csinált zokogásba kezd*)

ALFONZ De testvércém, édes...

TILDA (*sírva*) Adnál legalább egy cigarettát.

ALFONZ Ne, egy cigaretta. És figyelj ide rám. És ne töltsd bögéssel a drága időt. (*Behatón*) Egy gyermek egy nőnél egészen természetes valami, — mondjuk. (*A homlokát törli*)

TILDA (*zokogva*) Igen, — de a szégyen.

ALFONZ Nem is olyan szégyen, — mondjuk. Hát mit lehet azt tudni?

TILDA (*zokogva*) Most meg kell nekem halni ilyen fiatalon ...

ALFONZ Mért kell meghalni fiatalon? (*Ötlete támad*) Te, mondok én hamar valamit. Én beadom azt az egész dolgot az öregnek, evvel a gyerekekkel. Meglátjuk. Erre tudod, mit csinál? Ha már így van a dolog, mit csinálhat? Odaad hamar annak a számár-nak, aki folyton dolgozik ...

TILDA (*sírva*) De nem ad, de nem ad, hisz maga mondja rá azt a szót, hogy éhenkórász ...

ALFONZ Majd most odaad — hátha? Csak szójk meg már, az a fő.

TILDA (*sírva*) Most erővel szójk meg?

ALFONZ Igen, igen, természetesen. Hogy ne lássanak így az emberek. És különösen itt az épületben, jaj, az egész világnak mégse kell azt talán tudni, jaj. TILDA Már látott ügyis.

ALFONZ Kicsoda?

TILDA Az egész világ.

ALFONZ De most legalább ne lássanak, jaj nekem. Legyen már annyi eszed, Tildus. Elutazol még ma délután, és amíg nem vagy itt, addig én dolgozom érted, — ez csak testvéries? Elintézem az egészet. Gyere. Segítsek pakolni?

TILDA (*sír*) De hova szójk meg?

ALFONZ Akárhová. Nagymarosra.

Kimennek. A színpad üres. Alighogy kitétték a lábukat, az igazgató szobájának ajtaja nyílik, és Horváth könyvelő surran be azon. — Néma jelenet

HORVÁTH (*körüljár – megszagolja a virágokat, még meg is csókolja azokat. Színeszi játék: ad libitum. Közben egy-egy szót is mond*) Virág, virág — szép virág... (*Majd énekel*) Te gyönyörű virág... (*Prózában*) Ez a kezében volt... (*Megcsókolja, majd*) Egy leveseskanál ugyanis, mert ezzel az orvosságot veszi be, — ennek egy puzsi ... (*Énekel*) Édes az orvosságod is... (*Prózában*) Mi ez? (*Hosszú szünet*) (*Egy kiáltás*) Édes anyukám?... (*A borítékról*) Lassányi Margit kisasszonynak? (*Megsemmisülve leül*) (*Csendesen*) No most Laci, véged van ám.

Szünet

ALFONZ (*visszajön — körülnéz, észreveszi Horváthot*) Lám, hisz tudtam én. Maga itt ül a kisasszony asztalánál?

HORVÁTH Muszáj volt, igazgató úr.

ALFONZ Hogyhogy muszáj volt? Maga mit keres itt ebben a szobában egyáltalán, azt szeretném én tudni . . .

HORVÁTH Éppen elájultam itt, igazgató úr.

ALFONZ Maga elájult?

HORVÁTH Igen ...

ALFONZ És mitől? Rosszul lett?

HORVÁTH Meg szeretnék ugyanis nősülni, igazgató úr.

ALFONZ (*szigorúan*) Azt gondolom, hogy attól rosszul van magam.

HORVÁTH (*feláll — betegesen*) Ugyanis egy kis baj van a dologban, igazgató úr ... Akit én annyira szeretek, tetszik tudni ... (*Körülnéz a szobában*)

ALFONZ Az nem nagyon szereti magát, — igazam van?

HORVÁTH (*betegesen*) A körül még nem volna baj, kérem.

ALFONZ Nem volna baj?

HORVÁTH Az, tetszik tudni, szeret.

ALFONZ Az szereti magát?

HORVÁTH Gondolom legalább, csak éppen, tetszik tudni, egy kisgyereke is van már neki, igazgató úr...

Szünet

ALFONZ (*felkiált*) Hát azért jár ez nekem nekem annyit ide!

HORVÁTH (*eléje lép*) Kicsoda, igazgató úr?

ALFONZ (*észbe kap*) Hogy mondja ezt maga, hogy neki már meg is van az a bizonyos gyerek? HORVÁTH (*kissé tévetegeten*) Kinek, igazgató úr? ALFONZ Értem, fiam, maga úgy veszi a dolgot, mint-ha már meg is volna neki, gratulálok. (*Boldogan*) De hát édes fiam, én bátorítom magát — megmondom az igazat, — nem is olyan nagy baj az, az Istenért ...

HORVÁTH Ugye, hogy nem baj, kérem?

ALFONZ (*szelíden*) Tudja a fene. A mai világban? HORVÁTH Hogyhogy? Az igazgató úr is talán elvenne egy olyan nőt, akinek már gyereke van?

ALFONZ Hogy én elvennék-e? — Azt nem tudom éppen. (*Mosolyog*) De hát hogy jutunk mi ide? Mért kell rólam példát venni valakinek?

HORVÁTH Szóval az igazgató úr talán nem is venne el egy olyat?

ALFONZ Én talán nem éppen, Horváth úr ... De hát én, tudja ...

HORVÁTH Mivelhogy ön igazgató talán?

ALFONZ Nem is épp azért. De tudja, kérem, én már olyan fenegyerek vagyok. Egy különös ember. HORVÁTH Szóval határozottan nem?

ALFONZ En zabolátlan ember vagyok, Horváth úr.

HORVÁTH *(ujjongva)* Óh, de jó nekem, hogy zabolátlan. Az izlése ellen van?

ALFONZ En nem értem magát, mért érdekli magát az én izlésem?

HORVÁTH *(diadallal)* Mert én igenis, én el fogom őt így is venni, igazgató úr.

ALFONZ *(boldogan)* Nagyszerű, — no látja, jól teszi, fiam.

HORVÁTH *(rajong)* Egy gyermek, egy kicsi gyermek, két szalagocskákkal, igazgató úr, hát baj ez ezen a világon?

ALFONZ Hát hogy volna baj?

HORVÁTH Hát igazgató úr tudott már a dologról? ALFONZ A gyerekről? Hogyne! Épp most vallotta be nekem. Tudja, az a testvéries viszony, amivel mi vagyunk egymáshoz ...

HORVÁTH Hát csak testvéries? Hogy értsem?

ALFONZ Hát mi volna más?

HORVÁTH *(felkiált)* Hála a jóságos Istennek! ALFONZ Csak ne féljenek semmitől. Ez a tanácsom.

En majd pártfogolom magukat az apámnál. HORVÁTH *(könyörögve)* Ugyebár, édes igazgató úr, hogy el ne bocsássanak engem a kis állásomból... ALFONZ Hova gondol, az Istenért? Végre is, meg-házasodni, tisztességes dolog az.

HORVÁTH Nemde, igazgató úr? — Mert akkor nem tudom ám eltartani a feleségemet.

ALFONZ Természetes, Horváth úr. Minden megoldódik, no lássa.

HORVÁTH De a feleségemet sem dobják ki?

ALFONZ A családjából? Hova gondol?

HORVÁTH Ugyebár, édes igazgató úr? Mert hisz ez olyan itt, mint a családja. Ha egy nőnek gyermeke van e világon — egy szép, széke gyermeke, két szalagocskákkal, — egy dolgozó nőnek...

ALFONZ Milyen dolgozó nőnek?

HORVÁTH Hát már úgy értem, igazgató úr, a mai szociális világban, egy szociális nő-alany...

ALFONZ Természetesen, Horváth úr. Gratulálok ön-nek nemes felfogásához. *(Kezet fog vele)*

HORVÁTH *(ötlete támad)* És mit tetszik gondolni, a méltóságos úr, az igazgató úr édesatyja elvenne-e vajon egy olyan nőt, akinek gyereke van?

ALFONZ Az én apám? En nem értem önt, Horváth úr ...

HORVÁTH Csak éppen a felfogását tudakolnám, — mit gondol az igazgató úr?

ALFONZ Az öregnek? Hogy mi a felfogása?

HORVÁTH *(szívdobogva)* Igen, igen, azt.

ALFONZ Egy nőről, akinek törvénytelen gyereke van? Vagy éppen csak lesz?

HORVÁTH *(boldogan)* Kirúgná, mi?

ALFONZ *(búsan)* Attól félek, eltalálta, fiam. HORVÁTH *(ujjongva)* De ugye, most nem fogja meg-tenni, mi?

ALFONZ Hova gondol? — Afelől én kezeskedem. HORVÁTH De elvenni nem venné el az ilyet a méltóságos úr?

ALFONZ Hát ez mért érdekli magát ennyire? HORVÁTH *(összeteszi a két kezét)* Úgy szeretném ezt tudni, édes igazgató úr!

ALFONZ *(megveregeti a vállát)* Maga egy gyermekes személy ...

HORVÁTH *(ujjongva)* Kirúgná rögtön, igaz?

ALFONZ Persze ...

HORVÁTH Mint feleséget, — igaz? De most nem fogja tenni, ha én elveszem, — igaz?

ALFONZ En nem értem magát, Horváth úr.

HORVÁTH Óh, igazgató úr, persze, hogy nem ért, — mert én bolond vagyok az örömben ... *(Diadallal)* Minden meg van oldva, édes igazgató úr.

ALFONZ Na látja, Horváth úr. Persze. Hát azt magyarázom. Csak aztán ne udvaroljon nekem annyi-felé, kérem, — itt is, ott is ...

HORVÁTH Óh, én a sűríg hú vagyok, igazgató úr. ALFONZ Azt el is várom. Egy jövőendő sógoromtól...

HORVÁTH Hogyhogy sógorától?

ALFONZ *(mosolyog)* Most megint maga nem ért meg engem ...

HORVÁTH Óh, igen, igen, értem én, hogyne érteném. En olyan lelkesedő ember vagyok, tetszik tudni ... ALFONZ *(becézőn)* Maga egy bolondos fiú.

HORVÁTH HOGY tetszett mondani, — bolondos?

ALFONZ *(becézőn)* Persze hogy bolondos.

HORVÁTH *(felkiált)* Vagy talán a törvénytelen lánya?

ALFONZ Hogyhogy a törvénytelen lánya?

HORVÁTH Eh, semmi, semmi, én már mindent tudok, ez, lám, egy nagy titok ...

ALFONZ Mi a titok?

HORVÁTH Eh, semmi, semmi, én csak úgy beszélek ide-oda, igazgató úr. Tetszik tudni, én ilyenkor boldogságomban énekelek és hadarok ...

ALFONZ En is, Horváth úr, — megnyugtatom önt ...

HORVÁTH És most mindenesetre, akárhogy van is a dolog, beteszek egy igen fontos aktát a méltóságos úr asztalára, — nem igaz?

ALFONZ Milyen aktát, fiam?

HORVÁTH Egy nagyon sürgős levelet, tetszik tudni ... *(Könyörögve)* De ugye, hogy biztos, hogy a viláért nem venne el egy ilyen nőt a méltóságos úr feleségül?

ALFONZ *(színtén könyörögve)* En nem értem az aggodalmát, édes Horváth úr ...

HORVÁTH Jó, jó, csak úgy mondom. Ezt a levelet akkor szépen betesszük oda, — nem?

ALFONZ Nem értem. Milyen levél az, kérem? HORVÁTH Ma jól elmondok én mindent az igazgató úrnak úgyis. *(Szájára teszi az ujját)* De persze titokban.

ALFONZ Azt csak helyeselni tudom.

HORVÁTH *(énekel)* Jaj, de boldog vagyok én a világon ...

ALFONZ *(megveregeti a vállát)* Mi csak tartsunk össze szépen, Horváth úr ...

HORVÁTH Most pedig bemegyek szépen... *(Össze-csukja a kabátját, bemegy)*

ALFONZ *(kitárja a karjait)* Óh, édes angyalom! *(Meg-öleli képzeletben)*

Az ajtó nyílik

TILDA *(az ajtóban)* Alfonz!

ALFONZ Te még mindig itt vagy?

TILDA Nekem pénz is kell, Alfonz.

ALFONZ Különben jó is, hogy itt vagy. Nincs semmi baj, minden meg van oldva. Most ment be a vő-legényed az apám szobájába...

TILDA Milyen vőlegényem?

ALFONZ Hát tudod mit, most már ne titkolózzatok annyit. — Különben titkolózzatok, ha jólesik. Gyere. Jól megmostam a fejt az ipsének, ne udvaroljon nekem hatfelé ...

TILDA Hatfelé?

ALFONZ Hát nincs igazam? Most értem én csak a te bánatodat, testvér. Majd leszoktatjuk mi a Margit-káról ezt a fiút, — nem igaz?

TILDA Margitkáról?

ALFONZ Hát persze. Az én érdekemben is, és a tiéd-ben is. *(Rajongva)* Minden összevág, édes testvér-kém.

TILDA Összevág?

MARGIT *(bejött)*

ALFONZ *(kitárja felé karjait)* En olyan boldog vagyok, Margitkám!

MARGIT Igazán, igazgató úr?

ALFONZ Különben semmit se szóltam. *(Tildához)* Gyere, Tildus! *(Bemennek Alfonz szobájába)* MARGIT *(leül az íróasztalához — szünet)*

HORVÁTH *(kisomfordál a vezérigazgató szobájából, meglátja Margitot, azonnal letérdel előtte)* Margit, imádom magát így is!

MARGIT *(ijedten, halkan)* Az Istenért, ne itt, — jöjjön a paraván mögé. Alfonz úr, félek, itt van ... HORVÁTH *(a paraván mögé megy, ott is rögtön le-térdel)* Imádlak, Margit, így is imádlak ...

MARGIT Hogyhogy így is?

HORVÁTH Nem mondok mást : csak azt, hogy szeretlek.
MARGIT Mi bajod, az Istenért?
HORVÁTH Még jobban szeretlek.
MARGIT Jaj, te oly rejtélyes vagy folyton.
HORVÁTH Nem vagyok rejtélyes. *(Kítör)* Tudom, hogy van egy gyereked, megtudtam, hogy van egy gyereked, megtudtam, hogy van egy édes, szép gyereked, kék szalagocskákkal...
MARGIT *(félíg rémülten, félíg nevetve)* Nekem gyerekem, Lacikám?
HORVÁTH Tudom, szívem, szentem, megtudtam mindent, nincs mit titkolnod előttem...
MARGIT No ne bolondozz, ejnye, nekem nincs gyerekem.
HORVÁTH Szívem, ne szégyelld magad, óh, én mindent tudok. És ha akárkitől is van az a gyerek... MARGIT Milyen gyerek?
HORVÁTH Hát a te gyereked. Mert az csak gyönyörű lehet.
MARGIT *(kétségbeesve)* De milyen gyerek, Lacikám?
HORVÁTH Hát a te édes kisgyereked . . .
MARGIT *(észbe kap, felkiált)* Jaj, az a levél.
HORVÁTH Persze hogy a levél.
MARGIT Kutatnak az íróasztalomon?
HORVÁTH Óh, ne szégyelld, óh, bocsáss meg, óh, nem baj az, édes Margit. Az nem szégyen a világban, mit számít az? A mai szociális nő-alany... MARGIT *(toporzékolva)* De nekem nincs gyerekem, de nekem nincs gyerekem ...
HORVÁTH *(felugrik)* Jaj, Margit, ne kiabálj. MARGIT *(panaszosan)* Óh, én oly fáradt vagyok... HORVÁTH *(odalép hozzá)* Neked nincs gyereked, monddod?
MARGIT *(kétségbeesve)* Hát hogy mondjam már, úr-isten, hogy nekem nincs gyerekem...
HORVÁTH *(kiábrándulva)* Neked nincs egy kékszalagos kisgyereked?
MARGIT *(kimerülve)* Óh, jaj nekem.
HORVÁTH Hát nincs? *(Kis szünet — sóhajt)* Milyen kár. *(Kis szünet)* Most vegyem vissza azt a levelet? MARGIT Milyen levelet? *(Kis szünet)* Az úristen áldjon meg már, ne kinoozzatok folyton.
HORVÁTH Én ugyanis betettem azt a levelet a vezér asztalára, Margitkám. Nem tagadom, bevitettem neki. Mert azt akarom, hogy utáljon meg téged, és ne akarjon folyton feleségül, Jézus Mária.
MARGIT *(rémülten)* Te betted hozzá azt a levelet? HORVÁTH *(könyörgőve)* Hallgass meg, Margit. Imádlak. Ha megtudják, hogy neked gyereked van, hisz akkor megutálnak téged, és az jó nekünk.
MARGIT Az jó nekünk, ha megutálnak?
HORVÁTH Nem érted? Persze.
MARGIT És ha kidobnak?
HORVÁTH Még az se baj, Margitkám . . .
MARGIT De az anyám, a jó Isten áldjon... HORVÁTH Eltartom az anyádat is, téged is, a gyerekedet is, mit akarsz még?
MARGIT *(kétségbeesve)* De nekem nincs gyerekem. *(Sírva)* Hát nem hiszel nekem? — Nekem nincs gyerekem.
HORVÁTH Hát mondd azt, hogy van, mondd azt, hogy van.
MARGIT *(sírva)* Mondjam azt, hogy van?
HORVÁTH Csak épp, hogy ne udvaroljanak neked annyit, — nem értesz már meg?
MARGIT *(haragosan, sírva)* De nekem úgyse udvarolhat itt senki.
HORVÁTH Aha, hát így vagyunk? Nem udvarolhat? MARGIT Jaj, miket beszélsz össze?
HORVÁTH Mert nekem itt gratuláltak ám, Margitkám, testvéries viszonyról beszéltek, itt van egy bök-kenő. Ezt meg se mondtam: és hogy én a sógora leszek ...
MARGIT *(kétségbeesve)* De kinek, én Istenem, Szűz Máriám?
HORVÁTH Hát az Alfonz úrnak. Nem érted? Azt mondta, hogy a sógora leszek, — most mit szólsz te ehhez?
MARGIT Hogyhogy a sógora?

HORVÁTH Én pedig már gondolom is. Hallgass ide. Te igazán nem tudnál semmiről?
MARGIT *(elkínózza)* Jaj, ne beszéljeteek már ilyeneket, mert beteg leszek, Lacikám.
HORVÁTH A származásod titkáról...
MARGIT *(sírva)* Milyen titkáról?
HORVÁTH Hogy te törvénytelen lánya volnál... *(El-hallgat)*
MARGIT *(felkiált)* Én a törvénytelen lánya vagyok valakinek?
HORVÁTH Jó, jó, nem mondok semmit, csak ne sírj folyton. Én mindenesetre betettem neki ezt a levelet ...
MARGIT *(hajongva)* De mért tetted be, édes Lacikám?

Az ajtó nyílik, a szolgál a vállán nagy könyvelési könyveket hoz be — utána

V. IGAZGATÓ *(jön be – dühösen)* Hol a fiam, Margit?
MARGIT *(alázatosan)* Talán a szobájában, méltóságos úr.
V. IGAZGATÓ *(dühösen)* Nekem kell ezeket a könyveket ide felhozatni? Három napja kérem! *(Észre-veszi Horváthot)* Maga is itt van, jómadár, itt lebzsel nekem, én a szobájába telefonálok fel, és maga itt lenzsel nekem a paraván mögött?
HORVÁTH *(alázatosan)* Két igen fontos ügyben, méltóságos úr.
V. IGAZGATÓ Fontos ügy, a Margit kisasszonynál? Ki fogom dobni magát, hogy a lába sem éri a földet. *(A szolgálhoz)* Tegye be azt a könyvet a szobámba.
A SZOLGA Igenis, méltóságos úr. *(Bemegy a vezér-igazgató szobájába, egy idő múlva visszajön és távozik)*
HORVÁTH *(eközben kítör)* De én a veje leszek, édes méltóságos uram ...
V. IGAZGATÓ Mit beszél maga?
HORVÁTH *(hallgat)*
V. IGAZGATÓ Mennyi a felmondása magának?
HORVÁTH Hat hónap.
V. IGAZGATÓ Kifizeti a pénztár. Elsején szedi a sátorfáját. Alászolgája.
HORVÁTH Igenis.
MARGIT Óh, jaj.
V. IGAZGATÓ Maga pedig azt a paravánt holnap el-viteti nekem onnan, Margit — megértett engem? MARGIT *(engedelmesen)* Igenis.
V. IGAZGATÓ És maga mit áll még mindig ott? HORVÁTH Menjek ki?
V. IGAZGATÓ Természetesen. Még kérdezi? HORVÁTH *(alázatosan)* Igenis. *(Indul kifelé, — visz-szafordul)* Egy fontos aktát is voltam bátor a vezérigazgató úr asztalára tenni.
V. IGAZGATÓ Maga nekem?
MARGIT *(felkiált)* Óh, nem, óh, nem... *(Eltakarja az arcát)*
V. IGAZGATÓ Margit, ez mi megint?
HORVÁTH *(alázatosan)* Voltam bátor... *(Kimegy)*
V. IGAZGATÓ *(dühösen)* Maga is mindig udvaroltat magának, az itt a legnagyobb baj ...
MARGIT Jaj, ne tessék most bemenni, most a szobájába, méltóságos uram...
V. IGAZGATÓ Ne menjek be a szobámba?
MARGIT Jaj, ne tessék bemenni, könyörgök...
V. IGAZGATÓ Mért ne menjek be? Hát mi van ott? MARGIT *(vívódba)* Nem mondhatom, jaj, nem mondhatom...
V. IGAZGATÓ Egy hulla talán? *(Felkiált)* A fiam ön-gyilkos lett?
MARGIT *(vívódba)* Jaj, nem, az Istenért.
V. IGAZGATÓ *(fűrészően)* Magának mi baja kérem voltaképp? És mitől oly fáradt, ha szabad tudnom? Most volt hat hétig nyaralni valaki ...
MARGIT Jaj, sok mindentől, méltóságos úr.
V. IGAZGATÓ Sok mindentől? Igazán? Talán túl sokan udvarolnak itt, az a baj. Jöjjön be hozzám a szobámba.

MARGIT Jaj, nem bírok most, méltóságos uram.

V. IGAZGATÓ Nem bír? Ez is újdonság. Maga kezd nekem nagyon is furcsa lenni, kérem... *(Bemeleg a szobájába, becsapja az ajtót)*

MARGIT *(felkiált)* Jaj, Úristen, jaj, úristen. HORVÁTH *(kinyitja kicsit a folyosóra nyíló ajtót)* Margit ...

MARGIT Hagyjatok békén, hagyjatok békén... HORVÁTH Jaj, gyere ki gyorsan, beszéljünk meg a dolgot, nagyon fontos, gyere ki gyorsan ...

A vezérigazgató ajtaja nyílik

V. IGAZGATÓ *(megjelenik a küszöbön, kezében a le-vél. — Csendesen, szomorúan)* Margit, kérem ...

Szünet

MARGIT *(kisurran a háttérben levő ajtón. — Ugyan-akkor)*

NOVÁKNÉ *(kinyitja Alfonz szobájának ajtaját és be-néz)* Maga nincs itt? *(Kiszól valakinek)* Hozza be nekem ezt a gyereket.

SZOLGÁLÓ *(bejön a gyerekekkel)*

NOVÁKNÉ De vigyázzon, ha az a gyerek ki akar menni, nehogy nekem valami dolog legyen itt! *(A gyerekekhez)* Te sügöl nekem valamit, már te tudod, te gyerek. *(Megfenyegeti)*

GYEREK Máli néni, adjon csokoládét.

NOVÁKNÉ Ne, csokoládé. Was willst du noch? *(Észre-veszi a vezérigazgatót, aki eddig csipőre tett kézzel, némán szemlélte a jelenetet)* Mein compliment. Üdvözetem.

V. IGAZGATÓ Te mindjárt egy egész családdal jössz ide, Máli? NOVÁKNÉ Az a Mariska vagy hogy hívják, az a titkárné azzal a szép hajával!

V. IGAZGATÓ *(ráförmed)* Mi dolgod van neked a titkárnéval?

NOVÁKNÉ Mért vagy te velem olyan goromba? V.

IGAZGATÓ Miféle gyerek ez itt?

NOVÁKNÉ Hogy miféle? Ez olyan kisgyerek.

V. IGAZGATÓ Ki vele. Kinek a gyereke ez? Egy-kettő.

(Előrejön) Ez a Margit gyereke?

NOVÁKNÉ Mondtam én? Van neki gyereke?

V. IGAZGATÓ *(ordít)* Mit keresel te itt? Mit akarsz itt? Minek jöttél te ide?

NOVÁKNÉ Így bánsz egy öreg asszonnal? Elment az eszed?

V. IGAZGATÓ Te méregkeverő, te szipirtó!

NOVÁKNÉ Goromba vagy te velem.

V. IGAZGATÓ Most tudom én csak, mért jársz te nekem annyit ide, de most aztán egy-kettő, elég volt, takarodjatok valahányan ...

NOVÁKNÉ Te ki akarsz dobni engem?

V. IGAZGATÓ Egy-kettő, ne lássalak itt ...

NOVÁKNÉ Te kidobod a saját unokádat?

V. IGAZGATÓ Milyen unokámat? *(Felordít)* Ez az én unokám?

NOVÁKNÉ Mondtam én? Gondolod azt, hogy az unokád. Mért ne gondolhatnád? *(Szünet)* Egy kisgyerek. Nem lehetne az unokád?

V. IGAZGATÓ *(mint a kinyilatkoztatást)* Most értem én csak, mit csináltak ti velem. Hát vak voltam én? *(A fiához, aki bejött)* Gyere csak rögtön ide, mit csináltál te velem?

ALFONZ *(előrejön)* Én, magával? Nem értem, édes apus.

V. IGAZGATÓ Ott a gyereked. Ide hozták be nekem az irodába.

ALFONZ Az én gyerekeket?

V. IGAZGATÓ Még tagadni mered? Te semmirekellő, te himpellér. Tönkretetted, kifosztottad azt a derék, szorgalmas, jóra való személyt?

ALFONZ Milyen személyt?

NOVÁKNÉ *(eközben igent int Alfonznak)*

ALFONZ *(Nováknéhez)* Mit integet maga nekem? Én kifosztottam valakit? És miről beszél maga egyáltalán, édes apus?

V. IGAZGATÓ Itt a levél, azt olvasd. Itt a bizonyíték arról, hogy te ki vagy?

ALFONZ Milyen bizonyíték?

V. IGAZGATÓ No de megtanítlak én benneteket, sose félj. *(Odavágja a levelet)* Valamennyieteket, gazembereket, inkább felgyújtom ezt a gyárat, — nem, egy fillér se marad nektek utánam! *(Kimegy, be-vágja maga után az ajtót)*

ALFONZ *(ámulva)* Ez az én gyereke?

NOVÁKNÉ Mit tudom én? De mért ne lehetne? Egy kisgyerek. Az olyan nagy baj? Én nem értem magukat. Gondolja, hogy a magáé.

ALFONZ *(eközben átfutotta a levelet)* Jézus Isten, most már értem. *(Kis szünet)* Hát ennek a lánynak, Úristen, szintén gyereke van?

NOVÁKNÉ Mondják.

ALFONZ *(kétségbeesetten)* Megvadulok. Hát minden nőnek gyereke van?

NOVÁKNÉ Maga ne nevetesse ki magát. Ez régi dolog.

ALFONZ És neki is gyereke van?

NOVÁKNÉ Most hallom. A maga papája mondja nekem, hogy magától van neki egy gyereke.

ALFONZ Éntőlem, az Istenért?

NOVÁKNÉ Mit tudom én?

ALFONZ És ez volna az én gyereke?

NOVÁKNÉ Mondják.

ALFONZ Hát maga nem tudja, kié ez a gyerek? NOVÁKNÉ

Maga azt hiszi, hogy egy gyereknek az orrára van írva, ki az apja neki?

ALFONZ Hát honnan vette maga ezt a gyereket? NOVÁKNÉ

Mit bánja azt maga, hol vettem? Lacherlich! Találtam az utcán.

ALFONZ *(szomorúan)* No, tudom már, tudom. Ez sajnos a Margit gyereke lesz, csakugyan. *(Járkálni kezd, — Hirtelen megáll, felkiált)* Úristen, most mit csinálók?

NOVÁKNÉ Mit van úgy megjedve? Fél a papától? ALFONZ

(jajongva) Dehogy félek én, az Istenért! NOVÁKNÉ A maga

papája vissza fog ide jönni. Nyu-

gód lehet. Akarja tudni, kihez? Énhozzám. Mit kell

úgy félni?

ALFONZ *(kétségbeesve)* Hát mondom már, hogy nincs okom félni, hát mondom már, hogy ez a gyerek nem az enyém ...

NOVÁKNÉ Nem?

ALFONZ Hát hogy mondjam már, úristen? Ezt én el nem hittem volna erről a lányról, és ha megesküszik itt nekem valaki ...

NOVÁKNÉ Mit nem hitt volna?

ALFONZ Hogy ez lehetséges.

NOVÁKNÉ Hogy egy nőnek gyereke lehet, azt maga nem hitte volna?

ALFONZ Egy ilyen nőnek, édes asszonyom, hogy ezt a

szégyent...

NOVÁKNÉ Milyen szégyent? Én nem értem magukat. A maga mamájának talán szégyellni kellett magát, hogy maga született?

ALFONZ *(kétségbeesve)* Nem arról beszélek én.

NOVÁKNÉ Egy gyerek az szégyen?

ALFONZ Egy gyerek nem szégyen.

NOVÁKNÉ *(rákiált)* Na also. *Lasst mich dann in Ruh.*

Kis szünet

ALFONZ Mi most egy törvénytelen gyerekről beszélünk.

Asszonyom.

NOVÁKNÉ Törvénytelen vagy nem törvénytelen. Én mondom magának, egyformaféle dolog. *(A gyerekekhez, aki rákapaszzkodik)* Mit akarsz megint? Mit eszed le mindig az életemet?

GYEREK Máli néni, én sügök valamit.

NOVÁKNÉ Hagyj békén, már tudom. *(A szolgálóhoz)* Vigye ki nekem ezt a törvénytelen gyereket. *(Alfonz-hoz)* Mutassa nekem azt a levelet is.

ALFONZ *(odaadja neki a levelet)*

NOVÁKNÉ Egész az én írásom. *(Visszaadja a levelet)*

SZOLGÁLÓ *(a gyerekekkel kiment)*

ALFONZ *(aki fel-le járt)* De most aztán kidobatom innét.

NOVÁKNÉ Maga kidobhatja?
ALFONZ Ki, ki, ki, hogy a lába sem éri a földet. És mindent elmagyarázok az apámnak.
NOVÁKNÉ De hátha az a lány magát szereti, kérem? ALFONZ Most már ne szeressen.
NOVÁKNÉ És ha gyereke van? Az olyan baj?
ALFONZ Hogy baj-e?
NOVÁKNÉ Én mondom magának, kérem, még jobb, ha szereti magát, és van neki ez a gyereke, — nem igaz?
ALFONZ Én nem értem magát.
NOVÁKNÉ Hát nem jobb?
ALFONZ (*kitör*) De a jó Isten áldja már meg magát, mért jobb? Ha én öngyilkos leszek, az magának jobb?
NOVÁKNÉ Maga ne siessen mindig úgy. Hallgasson ide. Az az egy biztos, hogy ez a maga papája, a Tóni, akkor legalább nem fogja elvenni azt a lányt ...
ALFONZ Hogyhogy nem fogja elvenni?
NOVÁKNÉ Maga mér kérdezi? Egy leányt, akinek gyereke van!
ALFONZ (*felkiált*) Várjon csak, édes néni.
NOVÁKNÉ Na. Látja, kérem.
ALFONZ Kezd ám az eszembe jutni valami ... NOVÁKNÉ Maga már készen van? Hátha nincs is gyereke neki?
ALFONZ Hiszen éppen ez jutott most az eszembe, né-ni.
NOVÁKNÉ Na, persze, kérem. Egy levélnek hisz maga? Hátha azt csak azért mondja ez a nő, hogy van neki egy gyereke ...
ALFONZ (*rémülten*) ő maga is mondja?
NOVÁKNÉ Mit tudom én? Hátha csak azért találta ki, mert az a nő, ahogy azt mondják: szerelmes magába. Erre ő gondolja magában — az az öreg Tóni, az csak ijedjen meg. Hát való egy ilyen öreg embernek ez a fiatal lány?
ALFONZ (*felkiált*) Máli néni, magának igaza lehet... NOVÁKNÉ No látja, kérem.
ALFONZ Egy világ nyílik fel előttem. Talán nincs is neki gyereke.
NOVÁKNÉ Na persze.
ALFONZ (*ujjongva*) Most kezdem én csak érteni ezt a lányt.
NOVÁKNÉ Na látja, kérem. Ha maguknak van egy kisgyerekekük, mit lehet itt csinálni? Lehet kidobni valakit egy gyerekkel az utcára?
ALFONZ (*megfogja a kezét*) Maga talán tud is erről valamit, édes néni?
NOVÁKNÉ (*rejtélyesen*) Én kérem semmit se szóltam.
ALFONZ Jaj, édes, aranyos Máli néni, én aranyba foglalom magát, a jó Isten áldja meg, csak tudjon meg nekem mindent, hogy mi van avval a lánnyal? (*Pénzt ad neki*) Nincs most nekem több pénzem, édes Máli néni ...
NOVÁKNÉ (*főlényesen*) Ami van.
ALFONZ Tudja meg nekem, édes Máli néni, hogy hogy áll az a dolog? De gyorsan, csak minél előbb, az Istenért ...
NOVÁKNÉ Mit mindig gyorsan?
ALFONZ De mindent tudjon meg. Mert nézze, édes Máli néni ... (*Felkiált*) Hátha csakugyan engem szeret ez a lány?
NOVÁKNÉ No látja, kérem. Mit kell mindjárt a revolverhez szaladni? Én nem értem magukat! ALFONZ Oh, édes, egyetlen Máli néni! (*A nyakába borul*)

A függöny lemege

Negyedik kép

A vezérigazgató szobája. Pámázott ajtók. Novák a karjában alvó gyerekekkel és Horváth

HORVÁTH (*rimánkodva*) Drága jó bácsi, nem hallott valami olyat: törvénytelen, meg ilyen dolgokat. NOVÁK De mondták ott: törvénytelen...
HORVÁTH És ezt a nevet: Margit, — ezt nem mondták? Nem tetszik emlékezni, bácsi?

NOVÁK (*elnézést kérően*) Engem kérem hiába kérdez.
HORVÁTH De gondoljon csak vissza, bácsi. (*Kiáltva*) Margit. — Nem hallotta ezt a nevet? Margit! NOVÁK Ott, tudja, volt egy nő ...
HORVÁTH (*rémülten*) Hát ott is volt talán?
NOVÁK (*áradozón*) Az olyan szép volt, tudja, az a no...
HORVÁTH Oh, hát akkor ő volt, Istenem. És mondták neki, Margit? Tessék csak gondolkodni, bácsi...
NOVÁK Gondolom, azt mondták ottan neki ...
HORVÁTH Lám, no hála Isten, bácsikám. És mit mondtak még? (*Súgva*) Nem mondták azt, hogy ő talán a méltóságos úrnak lánya volna? Vagy ilyes-mit, vagy efféléket? ... (*Kis szünet*) Gondoljon csak vissza, bácsi ...
NOVÁK Mondták, tudja: ez a lány, -- meg így. HORVÁTH És más nem mondtak semmit? Nem hallotta, bácsi?
NOVÁK (*suttogva*) Én ottan hallgatóztam, tudja... HORVÁTH Jó, hát hallgatózott. És mit mondtak még? NOVÁK Mondták: törvénytelen ...
HORVÁTH Ezt ók maguk is így mondták, bácsi? NOVÁK Mondták: az törvénytelen. Mondták: a méltóságos úr, a Tóni ...
HORVÁTH Ezt is mondták volna?
NOVÁK (*suttogva*) Mondták, tudja, van egy kisgyerek, törülköző...
HORVÁTH (*suttogva*) Jó-jó, azt értem: kisgyerek. De milyen törülköző, bácsi?
NOVÁK (*suttogva*) Azt kell, az kell...
HORVÁTH De miért?
NOVÁK (*elnézést kérően*) Azt kérem nem tudom.
HORVÁTH És más nem mondtak ott?
NOVÁK (*suttogva*) Mondták azt: senkinek sem szabad tudni, — hogy mondják azt, kérem?
HORVÁTH Titok, — azt gondolja, bácsi?
NOVÁK Igen, igen, titok, — lássa kérem. Mondták: férjhez kell már menni, mondták: Margit... HORVÁTH (*felkiált*) Hallotta? Azt mondták, Margit? NOVÁK Mondták, a méltóságos úr, a Tóni lánya... HORVÁTH Ezt is mondták, így?
NOVÁK (*felemeli az ujját*) Törvénytelen...
HORVÁTH No lám. (*Feláll*) Hát sejtettem. Hát ezért mondták ezek nekem: sógorom, most értem én! NOVÁK Azt mondták: sógorom?
HORVÁTH És ez a szegény Margit nem is tudja talán, hogy ő kicsoda? Hogy ő egy törvénytelen lány, szegény...
NOVÁK Mondták ott: törvénytelen ...
HORVÁTH Hát lehet ez? De megtudom, mert meg kell tudnom. (*Kis szünet -- felkiált*) Ezért voltak talán olyan szívesek is véle, látja! Virágokat hoztak neki, bácsi, hat hét szabadságot adtak neki, mit szól ehhez?
NOVÁK Maga mit nem szól...
HORVÁTH És én ököm nem tudok semmiről, csak könyvelek, csak folyton könyvelek ...
NOVÁK (*örvendve*) Maga kérem itt könyvelő? HORVÁTH Én könyvelő vagyok, — mért kérdi, bácsi? NOVÁK (*panaszosan*) Én is voltam, kérem, könyvelő ... HORVÁTH Ne mondja, bácsi.
NOVÁK (*panaszosan*) És most mi lett énbőlőlem, kérem. Nem is tudom, hogy csináltam én azt, kérem... HORVÁTH Minek is azt ma már tudni?
NOVÁK (*panaszosan*) Mindent csak a fiatalok vesznek el...
MARGIT (*kinyitja az ajtót*) A méltóságos úr. HORVÁTH (*gyorsan*) Most minden kiderül. Egy szót se, bácsi.
NOVÁKNÉ (*a szolgálóval bejön. öneki magának is két rózsacsokor van a karján, a szolgáló is teli van virággal. Jövetelük: mint egy ünnepélyes bevonulás. — A szolgálóhoz*) Maga tegye le nekem azt a virágot.
SZOLGA (*alázatosan*) Igenis, nagyságos asszony.
HORVÁTH Csókolom kezét, nagyságos asszony. (*Mélyen meghajol előtte*)
NOVÁKNÉ (*a szolgálóhoz*) Mit áll maga ott?
SZOLGA Megyek már, nagyságos asszony. (*Kimegy*)
NOVÁKNÉ (*a férjéhez*) És te még mindig itt vagy?
Itt ülsz? Ahova tesznek, ott ülsz. Vidd ki nekem azt a gyereket.

NOVÁK *(kétségbeesve)* De hova vigyem ki, Máli?

V. IGAZGATÓ *(a nyitott ajtó előtt Margithoz)* Nem vagyok itt, és ha akar ki keres is. Fontos tárgyalásaim vannak, kisasszony.

MARGIT *(a nyitott ajtó előtt)* És a kedves fia?

V. IGAZGATÓ *(szavába vág)* Senki számára nem vagyok itt, már megmondtam.

NOVÁKNÉ *(aki csak eddig a férjének beszélt)* Vidd már ki, és fektesd le nekem. És hallgatózzál. *(Ki-tuszkolja gyerekestül bal felé)*

V. IGAZGATÓ *(bejön)* Jó napot, Horváth úr. HORVÁTH *(meghajol)* Tíz órára méltóztatott berendelni.

V. IGAZGATÓ Tudom. És kezdjük is mindjárt azzal, ami elintéznivalónk van egymással. *(Emelt hangon)* Ön férfi, Horváth úr, ön, remélem, tudja fogja, mi a kötelessége egy szerencsétlenül járt lánnyal szem-ben ...

HORVÁTH Én kérem semminek nem vagyok oka, méltóságos úr.

V. IGAZGATÓ *(szavába vág)* Kérem, ne firtassuk ezt. Minek itt kertelni sokat? *(Leveleket vesz elő)* Én különböző levelekből úgyis mindenről értesülvél' vagyok, sajnós. Hol van Amál? Foglalj itt helyet, nélküled én úgysem csinállok semmit ebben az ügyben.

NOVÁKNÉ *(leül és szótlán kézimunkázni kezd)*

V. IGAZGATÓ A lányom ugyanis megírta a nagynénjének is — ez a hölgy a nagynéje —, *(kölcsönös üdvözlét)* és nekem is, hogy mi indokok készítették őt a távozásra ...

HORVÁTH Hát ő itt felmondott, méltóságos uram? V.

IGA ZGATÓ Ha ön ezt felmondásnak nevezi, Horváth úr ...

HORVÁTH Ó itthagya ezt a kitudó állást?

V. IGAZGATÓ *(szavába vág)* Ha ön ezt állásnak nevezi, Horváth úr, hogy egy lánynak van egy szegény öreg édesapja...

NOVÁKNÉ Nem is olyan öreg.

HORVÁTH *(felkiált)* Hát csakugyan az édesapja neki? V.

IGA ZGATÓ Ezt nem értem. Ön ebben kételkedett, Horváth úr?

HORVÁTH *(tétován)* Én semmiben sem kételkedtem, méltóságos uram ...

V. IGAZGATÓ Hanem?

HORVÁTH *(felkiált)* És ő ezt még nem is tudja talán! — a szegény!

V. IGAZGATÓ Én nem értem önt, Horváth úr ...

HORVÁTH Azt gondolom, méltóságos uram, hogy ő még nem is tudja talán, szabad-e egyáltalán az édes-apjának tekintenie méltóságodat?

V. IGAZGATÓ Hogyhogy nem tudja?

HORVÁTH *(magyaráz)* Hogy ő az édesapjával áll szemközt, — már tekintve ama törvénytelen származást, tetszik tudni ...

V. IGAZGATÓ Milyen törvénytelen származást? *(Szigorúan)* Az a gyerek, remélem, nem lesz törvénytelen, Horváth úr ...

HORVÁTH *(a homlokát törli)* Oh, itt egy kis zavar van, méltóságos uram...

V. IGAZGATÓ Milyen zavar volna? Hiszen nincs itt semmiféle zavar. Ön az atyja lesz egy gyermeknek, Horváth úr ...

HORVÁTH *(alázatosan)* Mondjuk, kérem szépen. De mért tetszik azt mondani, kérem, hogy leszek?

V. IGAZGATÓ Hát ön már úgy tekinti magát most is, mondjuk, kérem...

HORVÁTH Nem, kérem alássan. Én csak azt akartam evvel mondani, hogy én nem tudtam, kérem, hogy a méltóságos úr ilyen jó tud lenni a természetes lányához.

V. IGAZGATÓ Milyen természetes lányomhoz? Ugyan, Amál, szólj már egy szót, az Istenért!

NOVÁKNÉ Természetes, hogy a lányodhoz jó tudsz lenni, — azt akarja ő mondani ...

V. IGAZGATÓ Ja, úgy? *(Mosolyog)* Hogy jó tudok-e lenni? *(Behatóan)* Bármi történt is, Horváth úr, — én a lányomnak tekintem őt ma is, éppúgy, mint azelőtt...

NOVÁKNÉ Na látja, kérem...

HORVÁTH *(felkiált)* Oh, most már értem én a méltóságos úr szívét. Ez a töprengés mindig, tetszik tud-

ni, ez tesz tönkre engem. Hogy mért is töröm én mindig a fejem...

NOVÁKNÉ Na persze. Mit tör a fejét? Akar maga igazgató lenni?

V. IGAZGATÓ Te várj még evvel, Amál. — Illetve: ne is várjunk vele, — igazad van. Nehogy egyéb aggodalmi legyenek, Horváth úr, kijelentem már most: meg lesznek elégedve vele, — meg fognak tudni élni ...

NOVÁKNÉ Ist doch die Hauptsache!

V. IGAZGATÓ Én ugyan felmondtam magának, de persze az tévedésen alapult. Mi tudjuk, ön mily szorgalmas ember ...

NOVÁKNÉ Persze, szorgalmas. Nem festő, nem egy rendetlen ember ...

HORVÁTH *(felkiált)* Hogyhogy nem vagyok festő?

V. IGAZGATÓ Írja csak ezt alá, kedves fiam ... Ezt a szerződést...

HORVÁTH *(zavartan)* Milyen szerződést, méltóságos uram?

V. IGAZGATÓ *(mosolyog)* Írja csak alá, nem. akarok én magának rosszat.

HORVÁTH Oh, nekem oly zavart a lelkem, méltóságos uram...

V. IGAZGATÓ *(jóságosan)* Itt arról van szó ebben az okiratban, hogy ön elfogadja a kinevezést. Én ugyanis fiókot nyitok Belgrádban... *(A szemébe néz)* Akar annak az igazgatója lenni?

HORVÁTH Hogy akarok-e?

NOVÁKNÉ Ne hozd őt zavarba, Tóni, ez egy szerény ember ...

V. IGAZGATÓ *(Nováknéhez)* Tudjuk mi azt régen, milyen kitudó munkaerő ...

NOVÁKNÉ Na látja. Mit akar? Folyton dicsérik. — Mondja rá: igen.

HORVÁTH Igenis, méltóságos uram...

NOVÁKNÉ Igazgató lesz, — mit akar? Írja alá. HORVÁTH *(rajongva)* Oh, akkor én már mindent ér-

tek, drága méltóságos uram... *(Aláírja az okiratot)* V.

IGA ZGATÓ És itt van, amit én írtam alá: a ki-nevezés. *(Átadja)* Tegye csak el jó helyre, fiam... HORVÁTH

Igenis, méltóságos uram. *(Elteszi az okiratot)*

V. IGAZGATÓ *(előrejön az íróasztala mellől)* És most, miután ez is megvan, — kedves jövendő vőm uram, sok szerencsét akarok kívánni neked... Meg az én szerencsétlen lányomnak is ... Mi is a keresztneved, édes öcsém?

HORVÁTH Lacinak hívnak, méltóságos uram.

NOVÁKNÉ Szép neve van neki, mit akarsz?

V. IGAZGATÓ És hagyjuk el azt a címezgetést is most már. *(Bizalmasan)* Persze csak négy szemközt. Hiszen a fiamnak tekintlek mátol fogva. Remélem,

te is annak tekinted magad. *(Kitárja karjait)* No,

ölelj meg ennek öröme, édes Laci fiam...

HORVÁTH *(szabódva)* De méltóságos uram...

NOVÁKNÉ Minek itt mindjárt megölelni?

MARGIT *(benyit)* Méltóságos úr, a kedves fia szeretne

okvetlen beszélni a méltóságos úrral...

V. IGAZGATÓ Okvetlenül nekünk nem kell beszélni, —

mondja meg neki.

HORVÁTH *(felkiált)* Oh, édes Margit...

V. IGAZGATÓ *(figyelmeztetőn)* Kérem, ami közöttünk történt,

az még titok...

HORVÁTH *(boldogan)* Oh, igenis, édes méltóságos uram...

V. IGAZGATÓ *(Margithoz)* Semmi sürgős beszélőnlőnk

egymással, — ezt üzenem.

NOVÁKNÉ Majd én beszélek vele, — mondja meg neki.

V. IGAZGATÓ *(szigorúan)* És maga is, Horváth úr, menjen az

íróasztalához, és vegye fel azonnal a tol-lat, és folytassa ott,

ahol elhagyta ...

HORVÁTH Igenis, édes méltóságos uram. — Oh, drága

Margitka kisasszony... *(Előreküldi, kimegy Margittal)*

V. IGAZGATÓ *(azonnal)* Csakhogy már ez is rendben van

valahogy, édes Amál...

NOVÁKNÉ Mit mondod, valahogy? Egész rendben van.

V. IGAZGATÓ *(méltóságtelesen)* Nagyon hálás va-

gyok neked, Amál, amért ezekben a nehéz órákban

nagy okosságoddal mellettem álltál. Egész más ember vagyok azóta. De mért nem szólsz?

NOVÁKNÉ Mit szóljak? Semmit se szólok.

V. IGAZGATÓ Rossz kedved van talán?

NOVÁKNÉ Nekem, kérem, mindig rossz a kedvem. V. IGAZGATÓ *(borítékot ad át neki)* Nehogy azt hidd, gondoltam én rád, ne félj, Amál.

NOVÁKNÉ Boríték? Nincs is rossz kedvem.

Kis szünet

V. IGAZGATÓ És most mit csináljunk, Amál? NOVÁKNÉ Mondtam már neked : vedd el. Téged szeret : vedd el. De te nem akarod...

V. IGAZGATÓ *(halkan)* Dehogynem akarom, édes Amál. Én csak nem tudok most beszélni veled, — semmiképp, — képtelen vagyok erre, mióta ez az átkozott ügy van, mióta ez a dolog kiderült...

NOVÁKNÉ De ha nem is a fiad gyereke, talán...

V. IGAZGATÓ *(rimánkodva)* Ha én azt biztosan tudnám, édes Amál...

NOVÁKNÉ Hát kérdezd meg a fiadtól.

V. IGAZGATÓ De édes Amál, hogy kérdezzem az ember ilyet?

NOVÁKNÉ Hát kérdezd meg ettől a nőtől.

V. IGAZGATÓ *(izgatottan)* Borzasztó, hogy miket beszélsz. Én nem tudok annak a nőnek a szemébe se nézni azóta ...

NOVÁKNÉ Mért nem tudsz?

V. IGAZGATÓ Mert gyereke van.

NOVÁKNÉ Azért nem tudsz a szemébe nézni?

V. IGAZGATÓ *(halkan)* Hisz én meg akarom kérni a kezét. Érts meg. Az természetes. És ő azt sejtí is. Csak épp nem bírok magammal, — én valósággal félek, félelem vesz rajtam erőt ...

NOVÁKNÉ Mitől félsz?

V. IGAZGATÓ Nem tudom. Én megmondtam neki annyit, hogy hétfőn beszélni akarok veled. Csak addig is készítsd elő a dolgot. Puhatólazzál. Ez a fontos. Érts meg, Amál, akármilyen nevetséges ilyet elmondani, — annyira szeretem ezt a lányt, — ne szólj semmit —, egész őszinte leszek, — olyat bízok most rád, amit senkinek se mondanék el, és ne nevesse ki engem, édes Amál...

NOVÁKNÉ Mit nevessek én? Ez a szerelem. Tudom én azt.

V. IGAZGATÓ *(búsan)* De bizony, hogy a szerelem, *sajnos*, Amál...

NOVÁKNÉ Te, látom, szenvedélyes ember vagy.

V. IGAZGATÓ *(búsan)* Annyira, édes Amál, el se tudom mondani neked. Mintha megbolondultam volna öreg koromra ...

NOVÁKNÉ Pedig milyen okos gyerek voltál...

V. IGAZGATÓ Látod, Amál, ide juthat az ember... Egész éjszakákon át töröm a fejem. *(Suttogva)* És most már biztos vagyok benne, hogy az a lány szeretett engem...

NOVÁKNÉ Na látod. Hátha töled van neki ez a gyerek is.

V. IGAZGATÓ *(dühösen)* Most mit beszélsz itt össze-vissza? Köztünk nem az volt a viszony...

NOVÁKNÉ Akkor hátha nincs is neki gyereke, mit akarsz?

V. IGAZGATÓ *(izgatottan)* Te azt gondolod, édes Amál?

NOVÁKNÉ Mit lehet azt tudni? Te hiszel egy levél-nek?

V. IGAZGATÓ *(rimánkodva)* Ezt tudd meg nekem, édes Amál. Illetve: hiszen az a fontos. Csak éppen ez az egy dolog a fiammal... Csak ezt az egyet tudd meg nekem, hogy kié ez a gyerek? Ez a lényeg. Én még nem vagyok olyan öreg ember, — ugye nem vagyok az, édes Amál... Egy ötvenkilenc éves ember ...

NOVÁKNÉ Mit mondd: ötvenkilenc?

V. IGAZGATÓ Te azt hitted, hogy több vagyok?

NOVÁKNÉ *(leteszi a kötést)* Te akkor születtél, ami-kor nekem ez a fogam kitört. Nekem jó a fejem. Ez volt hetvenháromban, -- majd kiöntöttek a lavóról. *(Szünet)* Mondd, igen. Mondd, nem.

V. IGAZGATÓ *(búsan)* Még nem vagyok egészen hat-van, Amál.

NOVÁKNÉ Na látod, fiatal ember vagy.

V. IGAZGATÓ *(bizalmasan)* Csak ne volna ez olyan rejtélyes, ez a nő.

NOVÁKNÉ Rejtélyes, mondd?

V. IGAZGATÓ Ilyet én még nem is láttam életem-ben.

NOVÁKNÉ Egy titkárné olyan rejtélyes?

V. IGAZGATÓ *(felkiált)* Mit akar itt, kérem, azzal a gyerekkel?

SZOLGÁLÓ *(aki bejött a gyerekekkel)* Nem bírok veled, nagyságám, csokoládét akar.

NOVÁKNÉ *(a vezérigazgatóhoz)* Mit vagy úgy meg-ijedve? *(A gyerekekhez)* Mondd neki, nagypapa, jó napot.

V. IGAZGATÓ *(felkiált)* Most megint erre tanítod? NOVÁKNÉ Mért ne tanítam? Ez talán olyan csúnya gyerek? Ne, csokoládé. *(A szolgálóhoz)* Maga menjen ki.

SZOLGÁLÓ *(kimegy)*

V. IGAZGATÓ *(izgatottan)* Hogy mit akartok nekem mindig ezzel a gyerekekkel?

NOVÁKNÉ Mit tudom én? Majd meglátom. Küldd be nekem azt a titkárnét ...

V. IGAZGATÓ *(kétségbeesve)* De mit fogsz neki mondani, édes Máli?

NOVÁKNÉ Ja, Máli? Csakhogy már tudod a nevemet is.

GYEREK Máli néni, adjon még csokoládét.

NOVÁKNÉ Ne, csokoládé. — Mit kell nekem sokat mondani? Beszéljen ő. Nem igaz? Itt a gyerek, — beszéljen ő ...

V. IGAZGATÓ *(felkiált)* Te milyen okos vagy, igazad van. Bejön ide, meglátja a gyereket... NOVÁKNÉ Na látod. Egy ilyen okos öregasszonyt hagysz te nyomorogni?

V. IGAZGATÓ *(könyörögve)* Nem hagylak én többé, aranyba foglallak, édes Amál...

MARGIT *(kicsit kinyitja az ajtót)*

GYEREK *(felkiált)* Jaj, te gyere be, jaj, te gyere be. V. IGAZGATÓ Tölem akar valamit, kisasszony? MARGIT *(bejön)* Méltóságos úr, a kedves fia mindenárom be szeretne jönni.

V. IGAZGATÓ A kedves fiamnak mondja meg, hogy megbízottam még bizonyos ideig ez a hölgy... *(Nováknéhez)* Hogy is hívnak most téged?

NOVÁKNÉ Még a nevemet se tudja. Novákné.

V. IGAZGATÓ Novák Amál önagysága a megbízottam, — veled beszélhet, ha akar.

MARGIT Igenis.

GYEREK Jaj, de szeretlek, jaj, de szeretlek. *(A nyakába kívánkozik)*

MARGIT Ej, de rossz vagy, te fiú. *(Átöleli)*

V. IGAZGATÓ Maguk már ilyen jól ismerik egymást, kisasszony.

MARGIT Óh, mi már megismerkedtünk odakinn, méltóságos úr.

V. IGAZGATÓ *(jelentőségteljesen)* Odakinn, igazán? MARGIT *(lehajlik a gyerekekhez)* Na, gyere hát ide gyorsan. *(Felemeli, magához szorítja a gyereket)*

V. IGAZGATÓ *(szemléli őket)* Maga úgy szereti a gyerekeket?

MARGIT *(szendén)* Nagyon szeretem, méltóságos uram ...

V. IGAZGATÓ *(kétségbeesett mozdulatot tesz Novákné felé)*

NOVÁKNÉ *(halkan)* Jól van, csak menj már.

V. IGAZGATÓ *(sóhajt)* Hát jó. — Én nem haragszom akkor sem, ha szereti a gyerekeket. *(Kis szünet)* Mi van ma? Szombat. Hétfőn reggel jöjjön be korán. — Kis beszélőnivalónk lesz egymással, el ne felejtse, kisasszony.

MARGIT Nem felejttem el, méltóságos úr.

V. IGAZGATÓ Lenn vagyok kérem az üzemben. *(Bólogat Novákné felé, majd elszánja magát, kimegy)* MARGIT *(azonnal)* Jézus Máriám, most mit csináljak, — hallgason meg, Máli néni.

NOVÁKNÉ *(közbeszól)* Maga ne ölelgesse nekem azt a gyereket, még azt hiszik, a magáé.

MARGIT (*kitör*) Dehogynem, dehogynem. Hisz épp erről van szó, imádott Máli néni. Hadd higgyék, most már. Mindenféleképp van most már szó. Hogy szedem össze? Jaj, segítsen, imádott Máli néni, de gyorsan, az Istenért.

NOVÁKNÉ Mit mindig gyorsan? — Üljön itt le.

MARGIT De csak a gyerekekkel együtt, édes Máli néni. Ezt már én így csinálom. (*Leül, azonban szemben az ajtóval, a gyereket becézve*) Hadd lássanak most már így, a gyerekekkel, akár azt se bánom.

NOVÁKNÉ Mi baja van? Magáé talán ez a gyerek?

MARGIT (*könyörögve*) Jaj, dehogya az enyém. Bár az enyém volna, most már én is azt mondom. Édes jó Máli néni, segítsen, az Istenért. Én ugyanis szívemből imádok valakit

...

NOVÁKNÉ Tudtam.

MARGIT Egy szegény, fiatal fiút, olyan szép, olyan aranyos, Máli néni ...

NOVÁKNÉ Azt én már tudom, kérem. Ez a szerelem. De miből él?

MARGIT Itt könyvelő, — a gyárban könyvelő... NOVÁKNÉ Azt imádja maga?

MARGIT De még hogy, Máli néni. Majd meghalok érte.

NOVÁKNÉ Mind meg akarnak halni maguk. És miből fog akkor maga megélni?

MARGIT Ha már meghaltam, már semmiből, édes Máli néni! NOVÁKNÉ Na látja, kérem. Majd én megmondom magának.

Maga menjen férjhez ehhez az öreg Tónihoz, — mit akar?

MARGIT De édes Máli néni, ne tréfáljon, az Istenért.

NOVÁKNÉ Maga talán nem akar? -- Még nem is olyan öreg ...

MARGIT (*könyörögve*) De édes Máli néni... NOVÁKNÉ Jó, menjen akkor a fiához, — mondok magának valamit.

MARGIT (*könyörög*) De ha mondom már, Málka néni ... Nem ért meg engem?

NOVÁKNÉ Maga nem akar igazgatóné lenni? MARGIT (*bágyadtan*) De ha mondom már, hogy sze-

retetek valakit. Könyvelőt. Ne tessék elfelejteni, a könyvelőt.

HORVÁTH (*benyit*)

MARGIT (*ijedten*) Ez az, éppen az az, Máli néni. NOVÁKNÉ (*halkan*) Ez az?

HORVÁTH (*bejön a szoba közepéig, ünnepélyesen*) Üdvözlöm a hölgyeket.

MARGIT (*ezalatt bosszúsan*) Jaj, ne ülj mindig az ölemben, te gyerek... (*Leteszi a gyereket*) HORVÁTH (*szinte kenetesen*) Ne szégyelld ezt a gyerekeket.

MARGIT (*izgatottan*) Mit akarsz itt mindig, édes Lacikám?

HORVÁTH (*még előbbre jön*) Nincs itt az öreg? MARGIT

Milyen öreg?

NOVÁKNÉ A méltóságos úr?

HORVÁTH (*méltósággal*) Igen. — Az apósomat keresem.

MARGIT Milyen apósodat?

HORVÁTH A te atyádat.

MARGIT (*kissé fölemelkedik*) Milyen atyámat? HORVÁTH

Ne firtasd a részleteket. Sajnálom, hogy

nem találok itt, mert mondani akartam neki valami fontosat.

MARGIT (*rémülten*) A méltóságos úrnak?

HORVÁTH Mit félsz úgy tőle? En igazgató vagyok... MARGIT

HOGY mondd ezt, szívem?

HORVÁTH (*méltósággal*) Mondd meg neki, hogy csak most eszméltem a nagy meglepetéstől, csupán a hálámat akartam neki kifejezni. (*Kis szünet*) Ennyi az egész. Egyebekben ne kérdezz semmit, készülődj, — az esküvőnkre készülődj.

MARGIT (*szelíden*) Lacikám édes, én nem jól értelek ...

HORVÁTH (*fensőséggel*) Az egyelőre semmi baj. MARGIT

(*fel akar állani*) Jaj, menj már le az ölemből!

HORVÁTH (*szinte átszellemülten*) És ne szégyelld ezt a gyermeket, már mondtam. Ez egy áldott gyermek. Az én gyermekem. Utazunk Belgrádba, szívem.

MARGIT (*felkiált*) Jaj, én úgy félek tőled, Lacikám...

HORVÁTH Mért félsz? Nyájas vagyok én. Ezerötszáz pengő fizetés. (*Hirtelen igen barátságosan*) Ennyi az egész, amit közölni akartam. (*Hirtelen rajongva*) És micsoda virágokat fognak szórni a lábad elé! Hála Istennek. És micsoda gyöngy nyakéket veszek én neked, édes! Még a király is megcsókolná.

MARGIT (*dermedten, rémülten*) Milyen király?

HORVÁTH Semmi többet. (*Máris megfordul, indul kifelé, dúdolni kezd*) Belgrádban volt Péter király... (*Megáll, megfordul*) Majd meglátjuk. Ne kérdezz semmit. A többi titok. (*Kimegy*)

Szünet

MARGIT (*a csendben*) Most ez mi volt, jaj, Istenem?

NOVÁKNÉ (*kézimunkázik*) Jókedve volt neki. Mit akar?

MARGIT (*felsikolt*) Ennek valami baja van, édes Istenem, én mindjárt meghalok...

NOVÁKNÉ Milyen baja volt neki? Semmi baja. MARGIT

Megőrült, édes néni!

NOVÁKNÉ Ó mondja: igazgató... ezerötszáz pengő fizetés ...

MARGIT De felmondtak neki, hisz épp most mondtak fel neki, édes néni.

NOVÁKNÉ Hátha nem is mondtak fel neki, — mit lehet ezt tudni?

MARGIT (*sírva*) De felmondtak neki. Értsen meg. Tönkre van téve az életünk. Mert annyit ugrál folyton. Felmondtak neki, és nekem abban is segíteni kellene, és most megbolondult ...

NOVÁKNÉ Lehet. Tudja mit? Hallottam már ilyet. MARGIT

(*iszonyodva*) Most még maga is azt mondja, édes néni?

NOVÁKNÉ A fejébe szállt neki valami. Mondják azt. Mit lehet azt tudni? A szerelem.

MARGIT Jaj, édes Istenem. — Es nekünk holnap vagy hétfőn ... Jaj, mit akar tőlem most még a méltóságos úr is, nem tudja, néni?

NOVÁKNÉ Akarja feleségül, persze, régi dolog. MARGIT (*hirtelen egész józanul*) Most megint mit csináljak, néni?

Szünet

GYEREK (*sírni kezd*) Jaj, anyukám.

MARGIT (*dühöngve*) Ne kezdj most még te is bőgni nekem ...

GYEREK (*ordítva*) Anyukám!

MARGIT És még azt kiáltja itt, hogy anyukám! NOVÁKNÉ

Már úgyis azt hiszik, hogy a magáé ez a gyerek ...

MARGIT (*kimerülten*) Jaj, még azt is ...

GYEREK (*ordít*) HO l az én igazi anyukám?

MARGIT (*a gyerekre, csodálkozva*) Meg tudnám ölteni.

NOVÁKNÉ (*a gyerekekhez*) Ne, itt van csokoládé. MARGIT Csak

ne sírj már, könyörgök, te kisgyerek. NOVÁKNÉ Mért ne

sírjon? Maga azt mondta az előbb, hogy úgy szereti a

gyerekeket ...

MARGIT (*hirtelen dacos sírásba kezd*) Nekem nem kell se

gyerek, se vőlegény, se semmi. Most már még a hírem is

tönkre van téve, én meg fogom ölteni magam ...

NOVÁKNÉ Mért kell megölni?

MARGIT (*rimáncodik*) Hát mit csináljak már az Istenért, édes

néni?

NOVÁKNÉ Majd megmondom én magának. Maga kössön

törülközőt a hasára.

MARGIT Mit csináljak, édes néni?

NOVÁKNÉ Kössön törülközőket a hasára, minden héten

egyed, — ért engemet?

MARGIT (*rémülten*) De minek, néni, az Isten áldja meg?

NOVÁKNÉ Mit tudom én? Maga csak kösse rá. Hogy minek,

azt meglátom, — nem igaz?

MARGIT (*rémülten*) Hogy azt higgyék rólam... NOVÁKNÉ Na

persze ... Ha kérdezik magától, mért olyan kövér ...

MARGIT (*befogja a fülét*) Jaj, néni, én ezt nem akarom hallgatni ...
NOVÁKNÉ Nem akarja hallgatni?
MARGIT (*sírva*) Most még tréfál is velem, néni ... NOVÁKNÉ
Én nem tréfálok, kérem. De ha nem akarja?
ja? (*Kis szünet*) Mondok valamit. Akkor menjen férjhez ahhoz a szegény emberhez.
MARGIT (*kimerülten*) Milyen szegény emberhez? NOVÁKNÉ
Ahhoz a könyvelőhöz. (*Szünet*) Na, persze. Hamar. Most én mondom azt a szót: hamar. MARGIT
(*kimerülten*) De hogy mehetek én férjhez? SZOLGA (*bejött*)
NOVÁKNÉ Majd én megmondom magának. Hallgasson ide. (*Észreveszi a szolgát.* Maga mit akar? SZOLGA
(alázatosan) Az igazgató úr kéreti egy percre a nagyságos asszonyt.
NOVÁKNÉ (*a szolgálhoz*) Olyan sürgős neki?
SZOLGA Azt én nem tudom, kérem.
NOVÁKNÉ Nekem reumám van, mit gondol maga? Tél van.
SZOLGA Mondjam ezt neki?
NOVÁKNÉ Persze, mondja neki. Én sose megyek kérem egy másvalaki szobájába, — jöjjön ő ide — mondja neki.
SZOLGA (mosolyog) Igenis, kérem. (*Kimegy*)
MARGIT (*kimerülten*) Most mit fog mondani ennek is?
NOVÁKNÉ Mit tudom én? Majd mond ó valamit. MARGIT
Mert engem ez is akar. Én olyan szerencsétlen vagyok, engem, néni mindenki akar ...

Az ajtón kopognak

NOVÁKNÉ Maga vigye ki ezt a gyereket.
GYEREK (*felkiált*) Jaj, anyukám!
MARGIT Ne ordíts már, mert agyonüttek! (*Felkapja, kirohan vele*)
NOVÁKNÉ (*egyedül*) Majd meglátom, — nem igaz? (*Szünet — harmadszori kopogásra*) Szabad kérném.
ALFONZ (*bejön — azonnal*) Csak azért óhajtottam olyan sürgősen magukkal beszélni, néni, hogy megmondjam: én többé semmi nehézséget nem okozok maguknak, tölem csinálhatnak, amit akarnak, nekem ahhoz a nőhöz semmi közöm többé...
NOVÁKNÉ (*tjedten*) Ezt maga most mondja nekem? Mikor én már mindent megbeszéltem evvel a titkárnéval?
ALFONZ Hogyhogy mindent?
NOVÁKNÉ Magát szereti. Magához akar menni feleségül.
ALFONZ Hozzám akar jönni?
NOVÁKNÉ Na persze.
ALFONZ És miért sietett maga evvel annyira, néni?
NOVÁKNÉ Én sietek? Maguk mondják azt mindig: hamar-hamar ...
ALFONZ Hát jó, semmi baj. Hozzám tudniillik, nem fog feleségül jönni. Mivelhogy én nem veszem el, ezt tessék szépen tudomásul venni és adni...
NOVÁKNÉ Magának nem kell?
ALFONZ Nem, nem, elég volt. Különben is megyek Angliába. Engem itt többé semmi sem érdekel. NOVÁKNÉ Maga egyedül megy Angliába?
ALFONZ Hogyne, néni. Csak nem gondolja, hogy vele megyek?
NOVÁKNÉ Az meg fogja öngyilkolni magát, az a nő.
ALFONZ Még azzal sem törődöm, tudja mit? És mi-kor én majd belepesztultam a dologba? Csinálhat, amit akar. Hideg a szívem, mint a jég. Az egy érdek-alak. Minek itt annyit tárgyalni? Rájöttem én a maguk praktikájára, néni ...
NOVÁKNÉ Maga rájött?
ALFONZ (*révész*) Maga a nyakamba akarja varrni ezt a lányt azzal a gyerekekkel?
NOVÁKNÉ Varrni : mondja maga?
ALFONZ (*rákiált*) Igen vagy nem? Csakis erre felel-jen.
NOVÁKNÉ Én nem mondom, igen, én nem mondom, nem. Csak látom, maga nagyon okos ember. ALFONZ Hát azt hitték, olyan ökör vagyok, és idehoz nekem egy gyereket, fel a hivatalba, hogy azt higy-

gyék, hogy az enyém, hogy kényszerhelyzet elé állítsanak ...
No nem, angyalkák, — tudok én még gondolkodni kicsit ...
NOVÁKNÉ Maga nem akarja elvenni?
ALFONZ Egy olyan személyt, akinek gyereke van? NOVÁKNÉ
Személy, mondja maga? (*Bólint neki*) Mért ne?
ALFONZ Bólint maga nekem? (*Felháborodva*) Vegyek el egy nőt, és ha akárkitól van is gyereke?
NOVÁKNÉ Mért ne? Majd én megmondom magának az igazat. Az a... titkárné térdre dobta magát, azt mondta nekem, Máli néni, én imádom azt az igazgató urat — ahogy azt már úgy mondják —, én igazgatóné szeretnék lenni ...
ALFONZ (*gúnyosan, diadalmasan*) No, látja csak, édes Máli néni.
NOVÁKNÉ Azt mondja ő nekem: ha maga megcsinálja nekem, hogy ez az igazgató úr engem mégiscsak elvesz, — ő akkor bearanyoz engem...
ALFONZ (*ugyanúgy*) No, látja, maga édes aranyos!
NOVÁKNÉ Én azt mondtam neki erre: maga csak bizza rám. Mert nekem jó a szívem. Mondhatom magának, maga mutassa csak meg neki azt a gyereket, — nem tetszik neki, — fogom én mondani az igazgatónak : nem igaz, nincs is gyerek, — nekem csak hisz, a nagynénje vagyok, — nincs gyerek! El-veszi magát — vár egy fél évig, — egyszer csak: van gyerek. Akkor már csak nem dobja ki azt a nőt. — Nincs igazam?
ALFONZ Hogy nem dobom-e ki?
NOVÁKNÉ Hát lenne szíve?
ALFONZ Maga nem ismer még engem, Máli néni? NOVÁKNÉ
Na nézze, lenne szíve? Van egy szép ott-hona, kedves feleség, — este hazajön, vár a vacsora, akkor egyszerre kidobni egy gyerek miatt?
ALFONZ Hogy van-e szívem?
NOVÁKNÉ Mondok valamit. Nézze meg mielőbb azt a kisfiút. Szép gyerek.
ALFONZ (*nevet*) Maga még kínálja nekem? NOVÁKNÉ
(*felugrik*) Maga nem veszi el? (*Szünet*) Pedig jöttem ide kérni magát...
ALFONZ (*gúnyosan*) Ne mondja, kérni jött? NOVÁKNÉ Persze, hogy vegye el. De látom, maga nem akarja, — igaz?
ALFONZ (*gúnyosan*) Tökéletesen igaz. (*Neveti*) NOVÁKNÉ Jó, megmondom neki. (*Indul kifelé, vissza-fordul*) A maga papája örülni fog, meg fogja látni. ALFONZ
(*eléje áll*) Most mit kavart itt maga megint? NOVÁKNÉ Én kavartok? A maga papája mondta nekem, — ő tudja már, hogy nem a magáé az a gyerekek.
ALFONZ Az apám örülni fog, mondja maga? (*Ordít*) Álljon itt meg, egy lépést se tovább ...
NOVÁKNÉ (*visszafordul*)
ALFONZ Maga el akarja vétenni az apámmal azt a lányt?
NOVÁKNÉ Én kérem? Azt se tudom, ki az a leány. ALFONZ
Ne köntörfalazzon annyit ...
NOVÁKNÉ Maga ilyen szöveget használ velem szemben?
ALFONZ Mast pedig takarodjék egy-kettő, és tűnjön el, nehogy meglássam ezen a környéken ...
NOVÁKNÉ Maga, kérem, goromba velem?
ALFONZ Igen, én rendkívül goromba vagyok. NOVÁKNÉ
Maga pedig vette nekem azt a szép virágot, — nem igaz?
ALFONZ Igen, azt is vettem, úgy van, igaz. NOVÁKNÉ Akkor kérem, én itt hagyom ezt a szép virágot, és meg vagyok sértve. (*Újra indul kifelé*) ALFONZ
(*utánaeredt*) Álljon csak meg, nono, nem vagyunk mi még készen, kérem, hova gondol?
NOVÁKNÉ Kérem, hagyjon maga engem...
ALFONZ Maga az apámhoz akar most menni? NOVÁKNÉ
Kérem, engem vár a méltóságos úr ... ALFONZ No, megtanítom én magát. Bemegyek én is az apámhoz ...
TILDA (*útiköpenyben, útifátyollal benyit. A fátylólat felemeli*)
Csitt-csatt, kukucs, Alfonz, gyere ki gyorsan.
ALFONZ (*felkiált*) No nézd, a Tilda ...
TILDA Gyere ki gyorsan ...

ALFONZ *(elébe megy)* Gyere te be, az Istenért, mert mi van itt? Felfordult a világ, Tilda ...

NOVÁKNÉ *(ezalatt kismofordál bal felé)*

TILDA *(félíg bejött)* Képzelem, mit szólsz az alakom-hoz?

ALFONZ Hagyj békén, az Istenért. Te már hazajöttél?

TILDA A Máli nénitől.

ALFONZ *(felkiált)* A Máli nénitől?

TILDA *(gyorsan)* Nem is utaztam el. Jól tettem, —

nem igaz? Minek elutazni? — Nem igaz? — Mit

szólsz az alakomhoz? Levettem a törülközőket ... ALFONZ

Milyen törülközőket?

TILDA *(gyorsan)* Máskor, máskor, most tűnök el... ALFONZ

Várj csak, várj. Ne hadonássz. Tied a könyvelő.

TILDA Hallom, szívecsském. Köszönöm.

ALFONZ A vőlegényed mámoros.

TILDA Az természetes. Én is.

HORVÁTH *(bejön halfelől)* Óh, édes Alfonz ... *(Szét-tárja karjait)*

TILDA Pszt, pszt, nem vagyok itt. *(Becsapja az ajtót, eltűnik)*

ALFONZ *(Horváthhoz)* Kérem, mit akar mindig a nya-

kamon, mit üldöz folyton a szeretetnyilvántásaival?

HORVÁTH *(széttárt karokkal)* Óh, édes Alfonz ... ALFONZ Itt

a menyasszonya, kérem, épp most volt

itt, — menjen ahhoz talán...

HORVÁTH *(édesen)* Én már beszéltem vele, édes Alfonz.

Nyugodt lehetsz. De hadd mondok el végre neked is, ami

a szívemet nyomja. Itt legalább békességben vagyunk, itt

szólhatok legalább ...

ALFONZ *(megadással)* Hát mondja már, kérem szépen, de

gyorsan!

HORVÁTH Most értem én csak a ti jóságos szíveteket, Alfonz.

Édes sógorom! Hadd öleljelek a szívem-re! *(Megöleli)* Mert

azt hittem, megvallom, mind-eddig azt hittem, — oly örült

voltam! — hogy ti udvaroltok ennek a lánynak!

ALFONZ *(kibontakozik)* Milyen lánynak udvaroltunk? Mert

most már vadulok ...

HORVÁTH *(folytatja)* Apa és fiú, — hát nem erkölcsstelen még

a gondolat is? De én örült voltam, ezt teszi a szerelem. —

De most, hogy az enyémnek mondhatom azt a gyönyörű

hölgyet, a virágot, a te gyönyörű féltestvéredet ...

ALFONZ Mért mondja maga, féltestvérem? HORVÁTH Egész

testvéred? Hát nem is törvénytelen? ALFONZ Hogyhogy

törvénytelen?

HORVÁTH Óh, akkor ... rosszul vagyok értesülve talán?

ALFONZ Nem talán. Nagyon rosszul... törvényes, kérem.

HORVÁTH Törvényes, tetszik mondani?

ALFONZ Én nem értem magát...

HORVÁTH *(felkiált)* Vagy ezt a titkot még te sem tudod?

ALFONZ Milyen titkot?

HORVÁTH *(végignézi magán)* Akkor esetleg még igazgató sem

vagyok?

ALFONZ Hogyhogy, maga igazgató?

HORVÁTH Én kérem, egy kis idő óta valóságos igazgató

vagyok Belgrádban...

ALFONZ *(zavartan)* Belgrádban?

HORVÁTH *(kitárja karjait)* Nem érted, édes Alfonz? Még most

sem érted? Ugyan ne keseríts!

ALFONZ *(zavartan áll, — maga elé)* Vagy valami bajom van

nekem?

HORVÁTH *(közelebb lép)* Nincs semmi bajod, biztosítalak,

testvér. Én mindent megmagyarázok. Itt egy nagy titok

lappang ugyanis. A te édesatyádnak volt egy fiatalkori

hibája ...

ALFONZ *(bódultan)* Mije volt neki?

HORVÁTH Egy kis fiatalkori hibája. — Vagy nem lett volna

szabad elárulni ezt?

ALFONZ *(bódultan)* Mit?

HORVÁTH Uristen? Eljárt a szám? *(Könyörögve)* Ez csak egy

olyan kis fiatalkori dolog ... Ez nem egy fontos dolog, édes

Alfonz ...

ALFONZ *(rábámul)* Dolog, mondod? *(Kis szünet, — hirtelen a fejéhez kap)* Máli néni, kérem, és — tessék visszajönni hamar, — Máli néni!

Szünet

A függöny lemege Ötödik kép

Novákné lakása. Novák és a gyerek. Mikor a függöny felmege, épp nagy a csend. Az asztalon sok virág van, a kályhában is ég a tűz. Novák bóbiskol

GYEREK *(odamegy hozzá — a fülébe)* Bácsi kérem, itt vannak a románok!

NOVÁK *(felriad — rémülten)* A románok?

Szünet

GYEREK *(nevet)*

NOVÁK *(újra elbóbiskol)*

GYEREK Bácsi kérem, itt vannak a románok! NOVÁK

(újra felriad) A románok?

GYEREK *(nevet — szünet — nyafogni kezd)* Hol van az én

igazi anyukám?

Szünet

NOVÁKNÉ *(utcai ruhában, kalapban benyit — rendelkezik kifelé)* Maga főz nekem egy nagyon finom kávét — hallja, mit mondok?

SZOLGÁLÓ *(kinn)* Igenis, nagyságám.

GYEREK *(elébe szalad, sűgva)* Máli néni, a bácsi alszik.

NOVÁKNÉ Majd fölébred. Akarod látni?

GYEREK *(sűgva)* Mit hoztál, Máli néni?

NOVÁKNÉ Mindenfélét. Akarod látni?

GYEREK *(biccent)*

NOVÁKNÉ *(rakodik ki -- hangosan)* Itt van neked mindjárt

finom szafaládé.

NOVÁK *(felriad)* Szafaládé? *(Újra elalszik)*

NOVÁKNÉ Itt van neked nagyon jó alma, — van diós kifli ...

(A gyerekekhez) Akarsz, te gyerek? GYEREK *(biccent)*

NOVÁKNÉ *(ad neki)* Itt van, egyél, te gyerek ... *(Rakodik ki*

— szünet)

GYEREK *(felmászik az öreghez — a fülébe)* Bácsi kérem, van

diós kifli ...

Szünet

NOVÁKNÉ *(miközben kirakodik)* Itt van egy nagyon

jó csirke, itt van zöldség, három napra kérem elég ...

GYEREK *(sűgva)* Máli néni, van neked már pénzed?

NOVÁKNÉ Adnak nekem. Láttál már ilyet, te gyere-

rek?

Szünet

NOVÁK *(felriad — felkiált)* Szafaládé?

GYEREK *(nevet — szünet)*

NOVÁKNÉ *(rakodik ki)* Mit alszol mindig? Elrontot-

taid nekem az egész dolgomat avval a titkárnéval. NOVÁK

(átmosan, panaszosan) Mit akarsz te már én-

tőlem, Máli?

NOVÁKNÉ *(mérgesen)* Mit beszélsz te mindig, mikor én nem

vagyok ott? Kell neked mondani valakinek, hogy az a nő

egy törvénytelen gyerek? *(Szünet. Mérgesen)* Min

Unmensch. Most az a könyvelő megy a Tónihoz, és fogja

mondani neki: Szervusz papám, meg ilyeneket. Kann ich

das brausban?

NOVÁK *(nehézkösen)* Te mit nem szólsz? Ma volt az esküvő?

NOVÁKNÉ Na persze, ahogy mondom neked. Ezek mondják: hamar, — az a könyvelő *ment* és elvette azt a titkárnét ...

Szünet

NOVÁK (*bánatosan*) Mindig csak a fiatal... (*Bólogat*)
NOVÁKNÉ Persze, csak a fiatal. Mit akarsz? Te is voltál fiatal, akarsz lenni még egyszer fiatal? SZOLGÁLÓ (*bejön*)
NOVÁKNÉ Tegye le nekem azt a kávé. (*Novákhoz*)
Akarsz megnősülni az öreg korodra? Na látod. (A szolgálóhoz) Hozza be nekem azt a finom vaját is ...
SZOLGÁLÓ Igenis, nagyságám ...
GYEREK (*felkiált*) Jaj, anyukám!

Tilda, Margit és a másik Margit berontanak az ajtón

MARGIT (*lélegzet nélkül*) Jaj, Máli néni, most mit csináltunk...
MÁSİK MARGIT (*ugyanúgy*) Jaj, most mi lesz? MARGIT
Neve legyen? Mi lesz velem, Máli néni? NOVÁKNÉ
Maguknak mi bajuk?
MARGIT (*kétségbeesve*) Férjhez mentem, édes Máli néni.

Kis szünet

NOVÁKNÉ Az olyan nagy baj?
GYEREK Jaj, anyukám! (*Felkérkedződik Tilda nyakába*)
TILDA Gyere, édes kincsem... (*Felveszi a gyereket*) MARGIT
Jaj, Máli néni, egész odavagyok.
NOVÁKNÉ Mért van oda? Akar egy kis kávé?
MARGIT Jaj, dehogyan kávé, Máli néni. Meghalni. Az Isten áldja már meg, — reszketek, most mit csináltam? Mit csináltam, az Istenért, — most mi lesz mibőlölünk?
TILDA (*Nováknéhez*) Maga nem látta. Ez az ember totál meg volt gabalyodva, néni...
MARGIT (*dühösen*) Mert ti bolondítottátok meg, — bolondot csináltak egy emberből, néni... EGY HANG Mí?
MARGIT (*sírva*) Hát kicsoda? Semmi baja ennek az embernek nem volt, Máli néni, — ez egy édes jó ember volt, és most tönkretették...
TILDA Csak azt ne mondd, hogy mi tettük tönkre... MÁSİK MARGIT
Hiszen ő cipelt magával... TILDA Totál meg volt gabalyodva, néni ...
MÁSİK MARGIT Teljesen.
TILDA Mint egy borjút, úgy cipelte magával ezt a nőt, nem lehetett visszatartani, — nekem meg folyton azt magyarázta, hogy a sögornője vagyok... MARGIT És nekem, hogy én a törvénytelen lánya vagyok a méltóságos úrnak.
TILDA És egy cylinder volt rajta, Máli néni... (*Mozdulatot tesz*)
MARGIT (*felsikolt*) Most kidobnak minket.

Szünet. Nagy csend

MÁSİK MARGIT (*súgva*) És most fogta magát, elment még gyöngyöket is venni a feleségének...
TILDA Ez nagyzolásba esett...
MARGIT (*kitör, dühös sírással*) Igy néz ki az én esküvőm, ha már egyszer férjhez megyek... Most el-bocsátanak, most miből fogunk megélni, hogy csupa nyomorúság az egész életem...
MÁSİK MARGIT (*Tildához*) Hát rémes könnyelműség volt, az igaz ...
MARGIT (*sírva*) Se kenyerünk, se állásunk ... hogy miért is nem vallottam be inkább a méltóságos úrnak...
TILDA (*a másik Margithoz*) És mi lesz még most, ha még ide is jön, megkérni a kezét?
MÁSİK MARGIT Hát idejön?
TILDA Te nem tudod? Hát mondtam már. Az apám nem mert vele maga beszélni, — mindjárt idejön, — mert Máli néni útján akarja megkérni a kezét. MÁSİK MARGIT (*ámulva*) Akkor mit csinálunk?

MARGIT Ezt ő maga mondta, néni, hogy meg akarja kérni a kezem?

NOVÁKNÉ Mit bánja maga, hogy ő mit mond?
MARGIT De mit csinállok akkor, édes néni? NOVÁKNÉ
Mit tudom én? Mondja: igen.
MARGIT (*rémülten*) Menjek még egyszer férjhez? NOVÁKNÉ
Ha nem akar? Nem muszáj. Már mondtam egyszer: kössön föl egy törülközőt.
MARGIT (*kétségbeesve*) Jaj, ne mindig azt a törülközőt, néni ...
MÁSİK MARGIT És minek neki a törülköző? TILDA (*nevetve*) Hát az mindenre jó, néni? NOVÁKNÉ (*nevetve*) Persze, — mindenre.

Szünet

SZOLGÁLÓ (*aki közben ki-be jár, most újra bejön*) Nagyságám, egy úr akar bejönni.
EGY HANG *Jaj!* (*Kis szünet*)
TILDA Az az apám lesz.
MARGIT (*lázasan*) Öreg, fiatal?
SZOLGÁLÓ Nem néztem én, kérem.
MÁSİK MARGIT Nem nézte meg?
GYEREK (*sírni kezd*) Jaj, anyukám.
TILDA (*vadul*) Ne ordíts most, mert agyonüttelek. MÁSİK MARGIT
Szakálla van neki?
SZOLGÁLÓ Én nem néztem azt, kérem.
MÁSİK MARGIT (*nekiesik*) Még azt se nézte? MARGIT
Hát kell azt külön nézni?
TILDA (*kétségbeesve*) Jaj, az apám lesz.
NOVÁKNÉ (*a szolgálóhoz*) Mondja: kéretem.
MARGIT (*a szolgálóhoz*) Várjon még, az Istenért, még ne szaladjon...
MÁSİK MARGIT (*ugyanakkor*) És most mit csinálunk, néni?
NOVÁKNÉ Igyanak egy kis kávé — menjenek be. MARGIT (*könyörögve*) Ne legyen rosszkedvű épp most, Máli néni ...
TILDA Jaj, gyere gyorsan, az Istenért! (*Beszalad a gyerekekkel a másik szobába*)
MARGIT (*rimázkodva*) Most mit fog neki mondani, néni?
NOVÁKNÉ Mit, mondom én? (*Szolgálóhoz*) Mondja: kéretem.
MÁSİK MARGIT (*a szolgálóhoz*) Hát várjon már, ne szaladjon úgy! (*Margittal beszalad a másik szobába*)
NOVÁKNÉ (*a szolgálóhoz*) A kávé jó volt. A csészét vigye ki, és vigye ki ezt a sok mindenféle uborkát az asztalról. Aztán nyissa ki azt az ajtót, hajoljon meg, és mondja neki: kéretem.

Szünet

SZOLGÁLÓ (*összeszed valamit az asztalról, aztán ki-nyitja az ajtót — bájosan*) A nagyságám azt mondta: kéretem.
ALFONZ (*bejön*) Kezét csókolom, Máli néni.
NOVÁKNÉ (*feláll*) Maga eljön ide hozzám?
ALFONZ (*előrejön*) Remélem, nem dob ki még az egyszer, édes Máli néni.
NOVÁKNÉ Édes, mondja maga nekem?
ALFONZ Azt mondom, ha megengedi. Hoztam ezt a kis virágot.
NOVÁKNÉ Tegye le. És mit akar?
ALFONZ Igaza van, Máli néni, én csakugyan akarok valamit. Szabad itt leülni?
NOVÁKNÉ (*megvetőn*) Tessék. (*Maga is leül*) ALFONZ Talán éppen rossz a kedve, Máli néni? NOVÁKNÉ Mit bánja maga az én kedvemem? ALFONZ (*szerényen*) Csak épp... mert bátor voltam ezt a kis boritékot is hozni.
NOVÁKNÉ Tegye le. — És mit akar?
NOVÁK (*a sötétből*) Maga kérem az a könyvelő?
ALFONZ (*felugrik*) Szent Isten, ki az?
NOVÁKNÉ Az, kérem, a férjem. Üljön le.
NOVÁK (*a sötétből*) Maga megnősült, kérem? ALFONZ (*tjedten*) Én, kérem? (*Ráméred Novákra — utóbb leül*)
NOVÁKNÉ (*eközben*) Most megint mit beszélz itt? Megint elrontod nekem a dolgomat?

NOVAK *(előrejön)* Én mindig olyan éhes vagyok, kérem.
NOVÁKNÉ Ott van neked a szafaládé. Hoztam eleget. Vidd be a másik szobába ...
NOVAK *(panaszosan)* Hol van, kérem, az a szafaládé?
NOVÁKNÉ Keresd meg.

Szünet

ALFONZ *(halkan)* Itt ugyanis arról van szó, . édes Máli néni ..

NOVÁKNÉ Én semmit sem tudok segíteni, kérem ... ALFONZ Dehogynem tud.
GYEREK *(hangja a másik szobából)* Jaj, anyukám ...
ALFONZ *(összerezzen)* Szent Isten, ki az?
NOVÁKNÉ Egy kisgyerek.
ALFONZ Egy kisgyerek?
NOVÁKNÉ Persze, kisgyerek.
NOVÁK *(felemeli az újját)* Az törvénytelen ...

Kis szünet

ALFONZ *(bólint neki)* Gondoltam, bácsi.
NOVÁKNÉ *(azonnal)* Én semmit sem tudok segíteni, kérem.
ALFONZ Dehogynem tud, édes Máli néni.
NOVÁKNÉ Én egy öregasszony vagyok — mit akar tőlem? — a maga papája el fogja venni azt a titkárnét ...
ALFONZ El fogja venni?
NOVÁKNÉ Na persze.
ALFONZ És az a nő hozzá megy?
NOVÁKNÉ Na hallja? Vezérigazgatóné lesz.
ALFONZ No látja, Máli néni, — mondtam én magának — az egy érdek-alak ...
NOVÁKNÉ Mért érdek-alak? Mert a Tóni gazdag? ALFONZ Hisz erről van szó, Máli néni. Félrevezetik ezt a szegény öreg embert ...
NOVÁKNÉ Mit félrevezetik? Szerelmes a maga papájába. Az nem lehet? Maguk mondják mindig, szerelem ...
ALFONZ Hát itt tartunk, hogy ezt meséli? NOVÁKNÉ Na persze ... Itt van maguknak szerelem.

Kis szünet

ALFONZ Márpedig ennek nem szabad megtörténni, néni.
NOVÁKNÉ Mért nem szabad?
ALFONZ És ha akármibe kerül is. Hogy kifosszák ezt az öreg embert. Ezt magának kell megakadályozni. NOVÁKNÉ Nekem?
ALFONZ Úgy van, magának. — Nem fogja megbánni, néni.
Tilda meg én, mi arnyba foglaljuk magát, Máli néni...
NOVÁKNÉ *(megvetően)* Azt én már hallottam, kérem. ALFONZ Életjáradékot kap tőlünk, Máli néni. NOVÁKNÉ Milyen életjáradékot?
ALFONZ Hát hogy magyarázzam? Egy bizonyos járadékot gondolok évente.
NOVÁKNÉ Ahogy azt mondják: Rente?
ALFONZ Azt, azt, pontosan azt. Nem lesz többé sem-mi gondja, néni.
NOVÁKNÉ Milyen jószívűek maguk.
ALFONZ Nem vagyunk jószívűek, néni ...
NOVÁKNÉ Dehogynem. Lát egy szegény rokont. Gondolja magában: Nincs mit enni, — szafaládé ... ALFONZ Hagyja, néni. Nem vagyunk mi jószívűek.
Komisz, önző emberek vagyunk ...
NOVÁKNÉ Igazán?
ALFONZ Azok vagyunk, néni. Mert miről van itt szó? Azt a lányt én már nem szeretem. Elveheti, aki akarja. Csak az apám nem veheti el, néni. Most pedig egész őszinte leszek. Ha az apám elveszi azt a lányt ... *(Ránéz — elhallgat)*
NOVÁKNÉ Na, mondja csak, mi baja!? *(Kis szünet)* Talán az örökség?
ALFONZ Nem éppen az örökség.
NOVÁKNÉ Nem éppen? *(Szünet)* Maguk, látom, finom emberek.

ALFONZ Még finomak se vagyunk. Az örökségről is szó van, igaza van. Ha valakinek két felnőtt gyereke van már ... Már azért is tennie kell valamit, Máli néni ...

NOVÁKNÉ *(mosolyog)* Én kérem nem ...
ALFONZ Maga ma szeszélyes, Máli néni. Nem baj. Én türelmes vagyok. Holnap majd még gondolkodik ezen...
NOVÁKNÉ *(feláll — elutasítón)* Nem kérem. Semmit. *(Kis szünet)* Én egy szeszélyes öregasszony vagyok, kérem. Mit akar tőlem? Azt a kis rentét maguk *(Kis szünet)* Én egy szeszélyes öregasszony vagyok, is, — nem igaz?
ALFONZ Ne szegyenítsen meg, Máli néni.
NOVÁKNÉ Gondolja, hogy beteg vagyok. Szeszélyes vagyok. Lefekszek az ágyba, — maga hozza nekem azt a kis rentét ... Legyen az öregasszonynak egy kis szafaládé ... Mit jaggat itt maga nekem? Lesz egy szép mamája magának. Örüljön.
ALFONZ *(mosolmog)* Csak hogy ez nem lehet, édes neni.
NOVÁKNÉ Miért nem lehet?
ALFONZ *(kitör)* Hát adja már férjhez azt a lányt valakihez, akárkihez, az Isten áldja már meg magukat. NOVÁKNÉ Én? Kihez adjam én férjhez?
ALFONZ Hát találjon valakit, épp arról van itt szó.
NOVÁKNÉ És ingyen gondolja maga? Se hozomány, se semmi, ha nem megy hozzá a maga papájához, kidobják ... az egy szegény lány, mit gondol maga? Van egy mamája neki ...
ALFONZ *(főlényesen)* Itt van egy boríték. Én már gondoltam erre is. Én mindenre gondolok, néni. Itt egy kötelezvény arra az esetre, ha máshoz menne férjhez, nem az apámhoz ...

NOVÁKNÉ Ahogy mondják: Kantrakt?
ALFONZ Az, az, pontosan az.
NOVÁKNÉ Na, látja, milyen okos ember maga. — Tízezer?
ALFONZ Csak ötezer, édes Máli néni.
NOVÁKNÉ Mért ötezer? Tízezer! *(Visszaadja a borítékot)*
TILDA *(gyerekével a karján berohan)* Mondok valami jót!
Mondok valami jót! Legjobb lesz a könyvelő. ALFONZ *(meglepetve)* Te itt vagy, Tildus?
TILDA Persze, hogy itt vagyok.
NOVÁKNÉ Maga javítsa ki nekem azt a kötelezvényt. ALFONZ *(Tildára bámul)* És ez a gyerek?
NOVÁKNÉ Az egy gyerek. Javítsa ki a kötelezvényt. TILDA Ez az én édes gyereke. *(Összecsókolja)* ALFONZ Neked gyerekekd van, az Istenért?
NOVÁKNÉ Hát maga azt hitte, hogy törülközőket kötött magára?
ALFONZ Milyen törülközőket?
NOVÁKNÉ Maga javítsa ki nekem a kötelezvényt.
GYEREK *(nyűgösen)* Jaj, anyukám ...
TILDA Mit akarsz, édes szentem?
ALFONZ *(írás közben — halkan)* És már beszélni is tud, néni?
NOVÁKNÉ Megtanult, — mit akar maga? Okos gyerek...
ALFONZ Ilyen hamar megtanult? *(Átadja az iratot)* NOVÁKNÉ *(megnézi)* Csak tízezer? Nem is olyan sok.

Kis szünet

TILDA Hallgasson ide, néni. Itt van az az aljas ember, az rögtön elvehetné azt a lányt, az nagyszerű volna...
NOVÁKNÉ Melyik aljas ember?
ALFONZ Csak hagyja rá, néni, az neki nagyon jó lesz ...
TILDA *(suttogva)* Itt van ez a nagyon aljas ember, ez a Horváth, ez a könyvelő, ez a gazember ...
ALFONZ *(felkiált)* Mit beszélsz? Hisz az a vőlegényed...
NOVÁKNÉ Az neki nem vőlegénye ...
ALFONZ *(ámulva)* Nem a vőlegényed?
NOVÁKNÉ *(felkiált)* Az egy aljas ember, kérem, régi dolog ...

ALFONZ *(felkiált)* Jézus Isten. És ez a gyerek?
NOVÁKNÉ Mit akar maga? Az egy gyerek.
ALFONZ *(felkiált)* Most értem én, az megcsalt téged a Margittal, az az aljas ember...
NOVÁKNÉ Na, látja kérem.
ALFONZ *(fajongva)* Hogy itt mennyi bű és baj van mindig, édes Tilda, — ezt én már alig bírom. Itt egy gyerek, ott egy könyvelő, a papa megnősül... Most még esküvő is lesz ...
TILDA Nem lesz esküvő.
ALFONZ *(folytatja)* En már olyan bajban vagyok, szinte már kavarog a fejem. Most mit fogsz itt csinálni ezzel a gyerekekkel?
NOVÁKNÉ Mit bánja maga? Menjen Angliába.
ALFONZ Menjek Angliába?
TILDA *Úgy* van, kitűnő gondolat. Menj csak Angliába.
NOVÁKNÉ Maga akart ügyis Angliába menni. ALFONZ Most hagyjak mindent itt?
NOVÁKNÉ Mi az a minden? Van talán egy gyereke? ALFONZ Ments Isten, néni.
NOVÁKNÉ Na látja, kérem.
TILDA Megszökni, de hamar, mondom én.
ALFONZ Hamar, mondom?
NOVÁKNÉ Persze, hamar. Mára délután.
ALFONZ *(könyörögve)* Ti akkor netán elintézték mindent én helyettem?
NOVÁKNÉ Mit kell elintézni?
GYEREK *(felsír)* Édes anyukám!
ALFONZ *(feljajdul a hangra)* Jaj, jaj, nekem, hogy ezt megértem, anyukám is lettél...
TILDA Ne félj, nem lesz több kisgyerek.
ALFONZ Az esküdet is kérem erre, kistestvérem ... TILDA *(felemeli az ujjait)* Nézz ide, testvér, — ha én már így teszek...
ALFONZ Még az sem elég, mondd a teljes szöveget: Sem esküvő, sem kisgyerek...
TILDA Sem esküvő, sem kisgyerek...
ALFONZ *(felkiált)* Jaj, Úristen, hogy nőkre biztad ezt a nagyvilágot ...
TILDA Ne firtass régi dolgokat.
NOVÁKNÉ És menjen már.
TILDA Segítsek pakolni?
ALFONZ Hát Angliába, mondd, mégis?
TILDA Persze, mondom.
ALFONZ És ti elintézték mindent?
TILDA A Máli néniiben csak megbízol?
ALFONZ *(feljajdul)* De jaj nekem...
TILDA *(szavába vág)* Ne félj, nem lesz több kisgyerek.
ALFONZ De táviratozol, ha gyerek születik, vagy esküvő lesz, bármi van, te táviratozol...
TILDA *(esküre emeli ujjait)* Én táviratozom... ALFONZ Jaj, akkor rohanok. És hála Isten. *(Veszi a holmiját)* Isten áldjon, testvér, Máli néni...
TILDA *(utánaszól)* Jaj, várj. A könyvelőt! Ha látod cilinderben ... Menj utána a Zéta kávéházba, talán ott van, — hamar menj, a felesége várja ... ALFONZ Hát jó, hát jó. *(Puszikat dob, majd énekel)*
Hej, Angliában szebb az élet! *(Prózában)* Igazad van, testvér és adieu ... A könyvelőt küldöm. *(Felkiált)*
És Isten veletek, ti törvénytelen gyermekek. *(Szalad kifelé — az ajtót kitárja. — Kis szünet — meghajol, — Igen alázatosan)* Kezét csókolom, édes apus ...
TILDA *(halkan)* Jaj, te gyerekek! *(Beszalad a másik szobába a gyerekekkel)*
V. IGAZGATÓ *(az ajtóban)* Te mit keresel itt? ALFONZ Én ugyanis búcsúzni jöttem ide. Megyek ugyanis Angliába, testvér ...
V. IGAZGATÓ Te testvérnek nevezel engem? ALFONZ Bocsánat, csak zavaromban, édes apus. V. IGAZGATÓ És Angliába még?
ALFONZ Igenis, mivelhogy nem akarok itt senkinek sem az útjában állani, apus.
V. IGAZGATÓ Mi ez? Új hang? *(Kis szünet)* No, no. Gyere csak be egy kicsit.
ALFONZ Oh, nem lehet. Mivelhogy mindent a nőkre bízom itt, mivelhogy azok a világrend fenntartói. — Megy a vonatom. Van szerencsém. Isten áldja, édes apus. *(Elrohan)*
V. IGAZGATÓ *(színes mellényben, gomblyukában virággal bejön)* Hát ez mit akart itt?

NOVÁKNÉ Ez egy nagyon jó fiú, kérem.
V. IGAZGATÓ *(előrejön)* Jó fiú, mondd?
NOVÁKNÉ Nagyon jó fiú. Szíve van. Mondta előbb azt? Ó el akarja venni ...
V. IGAZGATÓ *(felkiált)* Arról szó sem lehet!
NOVÁKNÉ Na persze, mi jut eszedbe?
V. IGAZGATÓ Mondtad neki, remélem?
NOVÁKNÉ Na persze, mondtam. Erre mondta előbb: agyonlővi magát, bosszút állni, — erre mondtam ne-ki : nem, — erre mondta ő is : nem. — Megy Angliába, — mit akarsz?
V. IGAZGATÓ Meg vagyok lepve, édes Máli. Mást nem mondhatok. *(Még előbbre jön)* Nemes érzésű fiú, úgy látszik, igazán.
NOVÁKNÉ Na persze. Mondom én.
V. IGAZGATÓ *(leül — szenvedélyesen)* És a lány? Arról nem is szólsz. édes Amál?
NOVÁKNÉ Mit szóljak? Téged szeret.
V. IGAZGATÓ *(elragadtatva)* No, beszélj, édes Amál. — És a lányom?
NOVÁKNÉ Az is téged szeret.
V. IGAZGATÓ Nem úgy értem, Amál. Hogy mit szól a dologhoz? Beleegyezik ő is?
NOVÁKNÉ Na persze, beleegyeznek. Mindenki, persze, muszáj.
V. IGAZGATÓ *(felkiált)* Hát ez egy édes nap, a mai. *(Elragadtatva)* A fiam is, a lányom is. Hát nem kedvesek a világon az emberek?
NOVÁKNÉ Mért nem? Nagyon kedvesek.
V. IGAZGATÓ Te talán rosszkedvű vagy, édes Amál?
NOVÁKNÉ Mit vagyok én rosszkedvű?
V. IGAZGATÓ Látom, édes Amál. De hogy épp ma, ezen a szép napon ...
NOVÁKNÉ Mit törődöl te velem? Én egy szeszélyes öregasszony vagyok.
V. IGAZGATÓ Pedig gondoltam ám rád ma is, édes Amál. Ez az utolsó boríték ... *(Borítékot nyújt át)* NOVÁKNÉ *(átveszi)* Utolsó, mondd?
V. IGAZGATÓ *(tréfásan)* Persze, hogy utolsó...
NOVÁKNÉ Akkor megszámlolom, kérem.
V. IGAZGATÓ Hagyd csak, édes Amál. Tudniillik életjáradékot kapsz tőlem ezentúl. Ne legyen semmi gondod a világon ...
NOVÁKNÉ Ti, látom, jószívűek lettetek ...
V. IGAZGATÓ Nem lettünk mi jószívűek, édes Amál. Önző, gonosz emberek vagyunk, az az igazság. NOVÁKNÉ Igazán?
V. IGAZGATÓ De hagyjuk ezt. Most arról beszélj inkább, hogy történt a dolog. Hadd hallom kicsit részletesebben...
NOVÁKNÉ Mit meséljek? Az a titkárné térdre dobta magát... mondta nekem : édes Máli néni...
V. IGAZGATÓ *(kényelembe helyezkedik)* Ez már maga is gyönyörű!
NOVÁKNÉ Ahogy azt már szokták, kérem. Mondta nekem: én aranyba foglalom magat, — én imádom azt az öreg igazgató urat.
V. IGAZGATÓ Evvel a szóval mondta: öreg? NOVÁKNÉ Na persze. Mit gondolsz? Nem vagy már te olyan fiatal.
V. IGAZGATÓ *(szomorkásan)* No hagyd csak, mondd tovább.
NOVÁKNÉ Ő mondta nekem: ha maga megcsinálja nekem azt, hogy az az öreg igazgató úr engem mégis-csak elvesz, — ő nekem életjáradékot ad, — ahogy azt te is mondd nekem, — avval a szóval: Rente...
V. IGAZGATÓ *(élvezőn)* És te mit feleltél neki erre?
NOVÁKNÉ Mondtam neki, maga csak hagyja ezt a dolgot. — én majd megcsinálom tenálad — nem igaz?
V. IGAZGATÓ *(elragadtatva)* Hogy te milyen édes és okos teremtmény vagy, Amál...
NOVÁKNÉ Mondják. — *(Szünet)* Hogy mennek nálad az üzletek?
V. IGAZGATÓ *(ijedten)* Most ezt mért kérdezed, édes Amál?
NOVÁKNÉ Csak úgy kérdezem, kérem.

V. IGAZGATÓ *(aggodalmasan)* Te valamit el akarsz hallgatni előttem?
NOVÁKNÉ Mit akarok én elhallgatni?

Szünet

V. IGAZGATÓ *(tévetegeen)* Én érzek valamit, édes Amál. *(Szünet — rimánkodva)* Vagy nem mondott talán valami mást is, édes Amál ... Olyat, amit nem akarsz megmondani nekem?
NOVÁKNÉ Mit mondott volna? *(Szünet)* Szép mellényed van neked...

V. IGAZGATÓ *(aggodalmasan)* Most mit akarsz a mellényemmel?

NOVÁKNÉ Csak úgy mondom. Te nagyon elegáns vagy.

V. IGAZGATÓ Én nem értelek téged, édes Amál... NOVÁKNÉ Mit nem érted? Én már megmondtam neked egyszer : vedd el azt a lányt.

V. IGAZGATÓ *(kétségbeesve)* Most rábeszélisz, vagy mit csinálisz? Én el akarom venni ugyanis. Hisz arról tárgyalunk éppen ...

NOVÁKNÉ Na látod. Egyszer élünk ... mondom neked én. Igaz, hogy van neki egy kisgyereke ...

V. IGAZGATÓ *(idegesen)* Már azt is számba vettem, már mindent tudok, — most mit akarsz evvel újra? *(Kis szünet)* Itt csak arról van szó, hogy kié ez a gyerek?

NOVÁKNÉ Mit lehet azt tudni?

V. IGAZGATÓ De mégis, édes Amál...

NOVÁKNÉ *(szavába vág)* Te hagyjál engem békén. V.

IGAZGATÓ *(rábeszélően)* De nézd csak, édes Máli, ez mégse megy így. Azt végre is tudnom kell, hogy kié ez a gyerek...

NOVÁKNÉ *(mérgesen)* Mit akarsz te tőlem? A jegenyefiáé.

Kis szünet

V. IGAZGATÓ *(békítőn)* Hát jól van már, csak ne haragudj.

NOVÁKNÉ Talán nincs is neki gyereke, kérem.

V. IGAZGATÓ *(kétségbeesve)* Hát van neki, vagy nincs neki, édes Amál?

NOVÁKNÉ Ó térdre dobta magát, azt mondta : Máli néni, van egy törvénytelen kisgyereke ...

V. IGAZGATÓ *(kissé fájdalmasan)* No látod, ugye? NOVÁKNÉ Van egy kisgyereke, kérem, -- mondta nekem a lány. És azt mondta nekem: Máli néni édes, én megmondom magának az igazat, — az a gyerek a te fiadé. *(Szünet)*

V. IGAZGATÓ *(feláll)* Mit mondasz, édes Amál?

Szünet — nagy csend

NOVÁKNÉ *(a csendben)* Ja.

V. IGAZGATÓ Hát akkor meghalok.

NOVÁKNÉ Mért kell meghalni? Az olyan nagy baj? Elveszed úgy.

V. IGAZGATÓ *(ordítva)* Hát meg vagy örülve? — El-vegyem azt a személyt, akinek a fiamtól gyereke van?

NOVÁKNÉ Miért mondd te, személy?

V. IGAZGATÓ Most hol van az a kölkök? *(Kis szünet — szinte tombolva)* No most meghalok, vagy meg-ölm -- vagy mit csináljak én már Úristen az ég-ben.

NOVÁKNÉ *(megfogja a karját)* Na várjál. Ne kiabálj. Elment Angliába ...

V. IGAZGATÓ Hát ezért megy ez Angliába? *(Egy szék-be hanyatlík)*

NOVÁKNÉ Na persze. Az a titkárné nem akar tudni a te fiadról. Az csak téged szeret, — mondtam már neked ...

V. IGAZGATÓ És hol van most az a kölkök. *(újra fel-kiált)* Azonnal idehozod ...

NOVÁKNÉ Én hozom?

V. IGAZGATÓ *(visszahanyatlík)* Ó, a becsstelen ember. *(Szünet)* A jó. No, lám, hát ilyen ez a jóság! Hisz gondolhattam volna, ha egyszer az én fiam olyan kegyes, és lemond az apja javára.

NOVÁKNÉ Ilyen világ, kérem, régi dolog...

V. IGAZGATÓ *(feláll újra. — Hirtelen egész józanul)* No de nem, édes Amál, ami sok, az sok. Hiszen tudom is már, mi a tennivaló. Nem fog ez ilyen könnyen innen eloldalogni. Köteles elvenni azt a lányt, ezt én megmutatom neki, és ha akárhol van is. Mert elfogatom ott, ahol van, letartóztattam ...

NOVÁKNÉ Te is elmész Angliába?

V. IGAZGATÓ *(eltakarja arcát)* Oh, hogy ezek hogy becsaptak engem, milyen csúnyán megaláztak ... NOVÁKNÉ És ha megaláztak?

V. IGAZGATÓ Tönkretettek, megaláztak.

NOVÁKNÉ Előfordul, kérem. *(Szünet)* Németországot is megalázták.

Szünet

V. IGAZGATÓ Csak hogy én ezt nem élem túl, édes Amál.

NOVÁKNÉ Nem éled túl? Egy öreg ember?

V. IGAZGATÓ *(rábámul)* Hát én már olyan öreg vagyok, hogy akármit lehet tenni velem?

NOVÁKNÉ Hát fiatal vagy? *(Kis szünet)* Mit tűzöl te rózsákat a kabátodra?

V. IGAZGATÓ *(elhajítja a rózsát)*

NOVÁKNÉ Na látod. Én majd megmondom annak a lánynak: te egy méltóságos úr vagy, nagy úr vagy, — mit akar tőled az a lány?

V. IGAZGATÓ *(feljajdul)* Te úristen, hisz ez nem is igaz.

NOVÁKNÉ Nem igaz? Nem vagy méltóságos úr?

V. IGAZGATÓ *(fájdalmasan)* Bár ne lennék, semmi se lennék...

NOVÁKNÉ Vagy mondjam neki, hogy öreg vagy?

V. IGAZGATÓ *(fájdalommal)* Nem, Amál, az Istenért, ne mondd azt, hova gondolsz ...

NOVÁKNÉ Hát nem mondom, jó. Ha nem akarsz? *(Szünet)* Üljj itt le.

V. IGAZGATÓ *(engedelmesen leül)*

NOVÁKNÉ És gyűjts rá egy szivarra.

V. IGAZGATÓ *(elöveszi a tárcáját)*

NOVÁKNÉ Majd megmondom annak a lánynak...

V. IGAZGATÓ *(könyörögve)* Mit akarsz neki monda-ni, könyörgök, édes Amál?

NOVÁKNÉ Hát mit mondjak? Te mit akarsz?

V. IGAZGATÓ *(feljajdul)* Most mi lesz ezzel a szegény lánnyal? NOVÁKNÉ *(az asztalra csap)* Na látod, milyen okos ember vagy. Az egy szegény lány. — Igazad van, van az az egy mamája neki, férjhez kell adni, — nem igaz?

V. IGAZGATÓ *(fájdalmasan, tűnődően)* Úgy látszik, ez igaz.

NOVÁKNÉ Most vedd elő azt a szivart, — akarsz egy kis teát is?

Szünet

V. IGAZGATÓ *(újra felindul)* De hogyan férjhez adni? Kihez? A gyerekével?

NOVÁKNÉ Az már volt, kérem, a világon.

V. IGAZGATÓ De kihez, az Istenért, azt mondanád meg inkább. *(Szünet — ötlete támad, bizalmasan)* Vagy te tudsz is talán valakit?

NOVÁKNÉ Én, kérem? *(Kis szünet)* Igaz, mondták nekem : van itt egy aljas ember...

V. IGAZGATÓ *(felkiált)* Egy aljas emberhez akarsz adni?

NOVÁKNÉ Nem is olyan aljas. Mit lehet azt tudni? Adsz neki valamit. Az a könyvelő.

V. IGAZGATÓ *(feláll)* Milyen könyvelő?

NOVÁKNÉ Az a Horváth, vagy hogy is híjják ...

V. IGAZGATÓ Na persze. Az a Horváth.

Kis szünet

V. IGAZGATÓ Én eddig úgy tudtam, kérem, hogy a Horváth úr a lányom vőlegénye.

NOVÁKNÉ Milyen vőlegénye?

V. IGAZGATÓ Hát nem a vőlegénye?

NOVÁKNÉ Mit kell a te lányodnak egy ilyen Horváth? V.

IGAZGATÓ Akit én kineveztem igazgatónak? NOVÁKNÉ Az egy aljas ember...

V. IGAZGATÓ Az egy aljas ember?

NOVÁKNÉ Nem is olyan aljas. De mit kell egy gazdag lánynak egy ilyen könyvelő? Az jó egy szegény lánynak, — nincs igazam?

V. IGAZGATÓ (*felindul*) De mért ne mehetne a lányom ehhez a könyvelőhöz?

NOVÁKNÉ Én kérem semmit se tudok. Én csak azt tudom: a te lányod sír, — a te lányod térdre dobta magát énelőttem

...
V. IGAZGATÓ (*kétségbeesve*) Az is térdre dobta ma-gát?

NOVÁKNÉ Mondta nekem: Édes Máli néni, én nem szeretem azt a könyvelőt ...

V. IGAZGATÓ Hogy nem szereti?

NOVÁKNÉ De van itt egy másik aljas ember ... Mondta ő nekem, hogy ő azt szereti...

V. IGAZGATÓ És az is aljas ember?

NOVÁKNÉ Mit lehet azt tudni? Mondta nekem: Máli néni, én öngyilkos leszek, ha neki hozzá kell menni ehhez a könyvelőhöz ...

V. IGAZGATÓ Hogy öngyilkos lesz?

NOVÁKNÉ Ahogy azt már mondják, kérem. Hogy én csináljam meg neki, — az a másik aljas ember, az vegye el a te lányodat ...

V. IGAZGATÓ (*megtörtén*) És ki az a másik aljas ember?

NOVÁKNÉ Az egy festő, — azt úgy nevezik.

V. IGAZGATÓ (*kétségbeesve*) Egy éhenkórász vegye el az én szegény lányomat?

NOVÁKNÉ Mit bánod te? Fog csinálni képeket.

Kis szünet

V. IGAZGATÓ És a születendő gyerek?

NOVÁKNÉ Mit beszélz itt: születendő?

V. IGAZGATÓ (*kétségbeesve*) Hát azt mondták mind, hogy lesz neki egy gyerek is?

NOVÁKNÉ (*észbe kap*) Ja, persze, látod, igazad van. V.

IGAZGATÓ Hát avval most mi legyen, úristen az égben? (*Szünet*) No, mindegy, elég. (*Feláll*) Hol lakik az a festő?... Egy-kettő, hadd 'tudom meg a címet ...

NOVÁKNÉ Te várjál. Ne siess olyan nagyon. Nem vagy már olyan fiatal ember...

V. IGAZGATÓ Én már öreg ember vagyok, édes Amál, igazad van.

NOVÁKNÉ Te mondd azt?

V. IGAZGATÓ Bizony én mondom.

NOVÁKNÉ És meg akarsz nőszülni?

V. IGAZGATÓ Nem akarok én már semmit a világon, édes Amál.

NOVÁKNÉ Na látod, Tóni. Nagyon okos vagy.

HORVÁTH (*kinyitja az ajtót — a szolgálóhoz kinn*) Hagyjon csak engem, szívem, tudom én már a járást ... (*Cilinderrel a fején, kivirágozva bejön*) Mivel tudom azt is, hogy maga itt van, édes, egyetlen apó-som ... (*Kitárja karjait — senki sem felel*)

Szünet

NOVÁKNÉ (*int neki*) Szépen fel van öltözve maga... HORVÁTH Voltam ugyanis egy esküvőn ...

V. IGAZGATÓ Milyen esküvőn?

NOVÁKNÉ (*int neki*) Valaki megnősült. Mit tudom én.

HORVÁTH És oly gyönyörű ez a mai nap is. Gondoltam : cilindert veszek — rózsát tűztem ki a gomblyukamba ...

V. IGAZGATÓ (*halkan, szomorúan*) Én is kitűztem egyet, Horváth úr

HORVÁTH (*közelebb lépdel*) És épp ma, ezen a szép napon rosszkedvűek talán az uraságok?

V. IGAZGATÓ (*előkészíti a rosszra*) Tudja, Horváth úr, van az úgy. Én is azt hittem, hogy gyönyörű nap ez a mai...

HORVÁTH (*rajongva*) Hát nem gyönyörű?

V. IGAZGATÓ Megváltozott, Horváth úr. Nagyon megváltozott, kérem. Már távolról sem olyan gyönyörű.

HORVÁTH (*aggódóan*) Valami baj történt talán, méltóságos uram?

Szünet

V. IGAZGATÓ Hát hogy mondjam én azt meg magának?

NOVÁKNÉ Majd én megmondom neki az igazat. Maga hallgasson ide. Itt azt mondja nekem a Tóni: maga vegyen el egy másik nőt.

HORVÁTH (*előrehajlík*) Hogy tetszik ezt mondani, kérem?

V. IGAZGATÓ Mi itt egy igen kitűnő hölgyről beszélünk, azt is hozzá kell tenni, Máli.

NOVÁKNÉ Na persze. Mi tudjuk. Maga kap pénzt, marad igazgató, — mit akar még? Vegye el azt a másik nőt.

HORVÁTH Feleségül, tetszik gondolni?

NOVÁKNÉ Na persze. (*Int neki*)

HORVÁTH (mosolyog) Hogy én mondjak le a méltóságos úr leányáról?

V. IGAZGATÓ (*méltósággal*) Arra akarjuk kérni, mi ketten. És hozzáteszem : maga a lányom is, Horváth úr.

HORVÁTH (*felhördül*) A méltóságos lánya is? NOVÁKNÉ (*int neki*) Na persze. Ó mondta nekem:

Máli néni kérem, én azt az embert ki nem állhatom.

HORVÁTH (*rémülten*) Hogy ő engem ki nem állhat? V.

IGAZGATÓ (*enyhíti a dolgot*) Nem egész úgy

mondta, Málkám. Ó nagyon becsüli magát, Horváth úr, ezt én is tudom...

HORVÁTH (*megsemmisülve*) És én minderről csak most értesülök?

NOVÁKNÉ Na látja, kérem. Értesül. Azért mondom, vegye el azt a másik nőt.

HORVÁTH (*kétségbeesve*) De hogy vehetem el, az Isten áldja meg?

NOVÁKNÉ (*int neki*)

V. IGAZGATÓ (*rábeshélőn*) Az egy nagyon szép és okos, kedves hölgy, — nem így van? (*Nováknéhez*) Mondd te magad.

NOVÁKNÉ Hogyne.

V. IGAZGATÓ Egy igen kellemes, finom teremtes ... Csupa báj ...

NOVÁKNÉ És maga kapja a pénzt.

HORVÁTH Hogy én kapom a pénzt?

NOVÁKNÉ Na persze.

Szünet

HORVÁTH (*kitör*) A világ minden pénzéért sem, méltóságos uram...

NOVÁKNÉ Maga nem akar?

HORVÁTH Hogy én mondjak le a méltóságos úr leányáról?

Kis szünet

NOVÁKNÉ Mit bánja maga? Az olyan nagy baj? Én nem értem magukat.

HORVÁTH (*kiált*) Hát nőszüljek meg még egyszer, azt akarja, Máli néni?

V. IGAZGATÓ Hogy hogy még egyszer?

MARGIT (*bejön*)

HORVÁTH (*feláll*) Gyere be, virágom, édes feleségem.

NOVÁKNÉ *(feláll)* Ez a maga felesége?
V. IGAZGATÓ *(feláll)* Ezt a hölgyet maga feleségül vette talán?

Kis szünet

HORVÁTH Hát nem mondták *meg?* *(Lágyan)* Ma volt az esküvőnk napja, méltóságos uram.

Szünet

NOVÁKNÉ *(a csendben)* Na látod.
HORVÁTH *(kérlelően, rajongva)* És én olyan boldog vagyok a méltóságod lányával...
V. IGAZGATÓ Annak, kérem, én örülök. Csak épp azt nem értem, mért mondja kegyed, hogy *a lányom?*
NOVÁKNÉ Ne nevettesd ki magad. Azt mindenki mondja, hogy a lányod.
V. IGAZGATÓ Kicsoda?
HORVÁTH *(rajongva)* Hát méltóságod ezt nem is tudta talán?
V. IGAZGATÓ Hogy ő a lányom?
HORVÁTH *(rajongva)* Ezt az egész világ tudja, kérem, méltóságos uram... Hiszen méltóságod maga mondta nekem ...
V. IGAZGATÓ Én mondtam magának?
HORVÁTH *(lelkesen)* Hát nem emlékszik? Óh, Isten. De hisz nemcsak ön, a fia mondta, a Máli néni mondta, az egész világ, a kedves lánya mondta ... V. IGAZGATÓ Melyik lányom?
MÁSIK MARGIT *(berohan)* Óh, édes méltóságos uram ...
V. IGAZGATÓ *(révetegen)* Ez talán a lányom? MÁSIK MARGIT *(térdre veti magát)* Óh, óh, én nem vagyok a lánya, sajnós. Csak egy szerencsétlen aszszony, aki állásért könyörög ön előtt. Könyörüljön, méltóságos uram...
V. IGAZGATÓ *(révetegen)* Én, kérem, könyörülök. MÁSIK MARGIT *(rimázkodva)* Gyerekem is van, méltóságos uram. Ne tessék haragudni rám, méltóságos uram ...
V. IGAZGATÓ *(panaszosan)* Én, kérem, nem haragszom, — de most már mindenkinek gyereke van?
NOVÁKNÉ *(mérgeesen)* Az, kérem, régi dolog.
MÁSIK MARGIT Könyörüljön rajtam, méltóságos uram.
V. IGAZGATÓ Én, kérem, könyörülök ... csak álljon fel már, az Istenért.
MÁSIK MARGIT *(feláll)*
V. IGAZGATÓ *(kimerülten)* Én, kérem, szívesen könyörülök. Csak éppen maguk könyörüljenek talán rajtam, öreg emberen. És mondják meg végre, könyörgök, ki kérem az én lányom, hadd tudom meg az igazat. És ki a fiam? Vagy a lányom férje talán ...
TILDA *(megjelenik a szépen felöltözött gyerekekkel az ajtóban, és ott megáll)*

V. IGAZGATÓ *(Nováknéhez fordul, szelíden)* És ki ez a gyerek?
NOVÁKNÉ Mit tudom én.
V. IGAZGATÓ Ej, ne bolondítsanak már ennyit. Elég bolond voltam én eddig is, kedves uraságok ... Mit akartok tőlem még egyebet?
NOVÁKNÉ Uraságok: mondod te nekünk?
V. IGAZGATÓ Mit mondjak már? Oly bolond ez az élet, Amál, olyan szomorú ...

Szünet — nagy csend

NOVÁKNÉ *(a csendben)* Mit mondod: szomorú? Van két szép, felnőtt gyereked ... *(Elhallgat)* V. IGAZGATÓ *(szomorúan)* És az talán az unokám?

Csend — senki sem szól

HORVÁTH *(felkiált, Margithoz)* Hát az nem a te gyereked?
MARGIT *(hallgat)*
V. IGAZGATÓ A Margitnak, kérem, úgy látom, nincs is gyereke.
HORVÁTH Neked nincs egy kedves, kékszalagos kis-gyereked?
NOVÁKNÉ Majd lesz neki, mit akar?
V. IGAZGATÓ Akkor itt becsaptak mind a kettőnket, Horváth úr. — A Margitnak alighanem csakugyan nincs gyereke. És ennek, ha tetszik: örülhet, Horváth úr...
NOVÁKNÉ És te is örülhetsz. Mért ne? *(A körülállókhöz)* Nincs igazam?
TILDA *(közben kicsit előrejött a gyerekekkel)*
NOVÁKNÉ *(a gyerekekhez)* Mondd neki, nagypapa. V. IGAZGATÓ Az az én unokám?

Szünet

NOVÁKNÉ Mit tudom én. *(Szünet — vállat von)*
Alighanem. *(Szünet — indul kifelé a színről. Aztán meggondolja magát, visszafordul — Margithoz)* Na, várjon csak. Itt van magának tízezer pengő. HORVÁTH Milyen tízezer pengő?
MARGIT Óh, édes Máli néni.
NOVÁKNÉ Itt van magának. — Mert egy lánynak kell hozomány.
MARGIT *(tétován)* Milyen hozomány?
HORVÁTH *(felkiált)* Vagy talán a Margit a maga lánya, néni?
NOVÁKNÉ *(a szemébe néz — vállat von)* Mit tudom én.

Lassan kimegy a színről. A jelenlevők ,még ott állnak kis ideig

A függöny legördül

Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója

50 0394 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató